

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

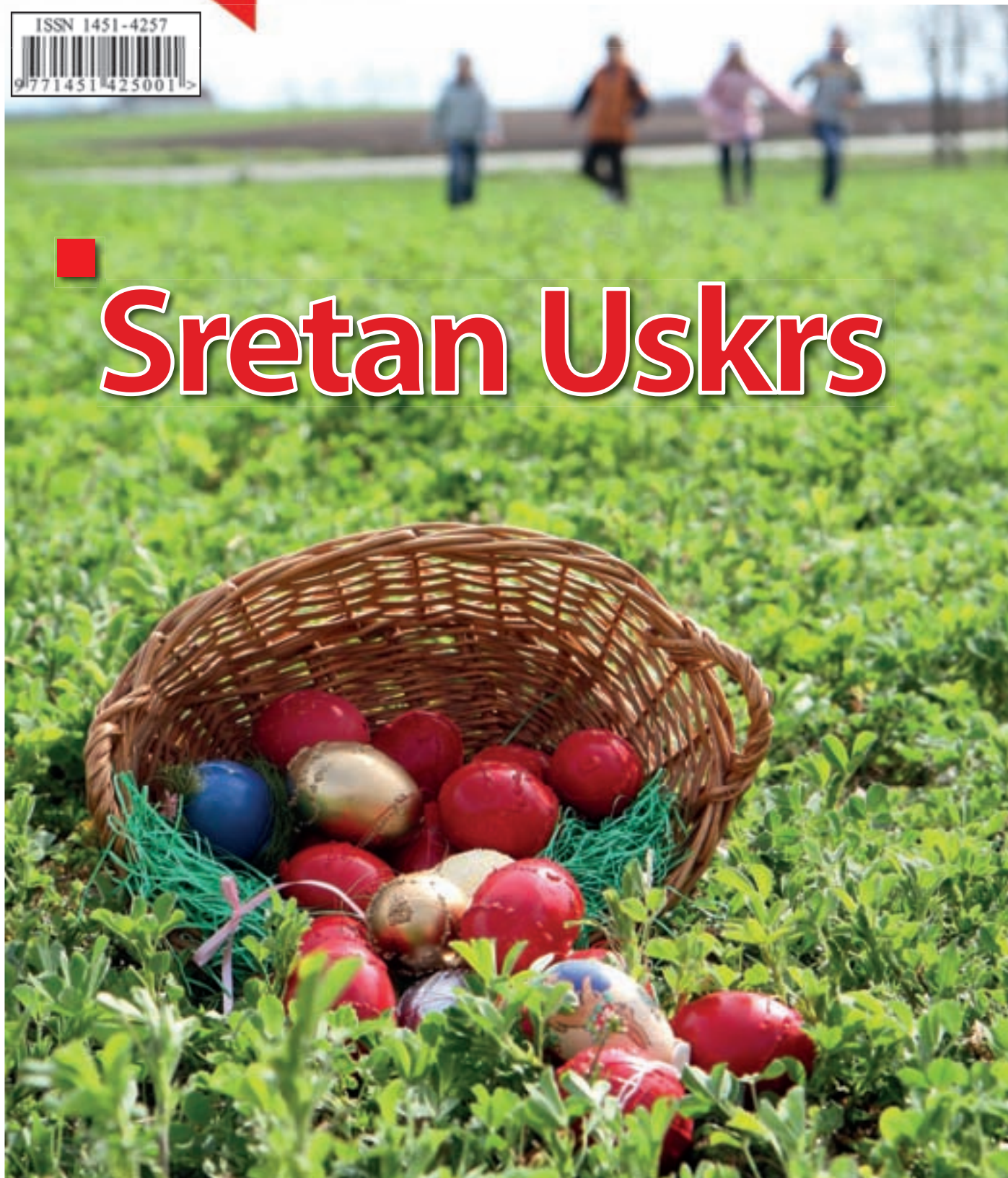
RIJEČ

BROJ 780

30. OŽUJKA 2018. CIJENA 50 DINARA

Sretan Uskrs

SADRŽAJ

4

Sjednica HNV-a
Mediji i udruge u žiži

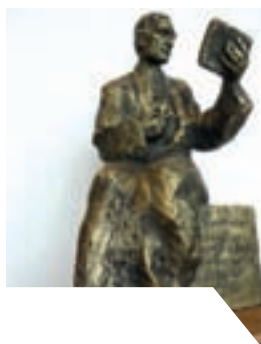
8

Održan Okrugli stol
»Demokratska participacija
manjina u Srbiji – problemi,
perspektive, rješenja«
**Neriješeno pitanje
zastupanja manjina**

12

Dr. sc. Božo Skoko, profesor
na Fakultetu političkih znanosti
Sveučilišta u Zagrebu
**Upravlјati svojim
imidžom**

20

Podizanje spomenika
biskupu Ivanu Antunoviću
**Upitni novac
i procedura**

33

Biser subotičkog graditeljstva
**Sinagoga
u starom sjaju**

39

Održan 3. ultramaraton
Osijek – Apatin
Pobjeda zajedništva

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Jasna Vojnić (predsjednica), Ladislav Suknović
(zamjenik predsjednice), Martin Bačić,
Antun Borovac, Josip Dumendžić,
Petar Pifat, Josip Stantić, Thomas Šujić

RAVNATELJ

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (urednica@hrvatskarijec.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura i urednik Kužiša)

Ivana Petrekanić Sić

(novinarka i korektorica)

Željka Vukov

(novinarka, urednica Hrcka)

Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)

Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Davor Bašić Palković

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Dulić (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

Mediji i udruge u žiži

Na sjednici HNV-a usvojeno izvješće o radu i poslovanju NIU Hrvatska riječ za 2017. i prijedlozi Odluka za raspodjelu sredstava udrugama

» **P**rihod od prodaje tjednika *Hrvatska riječ* u 2017. godini približno je jednak onom u 2016. Smanjili smo cijenu pretplate na tjednik, sada jednogodišnja pretplata iznosi 2.000 dinara, a na raznim promocijama snižavali smo cijenu knjiga koje su objavljene u nakladi naše ustanove. Prihodi za rad ustanove od Pokrajinske vlade, Ministarstva kulture i informiranja Republike Srbije, te od Veleposlanstva Republike Hrvatske putem natječaja bili su isti, kao i 2016. godine. Reklame za razne manifestacije koje nismo naplatili našim hrvatskim udrugama iznose oko 400.000 dinara. Naš primarni cilj nije profit od oglašavanja. *Hrvatska riječ* ispunjava javni interes u oblasti informiranja hrvatske zajednice«, rekao je ravnatelj Novinsko-izdavačke ustanove **Ivan Ušumović** na sjednici Hrvatskog nacionalnog vijeća, održanoj u Subotici 26. ožujka, na kojoj je jednoglasno usvojena odluka o davanju suglasnosti na izvješće o radu i poslovanju NIU *Hrvatska riječ* za 2017. godinu.

U raspravi o ovom izvješću vijećnici **Tomislav Stantić**, **Petar Kuntić**, **Mata Matarić** i vijećnica **Josipa Ivanković** ocijenili su rad ustanove u 2017. godini kao uspješan, istaknuli kvalitetu lista, ali i potrebu iznalaženja mehanizama za povećanje prodaje.

Udruge u Somboru

Na sjednici je potom usvojeno izvješće neovisnog revizora o nalazu činjeničnog stanja u svezi proračunskih sredstava koja su doznačena HNV-u kao dotacije od Kancelarije za ljudska i manjinska prava Vlade Srbije u 2017. godini, a uslijedila je rasprava o prijedlogu odluke o davanju prijedloga za raspodjelu sredstava za projekte podnesene na javni poziv za dodjelu sredstava za financiranje ili sufinanciranje programa i projekata udruga koje njeguju identitet nacionalnih manjina na teritoriju Grada Sombora za 2018. godinu.

»Gradska uprava Sombora, Odjel za društvene djelatnosti, uputio je dopis HNV-u s molbom da Vijeće dostavi mišljenje na projekt *Miroljub*, list HKUD *Vladimir Nazor* i projekt *Riječ i slika*, koji je podnijela Udruga građana *Urbani Šokci* iz Sombora. Traži se mišljenje HNV-a, ali prema Zakonu o nacionalnim vijećima, naše Vijeće će dati prijedlog Odluke za raspodjelu sredstava, a ne mišljenje«, rekao je predsjednik HNV-a **Slaven Bačić**, nakon čega su vijećnici usvojili prijedlog Odluke da se za list *Miroljub* raspodijeli 200.000 dinara, a za projekt UG *Urbani Šokci* 100.000 dinara.

Udruge u Novom Sadu

Na javni natječaj Grada Novog Sada za financiranje i sufinanciranje projekata u kulturi iz područja suvremenog stvaralaštva u ovoj godini aplicirali su s četiri projekta HKUPD-a *Stanislav Prepek* s traženim iznosom od 911.000 dinara i HKPD *Jelačić* s traženim iznosom od 969.000 dinara, a vijećnici su usvojili odluku o prijedlogu za raspodjelu sredstava za te projekte za HKUPD *Stanislav Prepek* u iznosu od 200.000 dinara i za HKPD *Jelačić* u iznosu od 810.000 dinara, koju će prosljediti Gradskoj upravi za kulturu Grada Novog Sada. Tijekom rasprave vijećnik Tomislav Stantić je postavio pitanje zbog čega postoje razlike u traženim iznosima i prijedlozima iznosa za dodjelu sredstava za ove dvije udruge, dok je vijećnica Josipa Ivanković upitala koji su bili kriteriji za ovakav prijedlog odluke.

Slaven Bačić je objasnio vijećnicima da je obavljena procedura, prijedlog takve odluke je donijet nakon sjednica Odbora HNV-a za kulturu i Izvršnog odbora HNV-a, gdje se raspravljalo o aplikacijama te dvije udruge, dok je na vijećnicima da odluku prihvate ili ne. Rekao je kako pretpostavlja da je kvaliteta projekata, broj članstva i broj tradicionalnih manifestacija bio kriterij pri odlučivanju, te da i osobno misli kako su projekti *Jelačića* kvalitetniji i da ih ima više. Vijećnici su usvojili ovakvu odluku.

Glas Hrvata

Na dnevnom redu sjednice je bilo i usvajanje odluke o prijedlogu za dodjelu sredstava po prijavama podnijetim na natječaj Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice za dotacije organizacijama etničkih zajednica u APV u 2018. godini.

»Apliciralo je 26 udruga, traženo je 17 i pol milijuna dinara, a mi našu odluku moramo ograničiti na 3 milijuna dinara. Prijedlog za dodjelu sredstava donijet je nakon sjednica Odbora HNV-a za kulturu i Izvršnog odbora«, rekao je Slaven Bačić.

Vijećnici su jednoglasno usvojili ovu odluku, a usvojena je također i odluka o davanju prijedloga za raspodjelu sredstava uz svezi dostavljenog projekta na natječaj za sufinanciranje projekta proizvodnje medijskih sadržaja u području javnog informiranja sredstvima iz proračuna Grada Sombora u ovoj godini, kojom se predlaže dodjela sredstava HKD-u *Vladimir Nazor* iz Stanišića za projekt Tjedna jednosatna informativna radijska emisija *Glas Hrvata* u traženom iznosu od 250.000 dinara.

Na koncu sjednice vijećnici su donijeli i odluku o davanju pozitivnog mišljenja za kandidata, profesora **Vladana Davidovića** u postupku izbora ravnatelja OŠ *Pionir* u Starom Žedniku.

Z. S.

Razgovor ministara pravosuđa Hrvatske i Srbije u Beogradu

Radi se na Popisu osumnjičenih i optuženih

Do konca travnja radne skupine će se sastati i početi raditi na razmjeni podataka o osobama osumnjičenima za ratne zločine na obje strane

Osumnjičeni u Srbiji i Hrvatskoj za ratne zločine ubuduće bi, uz pomoć provosudnih institucija obje države, mogli znati što ih čeka ako krenu na put preko granice. Ovo je, u najkraćem suština prošlotjednog dogovora u Beogradu dvoje ministara pravosuđa – hrvatskog **Dražena Bošnjakovića** i njegove srbijanske kolegice **Nele Kuburović**.

Zašto se to nije moglo uraditi i ranije kako bi se izbjegli incidenti na granicama i spriječile tenzije među dvjema državama – ovog časa više nije važno. Činjenica je, pak, da su ministri pravosuđa Bošnjaković i Kuburović dogovorili aktivnosti dvaju resornih ministarstava kako bi se u idućih 30 dana, a najvjerojatnije do konca travnja, radne skupine sastale i počele raditi na razmjeni podataka o osobama osumnjičenima za ratne zločine na obje strane.

U svezi s tim popisima su, podsjetio je ministar Bošnjaković, još 2010. bila formirana povjerenstva »ali su naprosto u nekoj fazi prestala raditi«.

Popisi osumnjičenih i optuženih

Srbija i Hrvatska bi, u međuvremenu, u idućih tridesetak dana, trebale početi pripremati popise osoba osumnjičenih i optuženih za ratne zločine s obje strane. Cilj je da se ostvari razmjena podataka i ubuduće izbjegn timer incidenti na granicama, pa i uhićenja, a toga je prethodnih godina bilo na obje strane.

Ministri pravosuđa Hrvatske i Srbije u Beogradu su, prema riječima Dražena Bošnjakovića, dogovorili da će »u najkraće vrijeme« uzajamno dostaviti imena članova radne skupine kako bi se se u idućih 30 dana počelo raditi na razmjeni podataka o osobama osumnjičenima za ratne zločine.

Dvoje ministara na sastanku u Beogradu otvorili su i temu procesuiranja ratnih zločina, a zaključeno je da treba formirati

ekspertne radne skupine čiji bi zadatak bio da pripreme međudržavni sporazum. Tim bi sporazumom bila obuhvaćena i definirana sva pitanja vezana uz tu problematiku, a cilj je da se ubuduće izbjegn timer dosadašnji zastoji i čekanja.

Ministrica Nela Kuburović nije novinarima govorila o sastanku s hrvatskim kolegom Bošnjakovićem, ali je on kratko naglasio da je »zadovoljan sastankom« i poručio kako očekuje da će obje strane »zajedno napraviti napredak«, tim prije jer je Hrvatskoj stalo da podrži Srbiju u procesu eurointegracija.

»Hrvatska je, na koncu, itekako zainteresirana pružiti podršku Srbiji na njezinu putu k Europskoj uniji. Naravno, očekujemo da i oni dosegnu standarde koji su potrebni da bi Srbija sutra mogla postati članicom EU, a tu prvenstveno spadaju posebni standardi vezani za vladavinu prava«, istaknuo je ministar Bošnjaković.

Ministarstvo pravosuđa Srbije priopćilo je poslije sastanka kako su se obje strane suglasile da »postoji dobra volja dviju država za suradnjom i rješavanjem svih otvorenih pitanja u pravosuđu«.

Korak po korak

Teme između Srbije i Hrvatske u području pravosuđa složene su i otvorene, ali su i rješive bude li strpljenja i »ukoliko se bude išlo korak po korak«, zaključak je u priopćenju srbijanskog ministarstva.

Ohrabrujuće poslije ovog sastanka je da su obje strane »iskazale otvorenost i međusobno uvažavanje«, te »spremnost za uspostavljanje partnerskih odnosa i veza«. Istodobno, hrvatska je strana, kako se navodi u priopćenju beogradskog ministarstva, ukazala na spremnost da »u svakom trenutku pomogne kolegama iz Srbije i pruži stručnu pomoć« u procesu eurointegracija.

Dalje, ohrabruje i da je prvi sastanak dvoje ministara poslije nedavnog susreta dvaju šefova država u Zagrebu, ocijenjen kao »prvi u nizu i samo početak buduće suradnje, koja je neophodna da bi se došlo do zajedničkih rješenja«.

Podsjetimo, službeni Zagreb je prije otvaranja poglavlja 23 i 24 o ljudskim pravima i vladavini prava ustrajavao u inzistiranju da Beograd promijeni zakon o univerzalnoj jurisdikciji za ratne zločine, te zahtijevao bolji položaj hrvatske manjine u Srbiji i punu suradnju Srbije s Haagom.

Kakvi dogovori dalje slijede i što će biti prvi rezultati najavljen e suradnje dvaju ministarstava pravosuđa – pustimo da pokaže vrijeme.

Velimir Ilić

Postanimo graditelji pravednijeg života

Dogodio se Uskrs, najveći, najstariji i najvažniji blagdan-svetkovina, temelj i sigurnost naše vjere, ispunjenje svih naših nada, dovršenje našega spasenja, potpuna pobjeda života nad smrću, dobra nad zlim, ljubavi nad mržnjom, praštanja nad osvetom, svjetla nad tamom i zlom grijeha, radosti nad tugom i uskrsnuća nad grobom.

Krist je u ovozemaljskom životu činio čudesa, ali Kristovo uskrsnuće je najveće čudo otkad postoji ova zemlja. To je čudo

Božje ljubavi. To je najveći događaj u povijesti ljudskoga roda i to je temelj našega vjerovanja, ono na čemu počiva naša vjera. Uskrs je blagdan pobjede i života, radosti i mira. Po Uskrsu sav naš rad, sve naše brige, tjeskobe, patnje, svakodnevni križevi i poteškoće imaju svoj puni i pravi smisao i neizmjernu vrijednost. Svojim uskrsnućem Isus je nama pokazao put u život. Dokazao je da je pravi Bog i pravi čovjek; da je njegova nauka istinita, sve što je rekao to se i dogodilo; pokazao je da ćemo jednom i mi uskrsnuti.

Mnoštvo svjedoka govori o Isusovu uskrsnuću. Tu je prazan grob, anđeli s neba, žene, preplašeni vojnici koji su na zemlju popadali od svjetlosti slave njegove, njegovi učenici koji su svojim rukama opipali rane na uskrsnom tijelu, te se uvjerali da Uskrsli nije nikakva sablast, utvara, nikakav produkt njihove mašte. Svjedoci su i sami Židovi koji u svom strahu nisu znali ništa drugo do ponavljati

da su ga ukrali učenici, te potplaćivali vojnike da lažno svjedoče. I mi smo svjedoci Kristova uskrsnuća ako čvrsto vjerujemo u njegovo i svoje uskrsnuće iako nismo vidjeli uskrsnuloga.

Uskrs nas poziva na uskrsnu radost i mir. Radujmo se, ali istinski! Uskrsli je među nama, s nama i u nama. On je naš mir i sreća, uskrsna radost i vječni spas. Radujmo se unatoč tome što nas salijeću patnje i nezgode, boli i razni životni križevi. Sve to ima svoj puni smisao, jer se samo »po mucu i križu« ide sigurno ususret slavi uskrsnuća.

Ne zaboravimo nikada kako nam Uskrs poručuje: mislite jedni na druge, darivajte se jedni drugima, volite jedni druge kao što je Krist vas ljubio. Radije svoj život pretvarajmo u darivanje. Nemojmo biti jedni protiv drugih, nego se već jednom u liku Krista, Spasitelja svih ljudi složimo i postanimo graditelji novoga pravednijeg života i svijeta. Uskrs nas na to poziva.

Vjerovati u Uskrsnuloga znači davati svijetu svjedočanstvo o ljubavi i životu koji se preobražava. To se ne može činiti samo riječima već poglavito zalaganjem i radom. Zalaganjem na svemu onome što ovaj život čini pravednijim, ljudskijim i sretnijim. Borba protiv nepravde, mržnje, grijeha i svakoga zla – znak je vjere u Uskrsnuloga i predanja samomu Bogu.

Da, Krist je uskrsnuo – mi živimo zauvijek! Blago nama! Blago svima koji vjeruju i nadaju se životu vječnom i blaženom.

Dok molim da osobno susrećemo uskrslog Gospodina u našem životu i učvršćujemo zajedništvo s njime i međusobno te da nas obdari milošću, snagom, mirom i radošću novoga života, svima želim sretan i blagoslovljen Uskrs.

Srijemska biskupija, o svetkovini Uskrsa 2018.

+ Đuro Gašparović, biskup

Budimo živi svjedoci Božje prisutnosti

Današnje prvo čitanje započinje konstatacijom koju Petar izriče na početku svoga govora: *Vi znate što se događalo...* Dakle, njegovi slušatelji znaju što se dogodilo. Time se i nama daje do znanja da je, kao odgovor na Božji poziv, ponajprije potrebno naučiti i znati ono što kršćanstvo doista jest. Osim odgovora srcem, potrebno je i razumom odgovoriti na Božji milosni poziv. Svakomu od nas danas valja ispitati savjest pod tim vidom i

vidjeti koliko vremena i snage koristimo da bismo što kvalitetnije spoznali Isusovo evanđelje i spasenje koje nam je donio te otajstva što ih Crkva čuva i prenosi.

Najočitiji simbol Uskrsa je uskrsna svijeća koju smo u vazmenom bdijenju svečano upalili. Svijeća svojim svjetlom razgoni mrak. Molimo milosrdnog Boga da nam dade ustrajnosti i snage da svjetlom spoznaje razgonimo mrak neznanja i zabluda.

Uskrsnućem započinje nova etapa u povijesti spasenja. Krist nam je svojom smrću i uskrsnućem omogućio pristup u rajsko

zajedništvo s Bogom. Imamo pristup Ocu, no hoćemo li doista Ocu i doći ovisi o tomu koliko u svom životu surađujemo s milošću Duha Svetoga i koliko nasljedujemo Isusa Krista koji je put, istina i život.

Nije dovoljno znati. Potrebno je ono što smo umom spoznali i srcem prihvatili doista i živjeti. Kršćanstvo nije teoretsko analiziranje ili besplodno nadmudrivanje, nego stil života koji nasljeduje Kristov primjer. Ako smo doista Kristovi, potrebno nam je životom to i posvjedočiti i težiti za onim što nam je Krist omogućio.

Jedna od najvećih napasti u našem duhovnom životu je duhovna tromost, odnosno duhovna lijenost. Kao da nam nedostaje snage da u zajedništvu s Crkvom sudjelujemo u euharistijskom slavlju svake nedjelje i blagdana. Kao da nam nedostaje snage da svjedočimo iz dana u dan svoje kršćansko opredjeljenje. Krštenjem nismo dobili samo otvoren pristup u rajsko zajedništvo s Bogom, nego i obavezu da budemo živi svjedoci Božje prisutnosti i dobrote.

Molimo Boga da uskrsna svijeća rasprši tamu naše malodušne mlakosti te da svjetlom vjere obasjani unesemo to svjetlo u cijeli svijet, posebno u one njegove dijelove koji su u mraku bijede, besmisla, očaja i izgubljenosti.

Ovim mislima želim svima sretan Uskrs i obilje blagoslova od uskrslog Spasitelja!

+ Ivan
biskup

Održan Okrugli stol *Demokratska participacija manjina u Srbiji – problemi, perspektive, rješenja*

Neriješeno pitanje zastupanja manjina

Prema riječima čelnih ljudi hrvatske zajednice u Srbiji, domicilna će zemlja morati prihvatiti načelo vladavine prava, da se što je potpisano mora i ispuniti

Unatoč potpisom i ratifikacijom potvrđene obveze o zastupljenosti predstavnika hrvatske zajednice u Srbiji u najvišem zastupničkom tijelu i dalje se traži rješenje za ovaj problem. Političko zastupanje nacionalnih manjina u Srbiji bilo je temom okruglog stola, održanog u Subotici 22. ožujka, u organizaciji Centra za regionalizam uz potporu *Hanns Seidel* fondacije. To je prvi od tri ovakva planirana skupa, koji okuplja stručnjake, predstavnike manjina i državnih tijela i dio je projekta pod nazivom »EU integracije i pitanje nacionalnih manjina u Srbiji« koji provodi Centar za regionalizam.

Bilateralni sporazumi koje je Srbija potpisala s Hrvatskom, Mađarskom, Rumunjskom i Makedonijom, u kojima se govori o osiguravanju političke zastupljenosti nacionalnih manjina, u našoj zemlji nisu ispunjeni, zaključuju u Centru za regionalizam. I u Akcijskom planu za manjine navodi se da će ovo pitanje biti riješeno i to prema modelu susjednih zemalja. Ipak, do sada ništa nije učinjeno, dodaju iz Centra.

Strukturalne nejednakosti

Političko zastupanje i politička aktivnost nacionalnih manjina u Srbiji došli su na red na srbijanskom europskom putu. Kako ističu čelni ljudi hrvatske zajednice u Srbiji, domicilna će zemlja morati prihvatiti načelo vladavine prava, da se što je potpisano mora i ispuniti.

Predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov** naglasio je na okruglom stolu da kao politička stranka, prije svega, pa onda i drugi akteri koji djeluju u području javnog života hrvatske zajednice u Srbiji, i dalje inzistiraju na dosljednoj primjeni članka 9. Sporazuma o međusobnoj zaštiti manjina koju su potpisali i ratificirali Hrvatska i Srbija. Upravo je u tome članku sadržana bit zahtjeva vezanog za osigurano zastupničko mjesto u Skupštini Srbije.

»To je naš temeljni zahtjev koji nije posljedica hira nego je on model koji postoji kada je riječ o osiguravanju prava pripadnicima nacionalnih manjina na sudjelovanje u procesima donošenja odluka, napose onih koji se njih neposredno tiču. Ta institucija postoji u Crnoj Gori, Makedoniji, Rumunjskoj, Hrvatskoj,

Kosovu. Mislimo da to nije samo pitanje naših političkih zahtjeva nego i vladavine prava. Ono počiva na načelu da što u zakonima, međudržavnim ugovorima i bilo kojim drugim pravnim aktima postoji treba sve i ostvariti«, istaknuo je Žigmanov.

Žigmanov ističe kako, unatoč tome što kontekst i povijesne prilike dvaju naroda u susjednim zemljama nisu identični i izravno usporedivi, postoje strukturalne nejednakosti i propusti, kada govorimo o ostvarivanju nacionalno-manjinskih prava.

»Jedna od velikih strukturalnih nejednakosti jest da u Srbiji ne postoji institut niti model rješenja kojima bi predstavnici

Tomislav Žigmanov

hrvatske zajednice bili dio onih struktura koje donose odluke. Kada je riječ o srpskoj zajednici u Hrvatskoj, postoji tri zajamčena mjesta u Saboru, a vidjeli smo tijekom proteklih izbora da su osvojili mjesta 11 dožupana, čak trideset i devet gradonačelnika, dogradonačelnika, te načelnika i donaćelnika općina. To je sigurno i više nego impresivno kada su u pitanju pozicije Srba u lokalnim samoupravama, regionalnim i na koncu na nacionalnoj razini. Kada je u pitanju hrvatska zajednica u Srbiji to je više nego simbolično, a uz to nismo uključeni u procese donošenja odluka. To onda samo po sebi donosi cijeli niz drugih poteškoća i problema«, ocjenjuje Tomislav Žigmanov.

Čelni čovjek DSHV-a govorio je na trećem panelu, pod nazivom »Demokratsko predstavljanje manjina – perspektive i rješenja« i tom prilikom rekao kako hrvatska manjina očekuje da se navedeni problemi riješe tijekom pretprijetnih pregovora Srbije te da institucije hrvatske manjine veliku nadu polažu u proces europskih integracija koji treba biti ne samo proces reformiranja sustava za zaštitu nacionalnih manjina, već cjelokupnog srbijanskog društva.

Nacionalno-manjinska ravnoteža bez zastupnika u Skupštini

Aleksandra Joksimović iz Centra za vanjsku politiku kaže kako je Srbija zemlja koja ima veliki broj nacionalnih manjina. Sam broj nacionalnih vijeća za nacionalne manjine govori u prilog tome da je ovo diverzificirana država i da je položaj manjina iznimno važan za ukupno funkcioniranje svih državnih struktura, ocijenila je te dodala kako je »u procesu europskih integracija evidentno da će zemlje članice Europske unije inzistirati posebno na poziciji svojih manjina unutar srbijanskog društva«.

Siniša Tatalović, Velimir Pleša, Aleksandar Popov i Jelena Perković

Naravno, najkompleksnije je pitanje odnosa s Hrvatskom koje je sadržano i u temi vezanoj za manjine. Komplex tema i otvorenih bilateralnih pitanja s Hrvatskom je mnogo širi nego što je pitanje manjina, ali se čini da se u ovom trenutku upravo na ovoj temi može najviše koraka napraviti, kaže Aleksandra Joksimović.

»Od susreta tada mandatar za premijera Srbije **Aleksandra Vučića** i predsjednice Hrvatske **Kolinde Grabar-Kitarović** na mostu na Dunavu, pa do danas zapravo je napravljeno nekoliko bitnih koraka u vezi s položajem hrvatske manjine u Srbiji. Prošle godine odvojeno je pola milijuna eura za kupnju i obnovu dijela kuće bana **Jelačića** u Petrovaradinu. S druge strane, prvi put je predstavnik hrvatske manjine bio dio delegacije Srbije u Zagrebu tijekom posjeta predsjednika Vučića. Imajući u vidu brojnost srpske manjine i njezinu poziciju u Hrvatskoj, svakako se ne može reći da je zastupljena na način kako se to može mjeriti europskim standardima, i tretirana na način kako bi se to moglo očekivati od jedne članice Europske unije. I to stvara problem u gledanju u zrcalu na odnos spram hrvatske manjine ovdje. Povremeno to predstavlja stanovitu kočnicu u pomacima

naprijed. Ipak, čini se da postoji čvrsta namjera da se pozicija hrvatske manjine u Srbiji dovede na onu razinu koja bi u potpunosti zadovoljila ne samo kriterije Europske unije nego i iznad toga. U tom segmentu možda će biti pronađena najbrža i najjednostavnija rješenja, što se tiče otvorenih bilateralnih pitanja između Beograda i Zagreba«, smatra Joksimović.

Što se tiče zastupništva u skupštini, Srbija ima jedan zajednički okvir koji je predviđen za sve manjine i koji omogućuje relativno jednostavno izglasavanje predstavnika manjine u Skupštini, ocjenjuje Aleksandra Joksimović te veli kako je, na žalost, ova praksa u proteklom razdoblju bila povremeno zloupotrebljavana jer su određeni politički krugovi koristili niski manjinski cenzus kako bi se plasirali u Skupštinu Srbije.

»Hrvatska manjina u tom procesu do sada nije uspijevala doći do vlastitog predstavnika, ali je kroz liste drugih stranaka ulazila u parlament. Pretpostavljam da će se naći odgovarajuće rješenje koje neće ugroziti jednu vrstu balansa koji je postignut među svim manjinama u Srbiji«, dodaje sugovornica.

Zajamčeni mandati i prirodni prag

Profesor na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu i nekadašnji savjetnik hrvatskog predsjednika **Siniša Tatalović** smatra da, što se tiče političke zastupljenosti manjina u Srbiji, jedno, dva ili tri mjesta u parlamentu nisu nešto što rješava problem neke manjine.

»Hrvatska ima jedan model, zastupanje manjina putem 8 manjinskih zastupnika, dok Srbija ima model koji se odnosi na niži prirodni prag za manjine. Teško da se hrvatski model može preslikati negdje drugdje, on je autohton, nastao u određenim povijesnim okolnostima, u cilju rješavanja problema i mislim da to treba biti put i u Srbiji da se pronađe neki kompromis i da svi budu zadovoljni«, kaže Siniša Tatalović.

Na okruglom stolu je istaknuto i da za brojne nacionalno-manjinske zajednice u Srbiji pitanje nepostojanja zajamčenog mjesta u srbijanskom parlamentu nema značaja jer na svakim izborima prijeđu prirodni prag i osvoje nekoliko mjesta kako u Skupštini, tako i u drugim predstavničkim i izvršnim tijelima u državi.

Generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša** govorio je o modelu demokratske participacije nacionalnih manjina u Hrvatskoj te je predstavio operativne programe hrvatske Vlade za nacionalne manjine. Osobito je naglasio da zaštita pripadnika nacionalnih manjina za Hrvatsku ostaje važno pitanje i nakon ulaska Hrvatske u EU.

Hrvatsko nacionalno vijeće na skupu je predstavljao **Darko Baštovanović**, međunarodni tajnik krovnog tijela hrvatske zajednice u Srbiji. On je rekao da je potpuno pogrešno danas govoriti o najvišim standardima zaštite nacionalnih manjina kada Srbija još uvijek nije usvojila odgovarajući zakon kojim bi se odredio položaj nacionalnih manjina u srbijanskom društvu. Baštovanović je također istaknuo i da su trenutačne izmjene postojećih zakona tehničke prirode te da se njima općenito ništa bitnije neće izmijeniti.

Siniša Jurić

U Tavankutu predstavljen model seoskog turizma na međimurski način

Uređene staze entuzijazma

Izgradnjom oko 700 kilometara biciklističkih staza, koje su podijeljene na sedam trasa, u Međimurskoj županiji osigurali su cjelovitu rutu duž Mure, od njenog izvorišta u Austriji do ulijevanja u Dravu

»**M**i nemamo staru, autentičnu arhitekturu, sve je to srušeno; nemamo ni obilje kulturno-povijesnih spomenika i zbog toga smo, kada smo krenuli u ovaj posao, odlučili da se nećemo junačiti nego ćemo se pridružiti razvijenijima.«

Ova skromna, odmjerena, a nadasve mudra i pametna izjava ravnatelja Turističke zajednice Međimurske županije **Rudija Grule** – izrečena u subotu (24. ožujka) na edukaciji o seoskom turizmu koja je održana na Etno salašu *Balažević* u Tavankutu – odražava ne samo suštinu teme o kojoj je govorio nego i esenciju životne filozofije ljudi iz toga kraja.

Da, porušili su Međimurci svoje stare *hiže* (jedna s takvim imenom, ali ne i izgledom i danas kao restoran postoji u Čakovcu) nakon što su se s prvim većim svotama novca vratili iz Austrije ili Njemačke i namjesto njih izgradili nove i lijepe kuće po ugledu na sredine u kojima su bili na privremenom radu, a jedino što je ostalo kao uspomena na ranija vremena su tipični čardaci koji se (i u Podravini, također) još uvijek mogu vidjeti u lijepo uređenim dvorištima. Izuzimajući Stari grad (utvrdu) Zrinskih u Čakovcu, crkvu svetog Jeronima u Štrigovi i dvorac Feštetić u Pribislavcu, u Međimurju se gotovo ne može naći sličan kulturno-povijesni spomenik, ali se, ukoliko se (za) putovanje pažljivo pripremi, svakako vrijedi zaustaviti u spomen-kući **Rudolfa Steinera** ili na speedway stadionu *Milenium* u Donjem Kraljevcu ili pak u mu-

zeju oldtimera u Selnici kao sponama nekadašnjeg i današnjeg entuzijazma ljudi ovoga kraja.

Kako, međutim, zaustaviti potencijalnog turistu i privući ga da se na duže zadrži u Međimurju?

Komparativne prednosti i njihov razvoj

Uvodna Grulina rečenica otkriva i odgovor: iskoristiti komparativne prednosti zavičaja i ponuditi ga kao primamljivu destinaciju ciljnoj grupi izletnika i turista. Nakon studioznog vaganja što bi to moglo biti, po riječima Rudolfa Grule, Turistička zajednica Međimurske županije prije dvadesetak godina odlučila se svojim gostima pripremiti uvjete za »aktivni turizam«, što su uz određena natezanja i početna nerazumijevanja kao šansu za ekonomski razvoj kasnije usvojili i nositelji županijske, gradskih i općinskih vlasti, pa sve do samih stanovnika od Štrigove na krajnjem zapadu do Kotoribe na istoku županije. Baza »aktivnog turizma«, u to vrijeme planirana a danas uveliko provedena, temelji se na biciklu kao tradicionalnom prijevoznom sredstvu u Međimurju. Prednosti cikloturizma, po riječima Grule, su mnogovrsne: od vlastite brige za zdrav život (kao temeljnog motiva svakog cikloturista), preko neposrednog kontakta s prirodom do mogućnosti upoznavanja raznorodnih specifičnosti lokalne zajednice (gastronomskih i enoloških prije svega, ali na taj način

i s mentalitetom i gostoljubivošću domaćina). Kako je ovaj vid turizma već odavno vrlo popularan i razvijen u obližnjoj Austriji, susjednoj Sloveniji, a odnedavno i u također susjednoj Mađarskoj, Turistička zajednica Međimurja prepoznala je cikloturizam i kao svoju šansu: brege i gorice (vinograde) imaju u Gornjem Međimurju (zapadno od Čakovca), a pitomu ravnici u Donjem (istočno od središta županije). Izgradnjom oko 700 kilometara biciklističkih staza, koje su podijeljene na sedam trasa, u Međimurskoj županiji osigurali su cjelovitu rutu duž Mure, od njenog izvorišta u Austriji do ulijevanja u Dravu kod Legrada (Podravina). Naravno, za takvu investiciju nije bila potrebna samo izgradnja cestovne infrastrukture nego i njeno održavanje, te razvijanje sadržaja uz nju.

Po riječima generalnog direktora Lifeclass terme **Sveti Martin Branimira Blajića** današnjem cikloturistu u Međimurju na raspolaganju su vrlo opremljena stajališta, suvremena, čista i s bogatom ponudom autohtonih jela i pića po pristupačnim cijenama. I u tvrtki na čijem je čelu, ali i u turističkoj praksi Međimurja općenito, na taj način u ovu granu privrede uključeno je i obično stanovništvo, od onih koji su proizvodnju na svojim obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima najvećim dijelom namijenili domaćem ili stranom gostu do onih koji su »višak« vlastitog stambenog prostora preuredili u sobe za izdavanje. Na taj način, kaže Blajić, vinogradari, povrtlari, pčelari, voćari, ratari ili stočari imaju dvostruku korist: kontinuiranog sigurnog kupca većih količina proizvoda i bolju prođu na domaćim ili inozemnim natjecanjima za razvoj svoje proizvodnje, pa i obrta. Blajić ističe da je ponajviše zahvaljujući uređenim biciklističkim stazama, vinskim cestama i bogatoj gastronomskoj ponudi broj noćenja u termama **Sveti Martin** prošle godine iznosio 120.000, što predstavlja tri četvrtine ukupnog broja (noćenja) u Međimurju, odnosno oko dva posto prihoda od turizma u županiji!

A kako se došlo do ovakvih rezultata? Osim, i početnog i sadašnjeg, entuzijazma, oba sugovornika navode još nekoliko

faktora: studiozni odabir prioriteta, izradu ciljeva, suradnju s nositeljima vlasti i lokalnim stanovništvom, te sudjelovanjem na (međunarodnim) natjecanjima za razvoj infrastrukture u ove svrhe. Takav pristup, reći će Grula, omogućio je da Međimurje danas po mnogo čemu bude vodeća županija u Hrvatskoj u razvoju turizma, i to u konkurenciji u bogomdanim uvjetima kakve pružaju Jadransko more ili Plitvička jezera! S tim u vezi, treba reći i to da je upravo razvijena mreža biciklističkih staza privukla veliki broj turista iz Istre (gdje je cikloturizam također razvijen) u Međimurje, što u mnogo čemu ide u prilog Grulinoj i Blajićevoj tvrdnji da se ovakva vrsta turizma većinski (bar oko 70%) treba bazirati na domaćim turistima (»izletnicima«), a da dio inozemnih čini tridesetak posto iz okolnih obližnjih zemalja. Takva poslovna filozofija omogućila je da prvi susret s Međimurjem danas izgleda kao da niste u Hrvatskoj nego u Austriji, neovisno o tomu dolazite li iz pravca Koprivnice ili ste iz Varaždina Dravu prešli u smjeru desetak kilometara udaljenog Čakovca na sjeveru ili petnaestak Preloga na istoku ove županije.

Komparativne prednosti i njihovo zanemarivanje

I što nakon ovako samozatajne, a opet izuzetno ozbiljne prezentacije »ovako se to radi« ostaje domaćinima (ovo se mnogo više odnosi na Grad Suboticu nego li na Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo **Matija Gubec** iz Tavankuta)? Nakon aplauza, kog je uputio i član Gradskog vijeća zadužen za turizam, investicije i međunarodne suradnje **Srđan Samardžić** (a koji nije ni prisustvovao prezentaciji nego je došao na njen kraj), Gradu bi valjalo porazmisliti čime raspolaže i što od toga koristi u turističke svrhe. Entuzijazam je u ovom slučaju jedina poveznica koja spaja Turističku zajednicu Međimurske županije i rukovodstvo HKPD-a **Matija Gubec** na čelu s predsjednikom **Ladislavom Suknovićem**: prve u nastavku već razvijenog turizma (u oblasti uređenja utvrde Zrinskih i obogaćivanja kulturnih sadržaja), a druge da naprave konkretniji iskorak na njegovim počecima. Jer, i pored toga što je Etno salaš **Balažević** (uz *Róka tanyu* u Nosi) pod zaštitom države kao spomenik kulture, Grad je premalo (ili nimalo) učinio na razvoju seoskog turizma: ne da, recimo, nema turističke signalizacije vezane za seoski turizam (Grad nema ni kartu ulica, a kamoli ozbiljnije lokalne mape s turističkom ponudom koje se u razvijenom svijetu mogu naći na svakom koraku) nego Tavankut nema riješena ni pitanja vodovoda, kanalizacije, asfaltiranih ulica i prilaznih cesta, (trajnog) uklanjanja divljih deponija... A to već nisu samo pitanja turizma nego i odnosa »centra« prema svojoj »periferiji« i stanja svijesti o vlastitoj kulturnoj povijesti svih garnitura koje su se do sada izređale u Gradskoj kući, uključujući i posljednju. I dokle se god tako bude odnosilo prema ovom pitanju, Gradska kuća i Palić ostat će lokalni spomenici pasivnom turizmu, nesposobnom da i ono što imaju u vidu raskošnog arhitektonskog naslijeđa i bogate kulturne baštine za gosta učine atraktivnim i zadrže ga u namjeri da što prije ode na kupanje u Mórahalom. Sve do tada predavanja poput ovog o seoskom turizmu u Međimurju, odnosno podaci da je Tavankut od 2011. do danas zabilježio oko 4.000 organiziranih turističkih posjeta i oko 390 noćenja godišnje bit će prilika jedino za aplauz – entuzijazmu.

Z. R.

Dr. sc. Božo Skoko, profesor na Fakultetu političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu

Upravlјati svojim imidžom

Intervju vodio: Marko Tucakov

Imidž jedne države se odražava na njezin gospodarski i politički položaj u svijetu * Jačanje nacionalnog identiteta, samosvijesti i nacionalnog ponosa postaju sve više ekonomska kategorija, a ne isključivo politička * Populizam kojem sve više svjedočimo nažalost ugrožava demokraciju, jer na površinu izbacuje ljude koji govore ono što se ljudima sviđa, a ne istinske lidere * Hrvatska može biti ponosna na Hrvate u Srbiji

Ukoliko poštujemo definiciju, odnosi s javnošću (popularni PR) su znanstvena disciplina koja stvara i održava reputaciju, s ciljem da se ostvari razumijevanje i podrška, kao i da se utječe na mišljenja i ponašanja ciljanih javnosti. Naravno, osim metodološki utvrđene znanstvene discipline, odnosi s javnošću su i vještina pristupa i ponašanja kojima se utječe na javnost. Može zvučati orwelovski, no svatko od nas (dakle – javnost) pozvan je razložno ocijeniti uspjeh PR stručnjaka.

Razgovor s dr. sc. **Božom Skokom**, jednim od njih, teško je uobličiti, tematski te profesionalno ograničiti, jer je riječ o osobi čije mišljenje je nezaobilazno u pokušajima razumijevanja skoro svih tipova odnosa u suvremenom hrvatskom društvu. Spektar tema gdje je njegovo mišljenje relevantno počinjemo pitanjima slike (image) koju o sebi predstavljamo drugima, a dotičemo se i niza aktualija glede odnosa naše matične i domicilne države, te većinskih i manjinskih naroda koji u njima žive. Nada da će normaliziranje tih odnosa prerasti u realnost bolje i vidljivije suradnje može, nadamo se, uskoro postati čvršća. Dr. Skoko pokušava predočiti preduvjete i temelje te nade.

 Koliko je vrijedan imidž jednog naroda u njegovu nastupu na pozornici čovječanstva i koliko imidž zaista otkriva odnosno skriva ono što jedan narod nudi ljudskom rodu?

O tome što drugi misle o nama u prošlom stoljeću se nije baš vodilo puno računa. Međutim, u vremenu u kojem živimo to postaje jedno od važnijih pitanja svake države i svake zajednice. Naime, imidž jedne države se odražava na njezin gospodarski i politički položaj u svijetu. Ako su nam neka država i njezini ljudi simpatični, rado ćemo tamo otputovati kao turisti, ako imamo u njih povjerenja rado ćemo kupiti njihove proizvode ili tamo ulagati, ako cijenimo njihova dostignuća tamo ćemo se rado školovati, ako ih smatramo kreativnima konzumirat ćemo njihove kulturne proizvode... Dakle, imidž države se izravno reflektira na broj turističkih posjeta, razinu inozemnih ulaganja, plasman vlastitih proizvoda na strana tržišta, kulturnu razmjenu, privlačenje talentiranih stanovnika i radne snage. Državama s boljim imidžom se gleda kroz prste i kod odlučivanja u važnim međunarodnim političkim institucijama. Upravo zato mnogobrojni teoretičari i praktičari smatraju kako je upravljanje identitetom i imidžom države jedna od prioritetnih zadaća svake vlade u vremenu u kojem živimo. A to iziskuje znanja, energije, novca te prije svega osvješćivanja vlastite zajednice za svoje vrednote i posebnosti te umijeće da ih se na pravi način prezentira svijetu. Pritom je, međutim, važno znati da su imidž, kao naša slika u očima drugih, i identitet, kao ono što stvarno jesmo, kako živimo i kako se ponašamo, neraskidivo vezani. Zato je svako šminkanje stvarnosti bez stvarnih promjena na terenu, odnosno ulaganje u vlastitu sliku, a ne sadržaj kratkog daha i može se pretvoriti u jeftinu propagandu. Treba mijenjati stvarnost, izvlačiti ono najbolje iz zajednice i onda pričati priču o tome. Ako mi sami ne upravljamo vlastitim imidžom, može nam se dogoditi da nas drugi etiketiraju, odnosno da pričaju priče o nama koje nužno ne moraju biti istinite. Ljudi će u njih vremenom povjerovati, ako ne dobiju kvalitetnu informaciju iz prve ruke.

Kako uspješno jačati nacionalni ponos, samosvijest, samopouzdanje i koheziju u uvjetima u kojima su Hrvati manjina, kao što su to u Srbiji? Što nam tu može pomoći i kakva je uloga nacionalnomanjinske društvene elite u tome procesu?

Jačanje nacionalnog identiteta, samosvijesti i nacionalnog ponosa postaju sve više ekonomska kategorija, a ne isključivo politička. To je, s jedne strane obrana od globalizacije i asimilacije, a s druge dodana vrijednost u svemu što radimo i poduzimamo. Međutim, svjestan sam da jačati identitet i nacionalni ponos Hrvata u specifičnom političkom i društvenom okruženju kakvo vlada u Srbiji prema manjinama predstavlja priličan izazov. Znamo da mnogi naši sunarodnjaci zbog toga što se izjašnjavaju Hrvatima imaju problema ili ih se drukčije gleda, pa pribjegavaju nekim alternativnim identitetima ili su jednostavno tihi kad je u pitanju javno izjašnjavanje, deklariranje ili promicanje vlastitog identiteta. Međutim, s druge strane to je nužno i neophodno želimo li biti subjekt i izboriti se za vlastita prava, a ne postati objekt zbivanja. Moramo biti jasni i glasni te ponosni na svoje... Javnost treba prepoznavati ugledne građane Vojvodine i Srbije, koji se pritom ne boje reći da su Hrvati. Iza naše manjinske zajednice u Srbiji stoji Hrvatska, njihova matična domovina, koja je članica Europske unije i NATO saveza. Znam da je, nažalost, u mnogo slučajeva to više deklarativno, nego praktično, ali čini mi se da se neke stvari ipak mijenjaju i idu na dobro. Ali istodobno pripadnici naše hrvatske zajednice imaju i drugu svoju domovinu – Srbiju, koju trebaju voljeti i poštovati, jer u njoj žive, ostvaruju se i grade budućnost. Znam isto tako da do sada ta ljubav nije bila baš uzvraćena, ali sam

uvjeren da i predsjednik **Vučić** razumije da hrvatska zajednica u Srbiji može biti samo bogatstvo ove zemlje i most suradnje prema Hrvatskoj. Znamo koliko Europska unija inzistira na poštivanju manjinskih prava, pa i pod mjeru sankcioniranja. Želi li Srbija biti članica europske zajednice država i naroda, upravo će položaj manjina biti važan test na tom putu. Pogledamo li identitet naše zajednice, vidimo na koliko načina je obogatila Srbiju i koliko mi u Hrvatskoj možemo biti ponosni na vas.

Bili ste svojevremeno savjetnik za odnose s javnošću hrvatskih i inozemnih političara. Koliko oni slušaju smjernice stručnjaka u svojem djelovanju, a koliko djeluju po svome? Imamo predodžbu da ih ne zanima previše glas naroda, ali je li im stalo do slike koju o sebi ostavljaju kod svojih glasača? Je li, dakle, glas naroda previše tih ili je stvarno problem u donositeljima odluka?

Stvarno je teško pronaći političare koji vole slušati. Većina ih je, nažalost, uvjerena da dobivanjem političke pozicije dobiju i sva znanja. Međutim, posljednjih godina sve je veći broj onih koji slušaju struku i spremni su učiti i prilagođavati se. Nažalost, istina je da je mnogima važnija slika u javnosti nego stvarni rezultati. Mnogi gledaju kratkoročno, pa ne želeći pokvariti svoj imidž ne vuku ozbiljne i nužne poteze već podilaze biračima jeftinim parolama. Međutim, to je dugoročno neodrživo. Pravi lideri, čija imena ostaju upisana u povijest, vode svoj narod i državu, govore im istinu makar im se često ne sviđa i vuku poteze koji će se pokazati dugoročno isplativi, makar nailazili na otpore. Populizam kojem sve više svjedočimo nažalost ugrožava demokraciju, jer na površinu izbacuje ljude koji govore ono što se ljudima sviđa, a ne istinske lidere.

Prema Vašim istraživanjima, u percepciji Hrvata od strane Srba na prvom mjestu je asocijacija na ratna zbivanja, a tek nakon toga slijedi isticanje ljepota Hrvatske, privredne razvijenosti, infrastrukture, kulture... Ima li šanse da se takav poredak izmijeni, i ako ima, što i tko tome konkretno može doprinijeti?

Prije desetak godina proveo sam veliko istraživanje o tome kakav je imidž Hrvatske u zemljama bivše Jugoslavije. Rezultate istraživanja sam objavio u svojoj knjizi *Hrvatska i susjedi*. Istraživao sam kroz terensku anketu što o Hrvatskoj misle obični ljudi, a analizom medijskog sadržaja kako o Hrvatskoj izvještavaju mediji pojedinih zemalja. Iznenadilo me je da su obični ljudi bolje percipirali Hrvatsku i Hrvate nego srbijanski mediji. Osobito su pozitivno mišljenje imali oni građani Srbije koji su boravili u Hrvatskoj i vidjeli kako se stvarno živi u Hrvatskoj, kako se razvija, kako izgleda njezina turistička ponuda, kako se uistinu odnosi prema manjinama... Najlošije mišljenje su imali oni koji nikada nisu bili u Hrvatskoj i svoju percepciju grade na često pristranom i senzacionalističkom izvještavanju pojedinih medija. Mislim da su se tijekom proteklih godina donekle smanjile ratne asocijacije, iako ih neki političari stalno podgrijevaju radi svojih dnevopolitičkih interesa. Jedno od ugodnijih iznenađenja jest da je najpozitivniji stereotip koji se već stoljećima zadržao među Srbima o Hrvatima onaj o Hrvatima kao kulturnom narodu. Hrvati se pak dive Srbima na njihovoj slozi.

U međusobnim odnosima uređenih država sa snažnim manjinskim skupinama izvan matičnih zemalja često se ističe da su manjine mostovi suradnje među tim državama. Kako te mostove pravilno i uspješno iskoristiti na primjeru Srba u Hrvatskoj i Hrvata u Srbiji?

Nažalost, to se često koristi kao parola, ali na sreću je stvarno tako. Manjine mogu biti najbolji most suradnje između dviju država, ako ih se ne zlorabi i ne instrumentalizira za potrebe dnevne politike, kao što se nažalost dogodilo sa srpskom zajednicom u Hrvatskoj u vrijeme **Slobodana Miloševića**. Manjinama je najviše stalo da međudržavni odnosi budu dobri jer na taj način imaju kvalitetniji život. A i najbolje su upućeni u zbivanja u obje zemlje. Reciprocitetom se puno toga može riješiti. Srpska zajednica u Hrvatskoj ima, primjerice, zajamčena tri mjesta u Hrvatskom saboru. Tako praktički sa svoja tri glasa mogu odlučivati o sastavljanju vlade. S druge strane, posljednje desetljeće su u koaliciji s vladajućima, što im daje mogućnost da izravno sudjeluju u najvažnijim političkim odlukama u zemlji i tako kreiraju ne samo svoju stvarnost, već i stvarnost svih hrvatskih građana. Koriste li to uistinu, i kako, te jesu li zadovoljni svojim političkim predstavnicima, to bi trebalo pitati pripadnike manjine na terenu. Ali imaju sve mogućnosti. Hrvatska se po standardima manjinskih prava ubraja u sam vrh Europe, iako znam da ćete u Srbiji od domaćih političara čuti i potpuno oprečna mišljenja. Međutim, činjenice su činjenice.

Kritički ste se odnosili prema razni pripremljenosti Hrvatske za ulazak u članstvo EU, prije pet godina, u smislu samosvijesti o nasljeđu i identitetu koje Hrvatska ulaže u europski savez država. Je li nakon ovih pet godina Hrvatska dovoljno prepoznatljiva u Europskoj uniji i je li njezin ulog i doprinos dostojno vrjednovan od ostalih država članica?

U Hrvatskoj smo godinama slušali kako je jedan od najvažnijih državnih ciljeva ulazak u Europsku uniju. Godinama smo provodili reforme, odricali se, prilagođavali, ispunjavali čak i ponižavajuće zahtjeve. Istodobno smo premalo učinili da se pripremimo za vrijeme nakon ulaska ili da se na kvalitetan način predstavimo svojim novim susjedima unutar EU. Umjesto sredstvo, članstvo u EU nam je postalo cilj. Tako se nismo kvalitetno pripremili za sve izazove koje nam je donijelo članstvo. S jedne strane biti član najprestižnije zajednice država na svijetu daje određenu prednost, jer samim time država se percipira naprednijom, sigurnijom, demokračnijom, a iza naših proizvoda i usluga stoji titula »Made in EU« što otvara mnogobrojna tržišta. Međutim, Hrvatska je premalo učinila da se na novom tržištu predstavi kao dobar gospodarski, znanstveni, politički brend... i iskoristi članstvo. Zasad nas doživljavaju kao prelijepu zemlju, pravu malu turističku velesilu, ali to nije dovoljno. Moramo iskoristiti i dodatne šanse koje nam pruža EU.

Prema Vašim istraživanjima, Hrvatsku u Srbiji ne vide kao povoljan model za europske integracije. S druge strane, politički čelnici Hrvatske, kao i predstavnici državne administracije na nižim razinama ponavljaju da su spremni iskustvom i savjetima pomagati Srbiju na europskom putu. Smatrate li da je za Srbiju Hrvatska odgovarajući model u ovom smislu, i što točno Srbija može naučiti od hrvatskog procesa eurointegracija?

Srbija bi sigurno mogla puno naučiti od Hrvatske. I lijepo je da sve hrvatske vlade žele pomoći Srbiji na tom putu jer nam je u interesu da europski standardi zavladaju cijelom našom regijom. Srbija može naučiti koliko su važne reforme i istinska prilagodba, ali i vidjeti kako se najjednostavnije prilagoditi. Nije dovoljno biti otvoren i fleksibilan samo na riječima. Srbiji će, doduše, biti u nekim segmentima lakše jer je Hrvatska probijala put. Na raspolaganju su Srbiji tone dokumenata koje je Hrvatska morala prevesti i

prilagoditi domaćim uvjetima i ne mora kretati od nule. Dijelu srbijanske javnosti hrvatski put sigurno nije motivirajući jer znaju što je sve Hrvatska morala proći da bi dobila ulaznicu. A istodobno EU nema jasnu budućnost. Ali mislim da nemamo puno izbora na ovim našim prostorima.

Jesmo li naivni ako, racionalno zaključujući, kažemo da je gotovo svakodnevna oštra retorika koja se u javni medijski prostor upućuje s lijeve na desnu obalu Dunava i obratno, potpuno bespotrebna, ulijeva zebnju među građane obje susjedne države, a koristi samo malom broju osoba čije namjere nisu uvijek dobre? Što biste savjerovali odašiljateljima tih poruka, a što nama koji ih slušamo i čitamo?

Slažem se s Vama. Najlakše je »potpaliti«, izravno ili preko posrednika, pa glumiti mirotvorce. A svaka takva izjava, optužba i iznesena laž imaju trajne posljedice, prije svega na život i nepovjerenje koje se stvara među običnim ljudima. Političari će se opet dogovoriti zbog interesa ili pritisaka izvana. A mržnja koju su producirali se ne može izbrisati preko noći. Zato bi više morali biti odgovorniji prema budućnosti, a manje podilaziti niskim strastima svojih birača.

Je li Crkva u Hrvatskoj prihvatila nove medije kao sredstvo koje olakšava kršćansko svjedočenje, ili, pak, oni prerastaju u kreatore virtualnih, ne baš uvjerljivih intelektualno-polemičkih zajednica, počesto udaljenih od kršćanskoga života?

Crkva sporo prihvaća te promjene, iako Vatikan već desetljećima potiče i promiče uporabu medija u evangelizaciji. Doduše, Crkva u Hrvatskoj razvija svoje medije, poput Hrvatskog katoličkog radija, ali su još uvijek fokusirani na vjernike. Kako bi proširila svoj utjecaj u cijeloj javnosti potrebno je razvijati odnose s javnošću i biti prisutan u svim medijima. Treba razvijati dijalog s općom javnošću ali i unutar Crkve. Društvene mreže daju potpuno nove mogućnosti. I moram priznati da ih vješto koriste neki hrvatski biskupi i svećenici.

U vremenima masovnog egzodusa, posebice mlade populacije, i iz Hrvatske i iz Srbije, oni koji ostaju pitaju se jesu li oni naivci koji ostaju tvrdoglavi i neprilagođeni, te slijepe na očitost problema zbog kojih se ljudi iseljavaju. Kako se u situaciji kada je u opasnosti opstanak cijelih zajednica zbog iseljavanja (primjer su Hrvati u Srbiji) suočiti s ovim složenim problemom na osobnoj, a kako na razini zajednice?

To je jedan od najvećih problema koji pogađa obje naše zemlje. Globalizacijom i otvaranjem granica samo se ubrzao taj proces. Nedostatak posla i nemogućnost kupnje vlastitog stana samo je okidač, a problem je mnogo dublji. Problem je što mladi ljudi ovdje ne vide svoju budućnost, oni su razočarani klimom u zemlji, oni ne vjeruju političarima da će stvoriti okruženje u kojem će se cijeniti sposobnost, a ne podobnost, u kojem ne moraš biti član neke stranke da bi uspio, u kojem ćemo se manje baviti prošlošću a više budućnošću... Oni misle da na Zapadu vlada poticajno okruženje, gdje ih se poštuje i gdje imaju jednake šanse kao i oni koji su tamo rođeni... I to je dobrim dijelom točno. Međutim, iseljavanja imaju i drugu stranu priče. Nije uvijek sve kako se čini. Ako se tamo više zarađuje i veći su troškovi života, više se radi... U nekim zemljama uvijek ostajemo građani drugog reda ma koliko se hvalili da nije tako. U svakom slučaju, uz otvaranje novih radnih mjesta moramo mijenjati i klimu u društvu kako bismo zaustavili te negativne trendove. A prije svega političari se trebaju probuditi i pogledati istini u oči.

Temeljem članka 48. Zakona o radu (*Službeni glasnik RS* 24/2005) i članka 23. i 24. Statuta Gradske biblioteke Суботица - Szabadkai Városi Könyvtár - Gradske knjižnice Subotica, članka 35. i 36. Zakona o kulturi (*Službeni glasnik RS* 72/09), članka 11. Odluke o osnutku ustanove Gradska biblioteka Суботица – Szabadkai Városi Könyvtár – Gradska knjižnica Subotica (Broj: I-00-011-61/2012 dana 28. 11. 2018. godine), članka 17. Zakona o knjižnično – informacijskoj djelatnosti (*Službeni glasnik RS* broj: 52/2012) i Odluke Upravnog odbora Gradske biblioteke Суботица - Szabadkai Városi Könyvtár - Gradske knjižnice Subotica (na III. sjednici od 16. 3. 2018. godine), Upravni odbor Gradske biblioteke Суботица - Szabadkai Városi Könyvtár - Gradske knjižnice raspisuje

**NATJEČAJ
ZA IZBOR I IMENOVANJE RAVNATELJA
ГРАДСКЕ БИБЛИОТЕКЕ СУБОТИЦА
SZABADKAI VÁROSI KÖNYVTÁR
GRADSKA KNJIŽNICE SUBOTICA**

Na natječaj za ravnatelja Gradske biblioteke Суботица – Szabadkai Városi Könyvtár – Gradske knjižnice Subotica mogu se javiti kandidati koji ispunjavaju sljedeće uvjete.

Osim općih uvjeta propisanih zakonom kandidat mora ispunjavati sljedeće posebne uvjete:

visoka stručna sprema – VII. stupanj stručne spreme (Filozofski, Filološki ili Pravni fakultet)

najmanje 3 godine radnog iskustva u struci

položen stručni ispit iz knjižničarstva

istaknuti stručnjak i poznavatelj kulture

znanje srpskog, mađarskog i hrvatskog jezika

posjedovanje državljanstva Republike Srbije

da nije pod istragom i nije osuđivan pravomoćnom presudom za kaznena djela koja ga čine nedostojnim za obavljanje dužnosti ravnatelja.

Uz prijavu kandidat treba podnijeti dokaze o ispunjavanju uvjeta natječaja, program rada i razvitka ustanove za mandatno razdoblje, svoju radno-profesionalnu biografiju (uključujući ovjeren preslik dokaza o potrebnoj stručnoj spremi, ovjereni dokaz o položenom stručnom ispitu, dokaz – potvrdu o potrebnom radnom stažu), uvjerenje o državljanstvu Republike Srbije, potvrdu da nije osuđivan i da se protiv njega ne vodi kazneni postupak – ne stariji od 6 mjeseci, u izvorniku ili ovjereni preslik izvatka iz Matice rođenih i ovjereni preslik osobne iskaznice.

Rok za podnošenje prijave je 8 dana od dana objavljivanja Natječaja. Natječaj će biti objavljen u sljedećim novinama: na internetskoj stranici Nacionalne službe za zapošljavanje, listu *Politika*, *Subotičke novine*, *Magyar Szó* i *Hrvatska riječ*.

Prijave slati na adresu: Gradska biblioteka Суботица - Szabadkai Városi Könyvtár - Gradska knjižnica Subotica, Cara Dušana 2, s naznakom »Za natječaj«.

Nepravodobne, nedopuštene, nerazumljive ili nepotpune prijave i prijave uz koje nisu priloženi svi potrebni dokazi, Upravni odbor odbacuje zaključkom protiv kojega se može izjaviti posebna žalba osnivaču u roku od tri dana od dana dostavljanja zaključka.

U Subotici, 16. 3. 2018. godine

Predsjednik Upravnog odbora

Zoltán Berkes, odvjetnik

Ulica Ernőa Lányija zatvorena za promet

Služba za energetiku i promet Gradske uprave Grada Subotice obavještava javnost da će od srijede, 28. 3. 2018. godine do 28. 6. 2018. godine Ulica Ernőa Lányija biti zatvorena za promet motornih vozila zbog radova na rekonstrukciji Učiteljskog fakulteta na mađarskom nastavnom jeziku. Pristup motornim vozilima Ulici Age Mamužića bit će omogućen iz smjera Ulice Albe Malagurskog tako što će se uspostaviti režim dvosmjernog prometa na dijelu Trga slobode iza Muzičke škole.

Kaštel u povijesti školstva

Na livadi u Hajdukovu 1985. godine počela je gradnja nove školske zgrade, koju danas pohađa oko 130 đaka. Tada ih je bilo znatno više. Posebnost ovog sela je zdanje u kojem se nastava odvijala do izgradnje novog objekta: desetljećima je škola bila smještena u kaštelu. Za đake od 1. do 8. razreda koji su se ovdje obrazovali nije bio dovoljan prostor centralne zgrade na imanju, kaštela, nego su u tu svrhu korišteni i okolni objekti, svojevremeno građeni za potrebe toga imanja.

Nova škola nastala je dijelom iz sredstava samodoprinosu stanovnika Hajdukova, a zatim je podizana i fiskulturna sala, dijelom iz novca od prodaje kaštela. Od tada je imanje u privatnom vlasništvu, ali je i sada oglašeno na prodaju. Kaštel s okolnim objektima postoji, no ruiniiran je i neophodna je potpuna obnova. Pa iako je i u tom stanju, još se vidi njegova ljepota; još uvijek privlači pozornost kroz krošnje stabala koji ga okružuju. Nekada su ga nazivali kaštelom raskošnog izgleda.

Kaštel je izgradila obitelj **Ingus** neposredno poslije Prvog svjetskog rata. Dvadesetak godina kasnije Ingusov majur je u potpunosti razvijen: osim kaštela ima obiteljsku sinagogu, velike ekonomske zgrade za smještaj i preradu voća i podrume. Poslije Drugog svjetskog rata kaštel, kao i cijeli majur, postaje društveno vlasništvo i sjedište seljačke radne zadruge, a potom prostor osnovne škole (**Branko Čupurdija**, *Stambena arhitektura subotičkih salaša, majura i poljoprivrednih kombinata*, izdanje 1993.).

Stara fotografija potječe iz vremena kada je korištena kao školski objekt, a objavljena je u knjizi Branka Čupurdije.

Srbija kao Amerika

Republika Srbija 12. ožujka prisjećala se jednog neslavnog jubileja. Naime, na ovaj dan prije 15 godina ubijen je premijer Vlade Srbije **Zoran Đinđić**. Poslije II. svjetskog rata ubojstvo čelnika jedne države bio je izuzetni čin, ne kao na prekretnici XIX. i XX. stoljeća, kada su shodno anarhističkoj ideji mnogi državnici stradali od ruke ubojica. U novije vrijeme ubijeni su, osim Đinđića, predsjednik USA **John Fitzgerald Kennedy** (1963.) i predsjednik švedske vlade **Olof Palme** (1986.). Na »naš jubilej« poštovatelji su nosili cvijeće na njegov grob i mjesto pogibije, a nekadašnji partijski suborci su obnovili njegov oskrnavljeni mural prekrečen na bijelo na zidu Filozofskog fakulteta. Poslije dva dana obnovljeni mural je ovog puta prekrečen crvenom bojom. Meni osobno neshvatljivi su ovakvi izljevi mržnje, potpuno odsustvo pijeteta prema mrtvima. U svjetlu ovog događaja planira se postavljanje i njegovog spomenika, vjerojatno će biti potrebno stalno prisustvo straže. Sjetio sam se da su u Srbiji ubojstva političkih protivnika prilično prisutna već 201 godinu, kao i u najmoćnijoj zemlji svijeta, SAD-u. Istina, samo 162 godine. Zato sam malo istraživao politička ubojstva u ove dvije zemlje.

Tako to rade Ameri

Nakon oslobodilačkog rata i stjecanja neovisnosti od britanske kraljevine, prvi predsjednik SAD-a postao je **George Washington** 1786. godine. Sadašnji predsjednik **Donald Trump** je 40. u ovom nizu. Za proteklih 232 godine ubijena su četvorica predsjednika Amerike. Prvi ubijeni predsjednik je **Abraham Lincoln** (16. predsjednik), koga je neposredno po završetku građanskog rata i njegove pobjede ubio glumac, pristaša secesije Juga 1865. godine. Dvadeset pet godina kasnije, 1881., jedan umobolnik ubio je **Jamesa A. Garfielda** (20. predsjednik) navodno jer mu predsjednik nakon višemjesečne molbe nije dao da bude veleposjednik u jednoj europskoj zemlji. Treći ubijeni, 25. predsjednik, bio je **William McKinley** koga je 1901. ubio anarhist poljskog podrijetla. U to vrijeme anarhisti, shodno svojoj doktrini, ubijali su kraljeve i ostale vođe da na taj način otklone ugnjetače naroda. Znači, u SAD-u za 45 godina ubijeno je tri predsjednika. Vjerojatno zbog poduzetih sigurnosnih mjera zaštite predsjednika ovaj niz ubojstava prestao je sve do 1963. godine kada je u Dallasu ubijen 35. predsjednik SAD-a **Kennedy**. O ovome je napisano podebelo izvješće državne komisije, mnogo filmova je snimljeno, napisani su romani ali pravi motiv njegovog ubojstva, nalogodavci i organizatori zasad nisu otkriveni. Slično kao i kod Đinđića ili Palmea. Poslije njega 1968. godine ubijen je njegov brat **Robert F. Kennedy**, najozbiljniji predsjednički kandidat, također u sumnjivim okolnostima.

Naša posla

U odnosu na Amere, srpska priča je starija ali i monotonija. Praktično, dvije porodice su se godinama ubijale međusobno.

Oskrnavljeni mural ubijenog premijera Srbije

Moderna povijest Srbije počinje Prvim srpskim ustankom 1804. godine, pod vodstvom **Đorđa Petrovića** koga su Turci nazvali **Crni Đorđe** ili **Karađorđe**. Kada su Rusi sklopili mir s Turcima, nisu više pomagali ustanike, te 1813. godine Karađorđe s porodicom bježi prvo u Austriju a zatim u Rusiju. Tajno se vratio u Srbiju 1817. godine, ali po nalogu knjaza **Milana Obrenovića** je ubijen, a glava mu poslana kod sultana u Istanbul. Od tog doba knjaževinom Srbijom vladali su Obrenovići. Njegov mlađi sin Mihailo Obrenović je smijenjen, pa vraćen na vlast, da bi ga nezadovoljni radikali 1886. ubili na Košutnjaku. Njegov nasljednik Milan Obrenović postao je prvi kralj Srbije 1882. godine, kada je Srbiji priznata samostalnost. Njegovog sina kralja **Aleksandra Obrenovića**, koji je također imao sukobe s radikalima, ubili su zajedno sa ženom časnici vojske i mrtva tijela s kata bacili kroz prozor u baštu dvora. Za svaki slučaj ubili su i kraljičina dva brata, predsjednika Vlade i ministra vojske. Na prijestol je došao **Aleksandar I. Karađorđević**, koji je 1918. godine postao i kralj novostvorene kraljevine SHS. Organizator i vođa ovog časničkog puča bio je generalštabni pukovnik **Dragutin Dimitrijević Apis**. On je kasnije, 1914., organizirao ubojstvo prijestolonasljednika **Franje Ferdinanda** u Sarajevu i time dao povod da Austro-Ugarska napadne Srbiju i započne I. svjetski rat kojeg su sve velesile priželjkivale. Posljedice smo svi Vojvođani osjetili. U ovim tragičnim i tužnim događanjima za mene je najtužnije to što se sadašnji predsjednik svih građana države, bar tri puta na raznim mjestima i u razno vrijeme, »skandalizirao« zbog »smanjivanja tona gradskom menadžeru« u izbornoj kampanji, a da nijednom nije izjavio (bar ja nisam čuo) da je skandalozno i drugo skrnavljenje Đinđićevog murala u vrijeme kada se želi da mu se podigne spomenik u Beogradu. Pitam se koliko je iskrena ta želja. Ili je to također bio dio predizborne kampanje.

Održavanje – podržavanje

Drugo lice **SUBOTICE**

Iznadprosječnom brzinom, limuzinom sa zatamljenim staklima kroz prazne, za obične ljude toga trenutka zabranjene ulice ujurio je u naš grad Predsjednik. Baš onako kako dolikuje velikom vođi ovih prostora. Ispred Sinagoge dočekala ga je gomilica njegovih pristaša, a malom ali moćnom skupu nisu nedostajale ni emocije. Na jednom transparentu ispod Predsjednikovog imena netko je nacrtao tri srca. Čak ih je i obojio crveno.

No, nije to ni toliko bitno koliko sama svečanost otvaranja obnovljene subotičke Sinagoge. Kao financijeri projekta – mađarski premijer **Viktor Orbán** i spomenuti već predsjednik **Aleksandar Vučić** svojim prisustvom i govorima o suradnji dvije države, kulturnom naslijeđu te značaju Židova za Europu učinili su ovaj događaj onakav kakav je i trebao biti – svečan i sjajan. Baš kao što je zaista sjajna i ova subotička stara-nova Sinagoga.

Njome će upravljati Grad, Židovska općina i Mađarsko nacionalno vijeće, ali ipak – otiđite i obidite ju što prije, dok je još nova. Poučeni iskustvima kako se održavaju pojedine, također vrlo važne građevine u našem gradu (državi), velike su šanse da tako prođe i ova ljepotica. Nakon što se nešto izgradi, po mogućnosti najviše ili najveće u Europi, svi mu se divimo. Kroz neko vrijeme, budući

da nitko ne mijenja pregorjele žarulje na lusterima, ne popravljajući oluke ili prozore, dođe do propadanja zgrade. I tako ona gubi na vrijednosti, bez ulaganja, svima pred očima nekoliko desetljeća i nema više ni prvobitnu namjenu. Tako prazna još brže propada i onda na red dođe višemilijunska renoviranja. I tako u krug.

Dobar primjer za to je naše Narodno kazalište. Nije bilo novca za njegovo održavanje, stoga je propalo pa se sad gradi dvostruko veće za koje će se sigurno naći sredstava u proračunu grada. Baš kao što su se sredstva našla i za održavanje zgrade u kojoj se sada održavaju kazališne predstave.

S druge strane, nije tema održavanja već podržavanja, a riječ je o hrvatskoj nacionalnoj manjini u ovome gradu. Nedavno je predstavljen, kako su ga i najavili, kapitalni nakladnički projekt Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, knjiga koja govori o povijesti podunavskih Hrvata čiji autor je priznati znanstvenik. Predstavljanje knjige koja govori o identitetu druge po brojnosti nacionalne manjine grada, nije bio dobar povod da dođu gradski mediji. Možda im nije odgovarao večernji termin, ali nisu ni prenijeli tekst s našega sajta. Ništa novo, događaj koji organiziraju Hrvati ostao je bez podržavanja, baš kao što i većina renoviranih objekata završi bez održavanja.

J. D. B.

U naredna dva mjeseca

Upis u prve razrede

Na temelju članka 18. Zakona o osnovama sustava obrazovanja i odgoja, a uz suglasnost Ministarstva prosvjete Republike Srbije, Tajništvo za društvene djelatnosti Grada Subotice organizira upis djece u I. razred osnovne škole na području grada Subotice, u razdoblju od 2. travnja do 31. svibnja 2018. godine. U prvi razred osnovne škole u školskoj 2018./19. godini upisuju se djeca koja će do 1. rujna 2018. godine imati najmanje šest i pol godina (rođeni do 28. veljače 2012. godine), odnosno, najviše sedam i pol godina. Također, u prvi razred osnovne škole školske 2018./19. godine mogu se upisati i djeca koja će do početka školske godine (1. rujna) napuniti šest godina, i to nakon provjere spremnosti djeteta za polazak u osnovnu školu koju vrši psiholog škole, primjenom preporučenih standarda i postupaka.

Potrebna dokumentacija

Prilikom upisa djeteta u školu potrebno je ponijeti izvadak iz matice rođenih (nije potreban novi izvadak) i potvrdu o liječničkom pregledu djeteta, odnosno, ponovnom cijepljenju (ovu potvrdu na području Grada Subotice izdaje Služba za zdravstvenu zaštitu žena i djece, Đure Đakovića 14, a u okolnim naseljima mjesne ambulante).

Roditelj, posvojitelj, skrbnik, odnosno tijelo skrbništva odgovoran je za upis djeteta u prvi razred osnovne škole.

Djeca se na teritoriju Grada Subotice mogu upisati na tri nastavna jezika, a to su mađarski, srpski i hrvatski jezik. Škole u kojima se može pohađati nastava na hrvatskom jeziku su: OŠ *Matko Vuković*, OŠ *Ivan Milutinović* i OŠ *Sveti Sava* u Subotici, te OŠ *Matija Gubec* u Tavankutu, OŠ *Vladimir Nazor* u Đurđinu i OŠ *Ivan Milutinović* u Maloj Bosni.

Ž. V.

Profesionalna orijentaciju u Benkovcu

Testovi za pravu odluku

Profesionalna orijentacija učenika u Benkovcu organizira se treću godinu za redom, a i ovoga puta namijenjena je učenicima sedmih razreda osnovne i trećih razreda srednje škole. Ove godine očekuje se još viša kvaliteta rada jer su nabavljeni originalni testovi za provjeru sposobnosti. »Uvijek postoje prijatelji koji nam pomažu, tako nam je ovoga puta u susret izašao **Jure Mišković**, ravnatelj OŠ *Stjepan Radić* iz Božjakovine, u Zagrebačkoj županiji, koji nam je osigurao originalne testove na hrvatskom jeziku za profesionalnu orijentaciju, što nam je izuzetno značajno«, rekla je **Jasna Vojnić**, savjetnica predsjednika Hrvatskog nacionalnog vijeća koja se s Miškovićem sastala u Zagrebu 16. ožujka.

Program profesionalne orijentacije za koji svi imaju samo riječi hvala ove godine bit će održan od 17. do 26. kolovoza u Benkovcu. Ovaj program, kako je pojasnila Jasna Vojnić, održava se de-

set dana, od toga šest dana se rade razne radionice i spomenuti testovi, a četiri dana se koriste za upoznavanje domovine kada se organiziraju izleti i druženja. Program radionica je zamišljen da se sudionici prvo upoznaju s pravilima rada u skupini, tu je i međusobno upoznavanje sudionika, a potom i upoznavanje samoga sebe. U dijelu upoznavanja sebe sudionici prvo upoznaju svoj dosadašnji put, izrađuje se linija života, razvijanje filma, pravi se osobni grb, te je tu i spomenuto profesionalno testiranje.

Kako je rekla Jasna Vojnić, tijekom boravka u Benkovcu obrađuje se sve oblasti zanimanja, izrađuju se grafikoni i s testom ličnosti sve se uklapi u listu želja. »S obzirom na interes i sposobnosti donosimo zaključak koja su to zanimanja koja djeci, točnije mladima odgovaraju. Prisutne su i radionice poput radionica upoznavanja svakog ponaosob, *Božji plan za moj put*, *Moja obitelj i moj put*, *Doprinos zajednici s mojim talentima*, *Ja za deset godina*, a na kraju se upoznajemo s mogućnostima, koje škole postoje, koji fakulteti, kako izgleda državna matura, kako izgleda mala matura«, pojasnila je Jasna Vojnić. Tijekom ovih deset dana postoji i mogućnost osobnih razgovora sa svećenikom i psihologom, svaki dan se služi sveta misa, te se na taj način produbljuje i duhovnost kod mladih.

Program profesionalne orijentacije organizira Hrvatsko nacionalno vijeće uz pomoć Udruga *Naša djeca*, a cijena boravka iznosi 70 eura.

Svi zainteresirani učenici sedmih razreda osnovne, odnosno trećih razreda srednje škole, koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku ili su je u osnovnoj školi pohađali, a nastavili su srednju školu na srpskom jeziku mogu se prijaviti osobno u Hrvatskom nacionalnom vijeću ili na mail: savjetnica@hmv.org.rs

Ž. V.

Susret u Ministarstvu znanosti i obrazovanja

Predstavnici hrvatske zajednice na čelu sa savjetnicom predsjednika Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasnom Vojnić** 16. ožujka posjetili su Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske te se susreli s predstavnicima ovoga tijela **Ivanom Franić**, pomoćnikom ministrice znanosti i obrazovanja, **Marom Plaza Leutar**, višom stručnom suradnicom i s **Darkom Totom** iz ovoga ministarstva. Tijekom susreta razgovarali su o otvorenim pitanjima u oblasti obrazovanja. »Nakon sjednice Međuvladinog mješovitog odbora, susreta dva predsjednika i dva ministra počela su se konkretno rješavati sva otvorena pitanja u oblasti obrazovanja i budući da je u Ministarstvu znanosti i obrazovanja napravljen novi ustroj, te su nove osobe zadužene za Hrvate izvan domovine, upoznali smo ih s našom situacijom i razgovarali na koji ćemo način rješavati probleme«, rekla je Jasna Vojnić.

Ž. V.

Podizanje spomenika biskupu Ivanu Antunoviću

Upitni novac i procedura

Trenutno su u tijeku radnje koje se odnose na drugi korak, tj. radi se na stvaranju preduvjeta za izlijevanje spomenika u bronci. Potrebno je prikupiti značajna financijska sredstva. Bilo bi jako dobro do konca ove 2018. godine to učiniti, ali bojim se da će to biti vrlo teško izvedivo, kaže vlč. Ivanković Radak * Na dozvolu koju treba dati Grad Subotica čekamo od kolovoza 2017., to je sada već punih osam mjeseci

Na ovogodišnjim *Razgovorima* koji su održani u sklopu *Dana Ivana Antunovića* spomenuto je kako se planira postavljanje spomenika biskupu **Ivanu Antunoviću**. Tim povodom razgovarali smo s predsjednikom Katoličkog društva *Ivan Antunović* vlč. dr. **Ivicom Ivankovićem Radakom**.

O čemu je riječ i gdje se planira postavka spomenika biskupu Ivanu Antunoviću?

Podizanje spomenika biskupu Ivanu Antunoviću u Subotici vezano je za proslavu jubileja 200 godina od njegova rođenja, što je proslavljeno 2015. godine. To je zajednička inicijativa Katoličkog društva *Ivan Antunović*, Hrvatskog nacionalnog vijeća i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Još tijekom pripreme za proslavu spomenute obljetnice nastala je ideja o podizanju spomenika. Prvotnu molbu je uputilo Hrvatsko nacionalno vijeće, te je Komisija za podizanje i održavanje javnih spomenika na teritoriju Grada Subotice 2014. godine, uvažavajući prijedlog Subotičke biskupije, a koja je prethodno pitala za mišljenje Katoličkog društva, odobrila prostor pokraj katedrale-bazilike sv. Terezije Avilske. Koordinaciju daljnjih aktivnosti je preuzelo Katoličko društvo *Ivan Antunović*, koje je najprije 2015. godine donijelo odluku o osnivanju Odbora za podizanje spomenika, čiji su članovi predstavnici triju institucija, a predsjednik odbora je mons. **Stjepan Beretić**. Radi se o mjestu gdje je donedavno stajao spomenik Presvetom Trojstvu i upravo je u to vrijeme njego-

vo premještanje, tj. vraćanje u centar grada bilo u tijeku. Danas posjet katedrali sve više postaje sastavni dio kulturne i turističke ponude grada, čemu doprinosi i prije desetak godina uređen prostor ispred katedrale, kao i sama obnova katedrale koja je u tijeku. Podizanjem spomenika biskupu Antunoviću ostavio bi se neizbrisiv trag na kulturnoj i povijesnoj mapi Subotice.

U kojoj fazi je izrada spomenika i tko će ga raditi?

Prvotna nakana članova Odbora je bila prikupiti temeljite informacije oko samoga postupka podizanja spomenika, te kolika bi sredstva to iziskivalo. Najprije je 2016. godine Odbor za podizanje spomenika biskupu Ivanu Antunoviću uputio četvorici kipara poziv za idejno rješenje. Nakon što je svoje mišljenje dala Komisija u sastavu doc. dr. art. **Goran Kujundžić**, akademski slikar-grafičar, prof. **Bela Duranci**, povjesničar umjetnosti i **Tibor Szarapka**, kipar, Odbor je donio Odluku o izboru idejnog rješenja akademskog kipara **Bernarda Pešorde**. Članovi Komisije su bili zamoljeni od četiri pristigla, izdvojiti dva najbolja rješenja. Zanimljiv je bio detalj, kako su sva tri člana Komisije, neovisno jedan od drugome, izdvojila ista dva prijedloga, a dvojica su upravo rješenje kipara Pešorde stavili na prvo mjesto. Utoliko je prinos i rad komisije bio vrlo dragocjen, što je Odboru bilo od iznimne pomoći.

Realizacija spomenika je podijeljena u tri koraka, ide se postupno. Najprije, prvi korak je izrada gipsanog odljeva spomenika,

Maketa spomenika biskupu Antunoviću

potom slijedi izlivanje u bronci i na koncu kao treći korak je postavljanje spomenika. Autor, akademski kipar Bernard Pešorda, tijekom jeseni 2017. godine je izradio gipsani odljev spomenika. Trenutno su u tijeku radnje koje se odnose na drugi korak, tj. radi se na stvaranju preduvjeta izlivanja spomenika u bronci. Drugim riječima, potrebno je prikupiti značajna financijska sredstva. Bilo bi jako dobro do konca ove 2018. godine to učiniti, ali bojim se da će to biti vrlo teško izvedivo.

Tko financira ovaj projekt?

Ovo je ključno pitanje, jer kada bi postojala osigurana sredstva, mogli bismo već ove godine imati postavljen spomenik. Redosljed u realizaciji spomenika se ujedno poklapa i s okvirnom financijskom strukturom. Nažalost, ne postoji unaprijed osiguran budžet, nego se javljamo na natječajne što znači da je i ovaj projekt, kao i svi drugi projekti unutar zajednice, podložan vrlo parcijalnim izvorima financiranja. U financiranju sudjeluju sve tri institucije koje vode realizaciju ovoga projekta. Osim toga, značajna financijska pomoć do sada je stigla od Hrvatske biskupske konferencije, potom Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, kao i Veleposlanstva Republike Hrvatske, ali sve je ovo za sada još daleko od potrebnih sredstava. Jednako tako, ništa manji doprinos su i privatna sredstva koja svatko od nas daje kako bi se išlo naprijed.

Kada se planira postavljanje biste?

Ponovit ću vrlo otvoreno: kada bude dovoljno financijskih sredstava bit će postavljen i spomenik biskupu Antunoviću. Shodno tome, daljnje rokove do konačne realizacije spomenika Odbor za sada ne može definirati. Načelno stoji da bi izrada brončanog odljeva bila do konca 2018. godine, ali je puno realnija iduća 2019. godina. U najboljem slučaju, postavljanje spomenika bi se moglo dogoditi 2019. godine. Riječ je o tri spomenuta koraka, i za svaki od ta tri koraka se radi zasebna financijska konstrukcija. Osim toga, valja imati još jednu stvar na umu, a to je dozvola Gradske uprave Grada Subotice. Naime, osim što postoji nova procedura postavljanja spomenika i spomen obilježja na prostoru Grada Subotice, kako to kod nas biva, teško je dobiti odgovarajuću informaciju što konkretno treba učiniti slijedeći novu proceduru i kome se treba obratiti. Trenutno je teško doći do informacije što dalje. Već nekoliko mjeseci se čeka na dozvolu za postavljanje biste **Aleksi Kokiću** ispred katedrale, što je jedan drugi projekt u tijeku. No, na dozvolu koju treba dati Grad Subotica čekamo od kolovoza 2017., to je sada već punih osam mjeseci.

Ž. Vukov

Satovi na tornju sv. Marka

Župna crkva sv. Marka u Žedniku ovih je dana dobila dugo očekivane satove, koji su postavljeni na tornju crkve, točnije na zvoniku. Po riječima tamošnjeg župnika vlč. **Željka Šipeka**, satove, kao i sve radove financirao je bračni par, **Marika** i **Ferenc Pap**, župljani ove crkve. Stanovnici Žednika će u svaki pun sat čuti otkucaje ovih satova, a kako je župnik u šali dodao, sada će svi znati točno vrijeme i neće biti kašnjenja na svetu misu.

Za satove je još prilikom gradnje ostavljeno mjesto, no nikada nisu bili postavljeni. Satovi su postavljeni na sve četiri strane, a u funkciju će biti pušteni u nedjelju, 1. travnja, na svetkovinu Uskrsa, kada će nakon misnoga slavlja biti blagoslovljeni.

Ž. V.

Kazališni amaterizam u Somboru

Teatar sa spuštenim zavjesama

Dramska sekcija HKUD-a *Vladimir Nazor* sudjelovala je na Općinskoj smotri amaterskih dramskih društava. Trebala je ta smotra biti ulazni stepenik za Zonsku smotru, ali kako doznajemo Zonske smotre ove godine neće biti već će se najbolje predstave plasirati izravno na Pokrajinsku smotru. Posljedica je to zamiranja kazališnog amaterizma, što nije problem samo Sombora već i drugih sredina. Usprkos tome *Nazorovci* su pripremili jednu dobru predstavu.

Nazor istrajava

Komedija *Općinski načelnik* rađena po djelu **Franje Babića**, a u režiji **Ljiljane Tomić Markovinović** nasmijala je gledatelje u Hrvatskom domu, a kod selektora **Davida Kecmana Dake** izborila pozitivne kritike. Komedija je to zabune, priča o uplašenom čovjeku koji se nije umio snaći u ulozi općinskog načelnika.

»Očekivao sam potpuno ogoljenu scenu, kostime navrat-nanos. Međutim, u ovoj predstavi sve je drugačije. Ovo je ansambl predstava, igra je ujednačena, s elementima komike na kojima bi se još moglo raditi. Tu je lijep ikavski govor. Jeste, ima male nedosljednosti i tu i tamo čuje se i neka riječ iz ekavice, ali to je utjecaj jezika sredine. Kostimi su lijepi i u duhu su tradicije. Mislim da je redateljica uspjela napraviti dobru predstavu uključujući u nju već uigirane članove *Nazorove* dramske sekcije i mlade, nove članove«, riječi su selektora Kecmana nakon što je u Hrvatskom domu pogledao *Općinskog načelnika*.

Bit će to jedna od malobrojnih predstava koje će ove godine pogledati kao selektor, jer kazališni amaterizam polako zamire u Somboru.

»Da nije dramske sekcije HKUD-a *Vladimir Nazor* ne bi bilo ničega, a nekada se u Somboru godišnje pripremalo tridesetak amaterskih kazališnih predstava. Svako kulturno-umjetničko društvo u gradu i selima, svaka škola, pa i poduzeće imalo je svoje dramske sekcije. Bilo je toliko predstava da se Općinska smotra organizirala u dva mjesta. Evo poslije pet-šest desetljeća ukinuta je Zonska smotra u Crvenki na kojoj su se natjecale predstave iz ovog dijela Bačke. Jednostavno nema predstava. Iz Općine Odžaci nije prijavljena ni jedna, Apatin je najavio da će imati jednu predstavu, Vrbas je prijavio jednu, nema Krušića koji je nekada pobjeđivao na Pokrajinskoj smotri. Što je problem? Pa novac«, kaže Kecman.

Besparica

Da je bolje financiranje, bilo bi i više amaterskih kazališnih predstava. Sauglasan je s tim i pročelnik *Nazorove* dramske sekcije **Šima Raič**.

»Imamo mi u *Nazoru* dobre glumce, ali mislim da bismo u radu morali imati malo veću financijsku potporu Grada Sombora kako bismo to digli na još viši nivo. Možda bi se tada na nas ugledale i druge udruge. Somboru nedostaju ovakve predstave,

a da smo u pravu dokaz je i posjećenost večeras u Hrvatskom domu i reakcije gledatelja«, kaže Raič i dodaje da *Nazorova* dramska sekcija već priprema novu predstavu, opet komediju rađenu po tekstu *More biti*, također u režiji Ljiljane Tomić Markovinović.

Jedna su od rijetkih udruga koja istrajava u tome da svake godine pripremi po jednu premijeru. »Kazališni amaterizam na mađarskom jeziku je u Somboru zamro prije dva desetljeća. Najdužu tradiciju i najbogatije predstave ima KUD *Sándor Petőfi* u Kupusini, a aktivni su i u KUD-u *Sándor Petőfi* u Bezdanu. Uglavnom izvode glazbene komade, dok su Somborci prednjačili s dramskim komadima i dječjim predstavama. Jezgro skupine amaterskih glumaca u Somboru je 2001. godine osnovao *Džepno pozorište Berta Ferenc* s namjerom da okupi najbolje kazališne amatere iz zapadne, sjeverne i južne Bačke koji će prirediti godišnje jedan kazališni komad i to izvesti u svim mjestima Vojvodine u kojima postoji interesiranje za dramski amaterizam. Nakon četiri godine ta ekipa je prekinula aktivnost. Trebalo je platiti profesionalnog redatelja, putne troškove glumaca, osigurati im obroke, kostime i scenu, kao i put do mjesta nastupa. Prva predstava je igrana u 47 mjesta u Vojvodini, ali za taj rad je *Džepno* uzalud konkurirao na raznim nivoima vlasti, jer ni dinar potpore nije dobilo. Da budemo iskreni, kazališni amaterizam na mađarskom jeziku nije u nestajanju jedino zbog nedostatka financija, nego zbog toga što su naseljena mjesta prepolovljena zbog odlaska u inozemstvo. Ilustrirat ću jednim plastičnim primjerom: prodaja sode vode je opala u selima i za 50 posto. Tko će dobrovoljno igrati u amaterskom kazalištu ako ni za sodu nema novaca?«, kaže književnik i predsjednik *Džepnog pozorišta Berta Ferenc* **József J. Fekete**.

Z. V.

Uskrsna radionica u Hrvatskom domu

Male, vješte ruke

HKUD *Vladimir Nazor* priredio je uoči Uskrsa dječju radionicu na kojoj je desetak mališana na zanimljiv način pravilo uskrsna jaja. Voditeljica radionice **Bojana Jozić**, inače odgojiteljica po struci, odabrala je jednostavan način da u izradu uskrsnih jaja uključi prije svega predškolce. Za zanimljiva uskrsna jaja bili su im potrebni baloni, vunica i ljepilo. Želje i volje im nije nedostajalo, jer je ova uskrsna radionica za njih prije svega bila zabava s koje je svatko kući otišao sa zanimljivim uskrsnim detaljem.

Z. V.

Radionica zlatoveza u Hrvatskom domu u Somboru

Fini, sitni vez

U suradnji sa *Šokačkom granom* iz Osijeka HKUD *Vladimir Nazor* iz Sombora organizirao je trotjednu radionicu zlatoveza. Nastavak je to suradnje koju su ove dvije udruge počele prošle godine kako bi dio znanja vrsnih zlatovezilja iz *Šokačke grane* prenijeli i na žene iz Sombora. Među polaznicama ovogodišnjeg tečaja bila je i studentica **Jelena Mijić** kojoj je ovaj tečaj bio prvi susret sa zlatovezom, ali nakon tri radionice rezultat njenog truda bila su dva lijepa broša.

»Prvi put sam se na ovoj radionici susrela sa zlatovezom. Nije teško kada vam ima tko sve objasniti, a gosti iz Osijeka zaista su bili strpljivi s nama i sve nam pojasnili, tako da sam tijekom tri tjedna, koliko smo imali ovaj tečaj, napravila dva broša. Opušta me zlatovez i već sam nakon okončanja tečaja započela jednu sliku«, kaže Jelena.

Tečaj je vodila vrsna zlatovezilja *Šokačke grane* **Ružica Smiljanić Raković**, koja se i ove godine rado odazvala pozivu iz *Nazora*.

»Kada vidim s koliko volje i želje su žene na ovom tečaju prišle zlatovezu zadovoljna sam i ponosna što sam bila voditeljica ovih radionica. Nekoliko žena počele su obuku na radionicama prošle godine, a nastavile ove. Bilo je nekoliko žena i djevojaka koje su nam se tek sada pridružile, ali su lijepo svladale osnove zlatoveza«, kaže voditeljica radionice.

Na kraju trotjednog tečaja priređena je izložba radova Ružice Raković Smiljanić. Izložene su slike, tacne, ženske torbice ukrašene zlatovezom, ali i marama izvezena zlatovezom koja će biti dio nošnje iz Babine Grede koja će biti prikazana na završnoj izložbi *Šokačke grane*.

Z. V.

Tjedan u Somboru

Maturalna ekskurzija

Oči somborskih maturanata (i ne samo somborskih) već su uprte u maturalnu zabavu, prijemne na fakultetima i sve ono što ih čeka nakon izlaska iz školskih klupa. Oči onih koji će maturanti biti ove jeseni uprte su u maturalne ekskurzije, koje se po pravilu organiziraju na početku

četvrtne godine. Za buduće maturante to je željno iščekivani događaj, za roditelje trošak i briga, za školu (samo) briga, a za turističke agencije izgleda veliki biznis. Toliko veliki da je teritorij (čitaj škole) praktički podijeljen između turističkih agencija. I to tako da su agencije podijelile interesne sfere, a i dogovorile cijene unutar kojih se kreću njihove ponude. I po tim pravilima sve funkcionira godinama. Škole su u obvezi ispoštovati zakonsku formu, ili u prijevodu Zakon o javnim nabavama, a toj formi agencije doskoče tako što sjednu i dogovore se koliko će »oderati« roditeljski džep i tko će »uzeti« koju školu. Ali kako po pravilu ne mogu uvijek svi biti zadovoljni uvijek netko iskoči (čitaj: uskoči u tuđi teritorij) i eto nevolje. A upravo to se dogodilo u jednoj somborskoj školi. Pred komisijom ponude dviju agencija. Razlika u cijeni dva eura (ne po danu već u cjelokupnom aranžmanu). Izabrana je ona skuplja, i to ne zbog cijene već zbog manjkavosti koje je imala ona jeftinija ponuda. Najveća je ta što prijevoznik koji treba više od stotinu djece voziti u inozemstvo nije registriran za prijevoz izvan granica Srbije! Iako bi se po svim zdravorazumskim logikama takvom ponuđaču trebalo zabraniti da se više ikada prijavi za organiziranje ekskurzije u bilo kojoj školi u Srbiji on se još drznuo podnijeti žalbu na odluku komisije. A kako i ne bi kada je »posao« koji je izgubio vrijedan 20.000 eura? Za njih su naša djeca posao, zarada, pa makar ih vozili i oni koji nemaju dozvolu za prijevoz izvan državnih granica.

I što je najgore cijela ova priča neće epilog dobiti najmanje još dva mjeseca, jer su procjene da će se toliko čekati na odluku po podnijetoj žalbi. Pa još ako uslijedi tužba teško da će naša djeca imati što od maturalne ekskurzije. Ekskurziju možda neće imati, ali će već na prvom koraku načinjenom ka stvarnom životu naučiti da danas opstaju oni koji ne biraju ni način ni sredstva da stignu do svog cilja.

Z. V.

Petrovaradionica aktivira djecu

Slijedi rad na temelju hrvatske književnosti, najvjerojatnije u formi igrokaza i recitacija, a u planu je i da se prijavljujemo za natječaje za literarne radove, kaže Dačević*. Usprkos ne baš intenzivnoj najavi, sudjelovalo 23 mališana iz Petrovaradina, Novog Sada, Čerevića i Srijemske Kamenice

U hrvatskoj zajednici u Petrovaradinu, Novom Sadu i okolnim naseljima još je puno djece kojoj manjka ambijent u kojemu bi mogli učiti o kulturi svojeg naroda, iskazati svoju kreativnost i pokazati svoje znanje. Tu prazninu, nakon savjetovanja sa svojim članovima i sagledavanja situacije u radu s djecom u svojim odjelima i sekcijama, počelo je nadomješćivati Hrvatsko kulturno-umjetničko i prosvjetno društvo *Jelačić* iz Petrovaradina.

Uz financijsku potporu Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu te Grada Novog Sada, a u prigodi desetljeća i pol od početka rada ove hrvatske udruge, započet je 24. ožujka program *Petrovaradionice*. Ova kreativna radionica započinjat će svake subote u u Strossmayerovoj ulici na Petrovaradinskoj tvrđavi, u ambijentu istoimene privatne osnovne škole. **Petar Pifat**, predsjednik *Jelačića*, na samom je početku prenio svoju i radost tima koji je osmislio *Petrovaradionicu*. Ona je svakako bila

opravdana jer su, kako on navodi, usprkos ne baš intenzivnoj najavi, roditelji iz Petrovaradina, Novog Sada, Čerevića i Srijemske Kamenice doveli čak 23 mališana.

Zabavno i kreativno

»Cilj je na novi način aktivirati djecu iz naše zajednice, uz otvorenost i za sve druge koji se žele uključiti. Djeca će moći bliže upoznati, na zabavan, kreativan i suvremen način, povijest, kulturu, umjetnost i sve ostale vrijednosti kojima se želimo dičiti, sačuvati ih i prenijeti na buduće naraštaje. Organizacijski uvjeti išli su nam na ruku. Angažiramo, dakle, vlastite kapacitete na korist našoj djeci, obračujući se institucijama da nas podrže u tom nastojanju«, kaže Pifat.

Prva radionica, koja je trajala dva školska sata, bila je prilika za upoznavanje, te za rad s djecom, koja su bila starosti od 4 do

Tjedan u Srijemu

Čari kupovine

12 godina. Za to su bile zadužene dvije stručnjakinje. Profesorica likovne umjetnosti i grafičkog dizajna **Tatjana Štimac**, sukreatorica ideje o organiziranju radionice, pomagala je djeci izraditi prigodne simbole Uskrsa tehnikom kolažnog lijepljenja i slikanjem flomasterima i bojicama, a **Branka Dačević**, iskusna odgojiteljica, vodit će literarnu, dramsku i recitatorsku skupinu. Činjenicu da djeca dolaze iz različitih mjesta i da se međusobno svi ne poznaju, Dačević ocjenjuje pedagoški izazovnom.

Oduševljenje i strahovi

»Djeca su fantastična. Sva su sudjelovala u radu, na naše veliko zadovoljstvo. Osim likovnog dijela, pričali smo o Uskrsu u Petrovaradinu, a ispričala sam im i priču o običajima oko Uskrsa u Zagorju nekada i sada. Oni su pažljivo saslušali, postavljali pitanja, da bi i sami pričali kako pomažu svojoj obitelji u farbanju jaja te idu u crkvu. Slijedi rad na temelju hrvatske književnosti, najvjerojatnije u formi igrokaza i recitacija, a u planu je i da se prijavljujemo za natječaje za literarne radove«, kaže Dačević, ponavljajući svoje oduševljenje djecom, kao i činjenicu da s tako velikom skupinom djece do sada nije radila.

Ona, naime, priprema od 2006. godine program dječjih predstava i igrokaza koje organizira *Jelačić*. »To je uvijek bio rad s petero do sedmero djece. Neki se, u međuvremenu, povuku. Bilo je straha, kao i primjedbi roditelja da se boje da će djeca početi govoriti hrvatski, pa će zbog toga imati problema u školi. Mislim da je naš rad sada na mnogo višoj razini, napose imajući u vidu potporu zajednice i institucija Hrvatske«, ocjenjuje Dačević.

Petar Pifat kaže da je *Jelačić* u ovaj projekt ušao uz spremnost da uvaži sugestije stručnih ljudi i roditelja, da prati rad animatorki i da ga pažljivo osmišljava:

»Pratit ćemo ritam školske godine. Pošto je većina djece preopterećena školskim i izvanškolskim aktivnostima, sastajat ćemo se subotom u trajanju od dva školska sata s pauzom. Na koncu školske godine ćemo rezultate dječjeg rada svečano predstaviti. Ovaj projekt traje godinu dana, ali sukladno s potrebama tražit ćemo da nas institucije i dalje podržavaju, kako bismo privukli još više djece, da ona i njihovi roditelji budu još zadovoljniji.«

Petrovaradionica je otvorena i za svu onu djecu od 5 do 15 godina koja nisu bila na prvom susretu. Cijeli program je besplatan, uz prethodnu najavu organizatoru, HKUPD-u *Jelačić* iz Petrovaradina.

Marko Tucakov

Besparica i skupoća, riječi su koje se često provlače u svakodnevnom razgovoru. Kako rasporediti novac i podmiriti sve životne potrebe, pitanje je koje nas sve muči početkom mjeseca. A ovog tjedna pripremamo se za veliki radosni obiteljski blagdan Uskrs. Kućanice se već uveliko pripremaju za blagdansku trpezu, kupuju namirnice, birajući ona mjesta za kupovinu gdje je cijena proizvoda pristupačnija za njihov džep. Središnje mjesto za kupovinu, recimo u Šidu, nekada je bila gradska tržnica. Svake srijede i subote Šiđanke su s cegerima u ruci s radošću odlazile tamo. Osim kupovine, posebnu čar prilikom njihovog odlaska na tržnicu bio je razgovor s ljudima. Znale su one ostati i po nekoliko sati tamo. Jer baš na tržnici se uvijek sretnu neki dragi ljudi. I onda taj razgovor potraje, a susret se često završi u nekim od lokalnih kafića. Što se tiče kupovine, svaki kupac imao je svog prodavača. Jesu li to bake sa sela, za koje se pouzdano zna da prodaju kvalitetne domaće proizvode, ili lokalni prodavači već svima dobro poznati u gradu. Kako god, kupovina na šidskoj tržnici predstavljala je za mnoge pravi užitek i zadovoljstvo. Nažalost, danas je takve kupovine sve manje. Posjet i kupovinu na tržnici zamijenili smo kupovinom u supermarketima. Jesu li razlog akcijske cijene, kupovina na odgođeno plaćanje ili je danas mnogima milije da kupe sve na jednom mjestu, ne znam. Jedino što znam jest da je sve manje i kupaca i prodavača na tržnici. Možda je njihov broj nešto veći subotom kada se, da li zbog navike ili sjećanja na ljepša vremena, Šiđanke prošetaju do centra grada nadajući se da će sresti nekog poznatog. Što se tiče prodavača, uglavnom su to oni kojima je prodaja na tržnici glavno zanimanje i jedino od prodaje svojih proizvoda prehranjuju obitelj. Nekima je taj novac dodatni prihod. Jer kad isplate račune i kupe lijekove, od mirovine ili plaće im ne ostane ništa. Zbog besparice često svoju robu daju i jeftinije. Usprkos svemu, nadaju se boljoj prodaji sad u proljeće kada će kupci možda dolaziti u većem broju radi kupovine povrća i voća. Možda ćemo tada barem na kratko povratiti čar kupovine na tržnici i primat dati domaćim, zdravim proizvodima.

S. D.

Temeljna institucija – VINARIJA

Vinski turizam je specifičan, a pomalo i ekskluzivan turizam posebnih interesiranja. Na njegovu specifičnost najbolje ukazuje i nepobitna činjenica da ovaj vid turizma nema sezonski karakter. Ponuda u vinskom turizmu aktivna je i atraktivna tijekom cijele godine. Temeljna institucija vinskog turizma je vinarija. U suvremenom turizmu za turiste su najatraktivnije one vinarije koje u adekvatnom, prepoznatljivom ambijentu u sklopu svoje ponude imaju asortiman kvalitetnih i autohtonih vina i odgovarajuću gastronomsku ponudu, uz njegovanje tradicionalnih običaja vezanih za vinogradarstvo, odnosno vinarstvo. Vinarija je jedna vrsta poduzetništva. Jedno poduzetništvo uspješno je ako može sačuvati postojeća i osigurati nova tržišta. U vinskom turizmu to je njegovo veličanstvo – gost.

Konzumiranje hrane i pića već odavno ne spada samo u osnovne potrebe čovjeka nego postaje i dio samopotvrđivanja. U današnje vrijeme često ima značaj prestiža, može postati dio ličnosti. Sudjelovati u degustaciji vina, biti na prezentaciji gastronomskog nasljeđa ili probati nešto novo, pričati o tome drugima, biti u ugodnom društvu, aktivno doživjeti kolektivno »ja«, to su neke vrijednosti koje funkcioniraju bez obzira na ciljnu grupu.

Baviti se vinskim turizmom jedan je od najkreativnijih poslova u turizmu. Po važnosti, za svaku vinariju na prvom mjestu su kvalitetna ponuda, odgovarajući ambijent i neprestani rad na usavršavanju i unaprjeđenju. Bez obzira radi li se o već postojećim, novootvorenim ili tek budućim vinarijama, lokaciji (u ruralnom ili urbanom području), postoje neki osnovni principi uspješnog poslovanja. Za početnike poslužiti će kao putokaz, a za iskusne bit će podsjetnik.

Pronađite svoj stilski pravac

Za uspješno plasiranje bilo koje usluge ili proizvoda na tržište (osmišljenih i definiranih!), kao prvi korak, određuje se ciljna grupa. Međutim, da bismo ostvarili zamišljenu ideju o ponudi, potrebno je odrediti i vlastiti stilski pravac – što je ono što našu ponudu čini prepoznatljivom, svojstvenom, jedinstvenom. Turizam je uslužna djelatnost i zato je bitno da kod odabira stilskog pravca, osim »vidljivog« (uređenost vinarije, asortiman ponude), obratimo pažnju i na »nevidljivi« imidž. Pri tome treba imati u vidu da je svaki čovjek (pojedinaac) jedinstven, nepovratan, ali posjeduje jednu zajedničku osobinu: želi i cijeni personaliziranu ponudu i uslugu, ponudu po mjeri, prilagođenu – »skrojenu« za pojedinca/ličnost. Takav pristup određivanju stilskog pravca izazvat će kod gosta dojam da je ono što nudimo namijenjeno baš njemu. Cijenu ovakve zahtjev(a)ne ponude i usluge gost će rado platiti, štoviše spreman je dati i više od prosječne cijene. Zadatak se ne sastoji samo u tome da nudimo kvalitetne proizvode i usluge vinarije različite od drugih (konkurencije) i to unovčimo od gosta, nego mnogo više.

2.

Fleksibilnost i mobilnost

Fleksibilnost i mobilnost su uvjeti ponude po mjeri što podrazumijeva brzo, efikasno i sveobuhvatno prepoznavanje želja i potreba gosta kao i odgovarajuće reagiranje i činjenje. Gostoprimitstvo vinarije možemo učiniti prepoznatljivim ako se doček, posluživanje i ispraćaj gosta odvija uglađeno i ljubazno

(ali bez familijarnosti!), jednostavno i efikasno. Brzina posluženja je bitna ali ne i najvažnija (vinarija nije express restoran niti fast food). Preporučljivo je da se za specifičnu ponudu, karakterističnu samo za dotičnu vinariju, osmisle i primijene kao standardni, posebni načini prezentacije, posluženja i degustacije pića i jela, takoreći rituali. Ako ovo želimo ostvariti u praksi, bitna je odgovarajuća funkcionalnost prostora za prijem i boravak gostiju odnosno komunikacijskih pravaca posluženja, a to se rješava još prilikom uređenja vinarije.

Vjerodostojnost i autentičnost

Vjerodostojnost i autentičnost su važni kriteriji za vinariju. Pod autentičnom ponudom jela i pića podrazumijeva se priprema i posluživanje u izvornom obliku. Ako smo se odlučili za autentičnost, budimo dosljedni – tako gostu pružamo doživljaj! Doživljaj će biti još upečatljiviji ako uslugu prati tzv. produkcijski program pomoću prezentera. Pod tim bi se podrazumijevao susret gosta s autentičnim, vjerodostojnim osobama iz dotične vinarije ili u vezi s njom, koji svojom stručnošću, uvjerljivim riječima i poznavanjem

ponude ulijevaju povjerenje i daju prihvatljivost za ponuđeno. Pri tome prezenter treba biti oprezan: tijekom prezentacije jela i degustacije vina gost će rado prihvatiti nova saznanja, ali to nije obrazovni program niti znanstveni skup! Zadatak prezentera je priča i pružanje doživljaja!

Objektivna i subjektivna kvaliteta

Osim sveobuhvatnog nivoa pruženih usluga vinarije (objektivne kvalitete), kvaliteta za gosta prvenstveno znači doživljeno ugodno iskustvo u dotičnoj vinariji (subjektivna kvaliteta). Objektivna kvaliteta je mjerljiva, vidljiva. Subjektivna kvaliteta nije mjerljiva, nego se osjeća. Subjektivna, odnosno osjećajna kvaliteta je ona koja ostaje u gostu, pamti ga i sjeća je se. Povjerenje u ponudu nastaje na visokom stupnju prožimanja objektivne i subjektivne kvalitete. Ako je potencijalni gost neodlučan ili jednostavno ne može (a ponekad i ne zna) napraviti/ustanoviti/prepoznati objektivnu razliku između pojedinih ponuda vinarija, tada odluke donosi na temelju emocija.

Atila Dunderski

Ovaj vid turizma nema sezonski karakter. Ponuda u vinskom turizmu aktivna je i atraktivna tijekom cijele godine* Osnovni principi uspješnog poslovanja vinarije u turizmu: nisu bitna samo novčana ulaganja

Novi broj Klasja naših ravni

SUBOTICA – Izašao je novi svezak Časopisa za književnost, umjetnost i znanost *Klasje naših ravni* (1.-4. za 2018.). U novom svesku objavljeni su tekstovi **Igora Žica** (*Suprotstavljajući se totalitarnoj svijesti na globalnoj i lokalnoj razini*), **Stevana Mačko-vića** (*Bački Bunjevci između Beograda i Zagreba (1918. – 1941.)*) i **Petar Pekić** i *Subotica u njegovo doba*) i **Milovana Mikovića** (*Kazališni život Hrvata u Srbiji rasvjetom (trenutačno?) nepostojećeg teatra* i *Slike uznemirenosti iz prijelaznog doba*). Zastupljeni su i književni radovi (poezija i proza) **Matije Molcera**, **Ljiljane Žegarac-Tenjović** i **Antuna Kovača**. Cijena sveska je 150 dinara, a časopis se može kupiti u subotičkoj knjižari *Danilo Kiš*. *Klasje naših ravni* izlazi u nakladi Matice hrvatske Subotica.

Novi broj Miroljuba

SOMBOR – Prvi broj lista *Miroljub* za ovu godinu izašao je nedavno iz tiska. List Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva *Vladimir Nazor* iz Sombora u ovome broju donosi informacije o proslavi 81. godišnjice Društva, Božićnom koncertu, predstavljanju knjige *Hajdučka priča* nogometaša **Ivana Gudelja**, promociji knjige *Lira naiva*, prvi put organiziranoj *Noći lađara* i još nekoliko interesantnih priča.

»U ova turbulentna vremena kroz koja prolazimo uspjeli smo proći sve poteškoće i sve vrijeme se usavršavati i popravljati kvalitetu, do mjere do koje može jedna amaterska redakcija i njezini autori članaka, također volonterki«, napisao je u uvodniku urednik lista **Alojzije Firanj**.

Ovim brojem započela je dvadeset i prva godina izlazenja lista.

J. D. B.

Šokci i baština u Općini Bač

SOMBOR – Zajednička manifestaciju šokačkih udruga *Šokci i baština* bit će ove godine organizirana na teritoriju Općine Bač, definirano je na prvom sastanku koji je održan u sklopu priprema ove manifestacije. Sastanak u Somboru organizirala je UG *Urbani Šokci* koja je prošle godine bila domaćin, kako je ocijenjeno uspješno organizirane manifestacije *Šokci i baština*. Točan termin ovogodišnje bit će utvrđen na nekom od narednih susreta, kada će biti i definirano koja će udruga ili udruge biti domaćin zajedničkog susreta šokačkih udruga iz Berega, Monoštora, Sombora, Sonthe, Plavne, Vajske i Bača.

Z. V.

Somborci na Pasionskoj baštini

ZAGREB – Udruga građana *Urbani Šokci* i Ansambl *Musica viva* iz Sombora sudjelovali su na *Pasionskoj baštini 2018. godine* u Zagrebu. Gosti iz Sombora nazočili su izložbi hrvatskih molitvenika iz Mađarske i Gradišća, koja je priređena u knjižnici HAZU, 23. ožujka. Istog dana Anasambl *Musica viva* priredio je koncert u crkvi sv. Ivana Krstitelja u Zagrebu. Na repertoaru su bila djela **Bacha**, **Vivaldia**, **Brucknera** i drugih skladatelja. Ansamblom je

dirigirala **Marita Topić**, a koordinatorica programa bila je predsjednica UG *Urbani Šokci* **Marija Šeremešić**.

Z. V.

ZKVH: Što smo vam to napravili?

SUBOTICA – U povodu 10 godina od osnutka, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata priređuje izložbu vizualnih ostvarenja izdanja, nagrada, programa, kalendara, koja će biti otvorena u četvrtak, 5. travnja 2018. godine, u prostorijama ZKVH (Laze Matužića 22, Subotica), s početkom u 13 sati.

Autor postava pod nazivom *Što smo vam to napravili?* je prof. art. **Darko Vuković**, a izložbu će otvoriti povjesničarka umjetnosti **Ljubica Vuković-Dulić**.

Uskrsni koncert

SUBOTICA – Tradicionalni Uskrsni koncert, 28. po redu, bit će održan u srijedu, 4. travnja, u franjevačkoj crkvi sv. *Mihovila*. Na koncertu će nastupiti zbor *Sveta Cecilija* i Subotički tamburaški orkestar, a zborom i orkestrom ravnaju s. **Mirjam Pandžić** i **Marijana Marki**. Koncert počinje u 19 sati, a ulaz je besplatan.

Ž. V.

Dalmatinska večer

SUBOTICA – Hrvatski kulturni centar *Bunjevačko kolo* priređuje *Dalmatinsku večer* na kojoj će nastupiti gosti KUU Mosor iz Gata kraj Omiša. Osim atraktivnog i tradicijskog folklora koji će izvesti gosti, bit će izveden i isječak iz predstave gostujuće dramske skupine *Biranje poljičkog kneza*. Na koncertu će uz goste nastupiti i domaćini, te ogranak HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Žednika. Koncert će biti održan u subotu, 7. travnja, u dvorani HKC-a *Bunjevačko kolo*, te 8. travnja u Žedniku.

Predstavnici HKD Šid na 31. Samoborskoj salamijadi

SAMOBOR – Predstavnici Hrvatskog kulturnog društva *Šid* proteklog vikenda bili su gosti 31. *Samoborske salamijade* koja se svake godine tjedan prije Uskrsa u organizaciji *Zlatna šajba* održava u Samoboru. Prva *Samoborska salamijada* održana je krajem osamdesetih godina na inicijativu grupe entuzijasta u pripravljanju salama. Tijekom dugog niza godina svog postojanja i očuvanja tradicije spravljanja »češnjovki«, salama i drugih suhomesnatih proizvoda, udruga iz Sombora ostvarila je niz uspješnih suradnji s udrugama u regiji pa tako i u Vojvodini. Među udrugama s kojima surađuju su i HKD *Šid* i SKUD *Jednota* iz Šida, u čijoj se organizaciji svake godine u Šidu održava *Sremski svinjokolj* i *kobasicijada*, gdje su redoviti gosti i Samoborci. Predstavnici hrvatske kulturne udruge iz Šida četvrti put su bili gosti manifestacije u Samoboru. Kako su istaknuli po povratku, još jednom su se uvjerili u srdačnost domaćina, ali i u kvalitetu samoborskih delicija. Uspostavljene su, kako navode, novi kontakti s udrugama u Hrvatskoj, a nadaju se uspješnoj suradnji s udrugom *Zlatna šajba* i u budućnosti.

S. D.

Priopćenje DSHV-a

Odluka od važnosti za studente

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini u svom priopćenju pozdravlja odluku Senata Sveučilišta u Zagrebu da ponovno uvede kvote za upis studenata prvih godina studija za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

»Prema Odluci o upisnim kvotama za upis studenata u I. godinu preddiplomskih i integriranih preddiplomskih i diplomskih studija na Sveučilištu u Zagrebu u akademskoj godini 2018./19. od 13. ožujka predviđene su i posebne upisne kvote koje se odnose na pripadnike hrvatske manjine u europskim državama (u Austriji, Srbiji, Sloveniji, Slovačkoj, Rumunjskoj, Makedoniji, Mađarskoj, Italiji, Crnoj Gori, Češkoj, na Kosovu i Bugarskoj) i na Hrvate iseljenike u prekomorskim i europskim državama i njihove potomke. U navedenoj upisnoj kvoti moći će se upisati samo oni kandidati koji uz definirane uvjete upisa, u akademskoj godini 2018./19. prvi puta upisuju prvu godinu studija«, navodi se u priopćenju i pojašnjava zbog čega je ova odluka važna za ovdašnje Hrvate:

»Za Hrvate u Republici Srbiji ova odluka je od velike važnosti, jer nam iskustvo pokazuje da je, prije svega, zbog značajnih razlika u nastavnim planovima i programima, broj mladih koji upisuju studije u Republici Hrvatskoj gotovo zanemariv. Na ovaj, pak, način vjerujemo da će broj budućih studenata iz hrvatske zajednice u Vojvodini na zagrebačkom Sveučilištu biti povećan.

Ovom odlukom Republika Hrvatska je nakon više od 10 godina opet očitivala inkluzivni odnos spram Hrvata izvan Hrvatske, uvažavajući njihove stvarne interese i potrebe. Stoga DSHV zahvaljuje Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske na aktivnostima na planu zagovarivanja prosvjetnih vlasti da se ovaj institut ponovno uvede. Ujedno ističemo kako se ova odluka Senata Sveučilišta u Zagrebu može smatrati i posljedicom višegodišnjeg zalaganja i Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini na ovome planu, budući da nam je stalo da se mladi Hrvati iz Srbije, napose kada je riječ o nacionalno-identitetskim smjerovima, obrazuju u Hrvatskoj«, navodi se u priopćenju koje potpisuje predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov**.

Veleposlanik EU Fabrici s predstavnicima nacionalnih manjina

Veleposlanik Europske unije, nj. e. **Sem Fabrici** održao je u četvrtak, 22. ožujka, uvodni sastanak s predstavnicima svih 21 nacionalnih vijeća nacionalnih manjina Srbije u predstavništvu Izaslanstva Europske unije, a u ime Hrvatskog nacionalnog vijeća na njemu je prisustvovao predsjednik Izvršnog odbora HNV-a **Darko Sarić Lukendić**. Ovaj uvodni sastanak imao je za cilj razmjenu pogleda na poštovanje i zaštitu manjinskih prava.

Veleposlanik EU Fabrici naglasio je da je poštovanje manjinskih prava jedno od temeljnih načela Europske unije. Prilika da se sastane s predstavnicima nacionalnih manjina Srbije pridonijela je korisnom pregledu trenutne situacije, također i u kontekstu pristupanja Srbije Europskoj uniji. Ovo je također bila i prilika da se ohrabre sva vijeća nacionalnih manjina da aktivno sudjeluju u implementaciji Akcijskog plana za realizaciju prava nacionalnih manjina, jer to predstavlja bitan element unaprjeđivanja njihovog položaja u društvu.

Predstavnici nacionalnih manjina izrazili su širok spektar pogleda i zajednički stav po pitanju mnogih pitanja. Fabrici je ohrabrio predstavnike nacionalnih manjina da rade zajedno na implementaciji Akcijskog plana i da združeno nađu zajedničke točke.

Uskrsna izložba u Subotici

Tradicionalna uskrsna izložba rukotvorina likovnog odjela HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice i likovno-slamarskog odjela HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta bila je postavljena u predvorju Gradske kuće od 22. do 28. ožujka.

Članice spomenutih odjela svojim su vještim rukama oslikale jaja i ukasile ih prigodnim uskrsnim motivima u tehnici slame

te u duhu predstojećeg najvećeg kršćanskog blagdana izradile razne predmete, čestitke i slike.

Program otvorenja bio je u znaku poezije koju su govorili pjesnici iz Subotice **Divna Lulić** i **Predrag Opalić**, a izložbu je otvorio voditelj likovnog odjela HKC-a *Bunjevačko kolo* **Željko Vidaković**. Otvorenju je, među ostalima, prisustvovao generalni konzul Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša**.

I. P. S.

Tradicionalna izložba u Tavankutu

Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo *Matija Gubec* i Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame u Tavankutu, tradicionalno svake godine, u petak pred Cvjetnicu otvaraju prodajnu Uskrsnu izložbu jaja i čestitki ukrašenih slamom. Organizatori su bili članovi slamarskog i etnološkog odjela HKPD-a *Matija Gubec*. Izložba je bila postavljena do srijede, 28. ožujka. Prigodnim riječima izložbu su otvorili ravnatelj Turističke zajednice Međimurja **Rudi Grula** te ravnatelj Crvenog križa Grada Zagreba **Petar Penava**. U programu otvorenja sudjelovali su članovi Društva, interpretirajući prigodne uskrsne pjesme.

I. D.

Uskrsna izložba Kreativne sekcije Hrvatske čitaonice *Fischer* iz Surčina

RADOST USKRSA na maštovitim rukotvorinama

Kreativna sekcija Hrvatske čitaonice *Fischer* iz Surčina nedavno je obilježila prvu obljetnicu svoga rada. Tijekom svog djelovanja u okviru tog odjela okupili su se brojni članovi, koji se u čitaonici okupljaju jedanput tjedno, izrađujući razne rukotvorine a radove izlažu prigodom vjerskih blagdana. Uskrs im je bio inspiracija i za njihove nove radove, koje su predstavili u prostorijama Čitaonice na izložbi nakon svete mise na Cvjetnicu, 25. ožujka.

»Žene ambiciozno rade i na ovoj izložbi ponovno su pokazale svoju kreativnost i maštovitost. S radošću su ih izrađivale i izložile. Osnovna ideja je bila da se pojača radost iščekivanja Uskrsa, a posljednji tjedan u iščekivanju našeg velikog blagdana na ovaj način dobija još veći značaj«, ističe predsjednica udruge *Fischer* **Katica Naglić**.

Najraznovrsniji radovi koji simboliziraju uskrsni blagdan bili su izloženi tog dana. Svijeće kao simbol vječne svjetlosti, zečići, pilići i šarena jaja kao simbol novog života, rukotvorine izrađene raznim tehnikama, samo su neki od izloženih radova.

»Postigli smo svoje ciljeve a to je da se probude kreativni potencijali, a i naša druženja su sve ljepša. Okupljanjem na našim susretima mi malo prkosimo brigama i skupljamo pozitivnu energiju, dobre misli i dobra osjećanja«, kaže voditeljica Kreativne sekcije **Veronika Živanović**.

Izložba će u Surčinu biti otvorena sedam dana, a nakon toga članice sekcije iz Surčina gostovat će u župi u Zemunu gdje će izložba biti otvorena 8. travnja. Novac od prodaje svojih rukotvorina iskoristit će da pomognu rad svoje sekcije i Udruge.

Kao i za ostale vjernike, tako i za župljane u Surčinu, proslava Uskrsa predstavlja veliku radost. Sa župljaninom **Stjepanom**

Veronika Živanović

Stjepan Volarić

Volarićem razgovarali smo o običajima u povodu obilježavanja ovog velikog blagdana.

»Ono što nas sve u Surčinu raduje to su pripreme za Uskrs. Sve pripreme želimo uraditi na vrijeme i kako treba. Šunku kuhamo već u subotu, jaja šaramo na Veliki petak, a ono što nas sve raduje to je što naše kćeri, snahe, supruge, bogati uskrsni doručak donose na blagoslov u crkvu. Taj događaj je najsvetiji i njega ne može ništa zamijeniti. Jer taj uskrsni doručak ostaje kao jedna trajna uspomena. Običaji vezani za ovaj blagdan nikada se nisu mijenjali i nastojimo ih zadržati. To je jedna veličina koja nas drži ovdje i okuplja i u Crkvi i u našoj udruzi«, ističe Volarić.

S. Darabašić

Inicijalni forum za digitalizaciju teatralija u Osijeku

Protekloga vikenda, 23. i 24. ožujka, u auli Rektorata Sveučilišta u Osijeku i u svečanom predvorju osječkog Hrvatskog narodnog kazališta održan je međunarodni DARIAH Theater Forum, u čijoj su organizaciji sudjelovali i Sveučilište i niz sastavnica, a kojemu su prisustvovali i predstavnici Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata kako bi pratili suvremene projekte u području digitalizacije.

»Ovo je treći projekt koji provodimo u ovoj platformi, no umjetnička komponenta do sada nije bila toliko zastupljena. Kako u Osijeku djeluju institucije u okviru osječkog Sveučilišta koje se bave umjetnošću i na tom polju imaju zapažene rezultate, mislili smo kako i u Osijeku možemo potaknuti ovu inici-

jativu za osnutak međunarodne radne skupine za digitalizaciju teatralije«, istaknuo je član Radnog predsjedništva Foruma doc. dr. sc. **Tihomir Živić** te dodao: »Imamo spoznaju o tome da naše teatralije, koje obuhvaćaju vrlo širok pojam, postoje, no one su razasute ili su poznate vrlo uskom krugu stručnjaka. Želimo osvijestiti potrebu njihova stavljanja u otvoreni pristup kada je god to objektivno moguće.«

Dvodnevni DARIAH Theater Forum – Inicijalni forum za prijavu osnutka Radne skupine za teatrologiju i digitalizaciju teatralija okupio je vodeće domaće i inozemne teatrologe, umjetnike i praktičare iz država članica DARIAH-a.

ZKVH

Škola hrvatskog folklora u Zadru

Hrvatska matica iseljenika obavještava da su otvorene prijave za ljetnu Školu hrvatskog folklora koja će se od 2. do 11. kolovoza 2018. održavati u Zadru. Rok za prijavu je 4. lipnja 2018. godine. Sve informacije i prijava nalaze se na: <http://www.matis.hr/hr/programi/skole/10741-ljshf2018>

Podučavat će se nošnje, pjesme i glazbala (tambure i tradicijska) hrvatskoga jadranskoga područja, točnije plesovi i glazba otoka Krka, Cresa, Raba, Paga, Silbe, Splita, Trogira, Kaštela, Čiova, Makarskog primorja, otoka Šolte, Brača i Hvara, Korčule, Mljeta i Lastova, poluotoka Pelješca, Dubrovačkog primorja,

Konavala, Župe dubrovačke, Rijeke dubrovačke, doline Neretve, Dubrovačke kontradance te plesovi Šibenskoga uzmorja i otoka.

Od plesova Hrvata koji žive u susjednim zemljama, a koji pripadaju jadranskome području, podučavat će se plesovi i glazba južne Hercegovine i plesovi Hrvata Boke kotorske. Voditelj Škole je ugledni etnolog i etnokoreolog prof. **Andrija Ivančan**. Sviranje tradicijskih glazbala podučavat će **Vjekoslav Martinić**, a tamburaškim orkestrom Škole ravnat će **Tibor Bün**, te kao gost predavač maestro **Siniša Leopold**, šef dirigent Tamburaškog orkestra HRT-a.

Uz njih će tijekom škole predavati i drugi vrsni stručnjaci i renomirani istraživači hrvatskoga folklora: **Tonči Tadin**, **Vidoslav Bagur**, **Nenad Milin**, **Damir Kremenić**, prof. **Goran Oreb**, **Zlatan Sindičić**, **Katarina Horvatović** i **Kristina Benko Markovića**, uz suradnju glazbenog korepetitora **Antuna Kotteka**.

Nakon višedesetljetnog saniranja i rekonstrukcije subotičke Sinagoge, biser subotičkog graditeljstva ponovno je predan za buduću »višenamjensku« uporabu.

Biser subotičkog graditeljstva

SINAGOGA u starom sjaju

Nakon višedesetljetnog saniranja i rekonstrukcije subotičke Sinagoge, uz prisustvo visokih dužnosnika iz susjedne Mađarske i naše domovine u ponedjeljak, 26. ožujka, s potpuno obnovljenim enterijerom, fasadom i okolicom biser subotičkog graditeljstva ponovno je predan za buduću »višenamjensku« uporabu. Osvrt na ovu građevinu i njenu sudbinu počet ću jednom osobnom pričom. Naime, doslovno rečeno, ja sam svoju najraniju mladost proveo pokraj »židovske crkve«, kako smo mi zvali ovu prelijepu građevinu. Tu je sagrađena i »židovska škola«, shodno nekadašnjim urbanističkim principima. Nakon rata tu je bila smještena osnovna škola *Vežbaona* u kojoj su budući učitelji dolazili na ogledne satove i tu su oni održavali vježbe pod nadzorom profesora. Učiteljska škola je tada bila smještena u blizini. U ovoj zgradi sam se školovao šest godina.

»Kuća za okupljanje«

Pošto tada nismo imali nikakvu dvoranu za tjelovježbu, nastava tjelesnog odgoja izvodila se u dvorištu i uvijek je počela zagrijavanjem: trčanje dva kruga oko Sinagoge, koju je tada još posjećivala zajednica preostalih Židova. Sjećam se ushićenja kojeg sam doživio kada smo se, iskoristivši nepažnju čuvara, prilikom čišćenja, ušunjali u unutrašnjost. Sunce koje se probijalo kroz vitraže (djelo **Mikse Rótha**) u cijelom prostoru stvaralo je nevjerojatno mističnu atmosferu, kao dokaz vještine projektanata. Na pojedinim klupama na pločicama pisalo je ime svakog muškarca koji je imao svoje stalno mjesto. Kasnije, tijekom studiranja saznao sam da sinagoga, riječ grčkog podrijetla, doslovce znači »kuća za okupljanje«. Židovi su prve sinagoge gradili u »babilonskom ropstvu« da se okupljaju i sjećaju na jeruzalemski hram i da tu štiju Boga. Ovaj običaj se raširio svugdje gdje su živjeli Židovi. Posebni dani su bile su-

bote i vjerski blagdani. Obred je vodio rabin koji je tumačio Tore i pjevani su psalmi. Muškarci i žene su bili odvojeni. Uz sinagoge građena su obredna kupatila i klaonice.

»Upisani križ«

Projektanti **Komor Marcell** i **Jakab Dezső** projekt su prvo ponudili segedinskoj židovskoj zajednici, ali oni su odbili ovaj za njih »čudan projekt«. Subotičani su ga rado prihvatili i u roku od dvije godine sagrađili su objekt koji je svečano otvoren 1903. godine. Po riječima projektanata htjeli su spojiti arhitekturu podneblja odakle potječu s tradicijom svoje nove domovine, koja ih je prihvatila. Zato je Sinagoga po svojem vanjskom obliku i u osnovi zapravo tip istočne bizantske crkve zvane »upisani križ«. U kvadratnu osnovu »upisan« je jednokraki križ i tako dobijemo centralni prostor iznad kojeg je kupola koju drže četiri stupa, tako se formiraju četiri manja prostora kvadratne osnove, iznad kojeg su četiri manje kupole. Zidne dekoracije i vitraži su pak elementi iz mađarske narodne umjetnosti. Zato govorimo da je Sinagoga građena u stilu »mađarske secesije«.

Osim uporabe suvremenih materijala, betona i čelika, sinagoga je imala još jednu osobuženost: imala je orgulje, koje su sovjetske trupe demontirale i odnijele; vjerojatno su poslužile kao čahura neke municije. Malobrojna židovska zajednica, poslije iseljavanja mnogih u Izrael, nije mogla izdržavati sinagogu, te ju je prepustila gradu na upravljanje 1975. godine. U vrijeme »ristićevog revolucionarnog kazališta« od 1985. do 1988. godine tu su održavane i kazališne predstave. Iznad klupa stavljen je patos i to je bila zapravo »višenamjenska totalna scena« gdje su gledatelji i glumci često mijenjali mjesta. Nakon dosta skandaloznih događaja, npr. uvođenje konja na »pozornicu«, kazališne predstave su ukinute. Obnova je praktično od tog doba trajala još dodatnih 30-ak godina. Sinagogi najiskrenije želim ljepšu budućnost.

U susret Uskrsu

Sвето vazmeno trodnevlje

Najznačajnije vrijeme u liturgijskoj godini, kada se kršćani prisjećaju muke, smrti i Uskrsnuća Gospodinova jest Sveto vazmeno trodnevlje. Dani koji su pred nama prožeti su duhovnošću, a kako bismo se još bolje pripremili donosimo tekst vlč. **Dragana Muharema**.

Ako bismo htjeli izdvojiti najsvetije dane u jednoj godini, jezgru bi činila tri dana, koje nazivamo – Sveto vazmeno trodnevlje: Veliki petak (počevši s Misom večere Gospodnje u četvrtak), Velika subota i Nedjelja uskrsnuća Gospodinova. Iako se kalendarski radi o tri dana, u svojoj biti to je neprekinuti slijed događaja Kristove Pashe (muke, smrti i uskrsnuća), zapravo tri trenutka jednog velikog Dana.

Veliki četvrtak – uvertira Vazma

Liturgijska obnova dala je naznaku da vrijeme korizme traje do Mise večere Gospodnje, s kojom započinje vazmeno trodnevlje. Dva su akcenta ove liturgije – ustanova euharistije te obred pranja nogu, prikazan kao metafora otajstva križa. Nakon prijenosa svetootajstva (posvećenih prilika) na pokrajnje mjesto (ne u Božji grob!), Crkva ulazi u »veliki post«, u dane kad joj je Zaručnik »uzet«. Vjernici se zadržavaju u molitvenom razmišljanju, napose kroz »Getsemansku uru«.

Veliki petak – prvi dan trodnevlja

Liturgija Velikog petka u središte stavlja otajstvo križa. Tišina je prvi element koji treba biti zamjetljiv. Tišina kao odgovor na otajstvo Božje ljubavi pokazane u križu i umiranju Božjega Sina (ulazak u tišinu i prostracija svećenika na podu). Liturgija riječi, sa središnjim tekstom muke Gospodnje iz evanđelja po Ivanu, protumačena je obredom klanjanja križu.

Velika subota – liturgija tišine

Subota, drugi dan vazmenog trodnevlja, u liturgijskoj je tradiciji ostao dan bez liturgijskih slavlja kršćanske zajednice. Odsutnost obreda nudi kršćanskoj zajednici poseban vid »liturgije«: liturgiju tišine i iščekivanja. Liturgija Velikog petka završila je razilaženjem u tišini, a oltar je ostao ogoljen. Te nam obredne geste posvećuju da slavljenje Gospodnje muke i smrti nije završeno zajedničkim obredom. Crkva na Veliku subotu ostaje uz Gospodnji grob razmatrajući otajstvo njegove muke i smrti. Na Veliku subotu nema sakramentalnih slavlja, pa ni pričesti (osim bolesnicima kao popudbina). Ovime je više nego razvidna neutemeljena praksa blagoslova jela na Veliku subotu u nekim našim župama, koji se zna čak pretvoriti u svečanu liturgiju! Također, na tom tragu postavljamo upitnim

organiziranje javnih pobožnosti na ovaj dan, kao što je molitva krunice, ispovijed i sl.

Bdijenje kao središnjica vazmenog trodnevlja

Vazmeno bdijenje – zbog svoje središnjosti u sveukupnom kršćanskom slavljenju nazvano je »majkom svih bdijenja«. Večer Velikog četvrtka sviće zorom uskrsnoga jutra. Te noći je najsvetčanija liturgija Crkva; blagoslov ognja, paljenje uskrsne svijeće – simbol Krista, ulazak u mračnu crkvu, trostruki usklik – Svjetlo Kristovo, Hvalospjev svijeći, svečani *Slava Bogu na visini*, radosni *Aleluja*, krštenje katekumena...

Ovi dani čine identitet svakog kršćanina. Središnja otajstva vjere i života crpe svoj izvor u liturgijskim slavljinama koja smo sada naznačili. Stoga je to poziv svakom kršćaninu da u ove dane ne šteti ni vremena ni truda kako bi sudjelovao u najsvetijim trenucima života Crkve.

Križni put na sončanskoj ikavici

Na Cvjetnicu, 25. ožujka, prvi je puta u povijesti crkve sv. *Lovro* u Sonti, koja je izgrađena 1812., pročitao Križni put *Šokica slidi Isusa do Kalvarije*, na lokalnoj, arhaičnoj ikavici. Vlč. **Josip Kujundžić** koji rado izlazi u susret kreativnosti svojih vjernika i nastoji obogatiti Božju službu, blagonaklono je odobrio interpretaciju pošto je pročitao i proučio ovaj

Križni put. Sončanska, šokačka ikavica pripada slavonskome dijalektu hrvatskoga jezika. Autor ovoga veoma dramatičnog i emotivnog djela je pjesnikinja **Marica Mikrut**. Rođena je u Sonti 1953., a živi u Somboru. Duhovne teme su česti motiv u Maričinoj osebujnoj poeziji. Marica je provela djetinjstvo i mladost u Sonti. Skoro svaka njezina pjesma je opis sončanskoga ambijenta obogaćenog šokačkim divanom.

Vjernici župe sv. *Lovro* su u nedjelju, prije velike mise, s oduševljenjem i ushićenjem propratili ovaj Križni put *ispričan* govorom njihovih predaka koji vodi ka sigurnom izumiranju.

Ruža Silađev

Pobožnost križnoga puta na subotičkoj kalvariji

Veliki petak, (danas) 30. ožujka, u 10 sati – tijekom i nakon pobožnosti prilika za svetu ispovijed.

Predavanje u vrtiću

Korizmeno predavanje na temu *Teškoće kršćanskog odgoja djece u suvremenom dobu* održano je 22. ožujka u vrtiću Marija Petković Sunčica, a govorio je vlč. **Dragan Muharem**. Roditelji koji su se okupili podsjetio je na smisao života, te da se, osim tijela, treba brinuti i za dušu i duh. Predavanje koje je bilo iznimno zanimljivo i korisno potaklo je roditelje na promišljanje što i kako čine, te jesu li prvi i pravi primjer svojoj djeci, jer kako je i predavač rekao »Život roditelja je knjiga iz koje djeca čitaju«. Spomenuo je brojne probleme današnjice s kojima se susreću roditelji, ali i njihova djeca, te da se za obitelji kao najvažniju stanicu društva nitko ne bori. Govorio je o nastanku prvih ljudi, o stvaranju čovjeka i žene, teškoćama Svete obitelji, poslušnosti roditeljima i brojnim drugim svakidašnjim problemima s kojima se roditelji susreću u odgajanju. Predavanja su organizirale odgojiteljice iz spomenutog vrtića, te su mu i same nazočile.

Ž. V.

RADIO MARIJA

NOVI SAD
SUBOTICA
SOMBOR
PLANDIŠTE
NIŠ
LESKOVAC

90,0 MHz
90,7 MHz
95,7 MHz
88,4 MHz
102,7 MHz
107,4 MHz

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Čudo Uskrsa

Isusovo uskrsnuće je najveća istina i najveća tajna naše vjere. Ono je bit i središte kršćanstva, u njega se ili vjeruje ili ne. Uskrsnuće je i znak Božje ljubavi, dovršetak našeg otkupljenja, znak je Božje brige za čovjeka i želje da nitko ne propadne, već da zavrijedi život vječni. Zato za kršćanina nema većeg slavlja od uskrsnog jutra.

Isusovo uskrsnuće je Božji zahvat u ljudsku povijest, koji tu povijest nadilazi, zato on zahtijeva pristanak vjere. Njega se na ljudski, razumski način ne može prihvatiti, jer ga se ne može opisati, niti ga je tko vidio.

Iznenadenje uskrsnog jutra

Uskrsno jutro je za Isusove učenike bilo jutro puno iznenađenja i novog šoka, nakon događaja Velikog petka još jedna kušnja njihove vjere i provjera jesu li pažljivo slušali i pamtili ono o čemu im je Učitelj pričao dok je mnogo puta navijestao svoje uskrsnuće. Prve spoznaje da je grob prazan nisu nikako izazvale radost već šok i novi tračak straha u već uplašenim dušama apostola. Jedan nadpovijesni događaj ne može biti shvaćen i prihvaćen u prvi mah. Tek nakon početnog šoka i zbunjenosti počinju se u glavama apostola slagati kockice i povezivati Isusove riječi. Sada, u svjetlu ovog neočekivanog sve ono proživljeno s Isusom dobiva novi smisao, biva osvijetljeno novim svjetlom i u potpunosti shvaćeno. No, bilo je potrebno susresti Uskrslog. Sva ta zbunjenost, neobičan strah pred nepoznatim, pitanja i nedoumice, pokazuju koliko nas događaj uskrsnuća nadilazi, koliko je velik bio Božji zahvat i koliko je njegov značaj za čovjeka. Promatrati uskrsnuće kao jedan povijesni događaj, iako danas možemo izračunati i njegov točan datum, bilo bi njegovo banaliziranje i obezvrjeđivanje, jer on je isključivo spasenjski čin Božji ostvaren u ljudskoj povijesti. Isusovim uskrsnućem dovršeno je ljudsko spasenje, te se tako prema Uskrsu treba i odnositi.

Cijelu korizmu molitvom i postom pripremali smo se za proslavu ovog najvećeg kršćanskog blagdana. Nastojali smo srca pripremiti za proslavu najveće istine naše vjere. Stoga radost ovoga dana treba biti očitovana na svakom kršćanskom licu, jer svaki vjernik danas slavi ljubav Božju i spasenje koje mu je

ta ljubav dala, svjesni da nikada i ničim toliku milost Božju nismo mogli zaslužiti. Nemojmo obezvrjeđivati Uskrs slaveći ga kao obična ljudska slavlja, u težnji da se što bolje najedemo i napijemo; ovo slavlje mora biti iskreno iz dubine našeg bića, jer je Sin Božji za nas umro i uskrsnuo. U svjetlu tih događaja sve naše brige, patnje i problemi postaju manji i podnošljiviji, jer znamo, oni su samo na ovom svijetu, a Gospodin nam je uskrsnućem darovao vječnost u kojoj neće biti ničeg što nas ovdje pati. Za takvo promatranje života treba iskreno kršćanska vjera i povjerenje u Boga.

Preobražavajuća snaga Uskrsa

Isusovo uskrsnuće ostavilo je prepoznatljiv pečat i na njegovim učenicima. Oni nisu vidjeli sam čin uskrsavanja njihovog Učitelja, ali su, vidjevši prazan grob i njega uskrsnulog postali svjedoci ovog čudesnog, spasenjskog događaja, koji je ostavio neizbrisiv trag i na njihovim životima. Promjena izazvana susretom s Uskrsnim bila je vidljiva u njihovom ponašanju, u njihovim riječima, mislima, na njihovim licima, što su primjećivali svi koji su ih susretali. Jasno je bilo da su doživjeli susret koji nije tek promijenio samo njihovo trenutno raspoloženje i mišljenje, nego je ispunio cijeli njihov život. Postali su drugačiji, drugačije bolji do neprepoznatljivosti. Susret s Kristom uskrsnim bio je trenutak njihovog preobražavanja. Snaga ljubavi i svjedočenja koju su u sebi nosili, a o kojoj svjedoči Sveto pismo i spisi iz prvih kršćanskih vremena, znak je tog susreta koji ih je preobrazio.

Među kršćanima se svjedočanstvo o Kristovom uskrsnuću i ona preobražavajuća snaga iz susreta s Uskrsnim prenosi iz naraštaja u naraštaj već stoljećima. I danas je slika Uskrsloga utisnuta u ljubav, jer su jedino ljubav te snaga i neustrašivost življenja vjere svjedoci uskrsnuća do današnjeg dana i govore nam da je Krist živ i da je među nama.

Kršćani su pozvani donositi svijetu ljubav uskrslog Krista, svjetlo Uskrsa u tamu i sumornost ovog svijeta, donositi nadu vječnosti tamo gdje se čini da više nade nema. To je zadatak svjedoka uskrsnuća, a svi smo pozvani to biti, svi koji se držimo vjernicima i zovemo kršćanskim imenom.

**Kristina Matković, učenica
srednje Muzičke škole u Subotici**

S klavirom od djetinjstva

Sedamnaestogodišnja **Kristina Matković** učenica je srednje Muzičke škole u Subotici. Svira klavir od malih nogu, s kojim je osvojila brojne nagrade. Da je vrijedna i talentirana i za druga područja svjedoči činjenica kako je bila i učenica generacije u osnovnoj školi.

Ona je osam razreda završila u subotičkoj OŠ *Matko Vuković* na hrvatskome jeziku. Tijekom osnovnoškolske naobrazbe sudjelovala je na natjecanjima iz hrvatskog jezika i biologije – u sedmom razredu je iz biologije stigla do republičkog natjecanja, iz hrvatskog je u sedmom razredu bila prva, a u osmom treća na republičkom natjecanju. Osim tih nagrada osvojila je i mnoge nagrade na pokrajinskim, republičkim i međunarodnim natjecanjima iz klavira.

Kaže kako iz osnovne škole nosi mnoge lijepe uspomene te da je u tom razdoblju stekla prijateljstva koja i dalje traju.

Sada pohađa treći razred srednje Muzičke škole.

»Još kao mala sam osjetila ljubav prema glazbi i počela sam svirati klavir već s četiri godine. Kako su prolazile godine, sve više sam se pronalazila u tome, i mogla sam vidjeti sebe u budućnosti kao glazbenicu. Tako sam se i odlučila baš za upis u srednju glazbenu školu«, priča Kristina.

I u srednjoj školi osvajala je nagrade iz klavira i solfeđa i teorije muzike, a nedavno se natjecala na republičkom natjecanju i u kategoriji klavirski duo te osvojila drugo mjesto.

Što se tiče daljeg obrazovanja, cilj joj je upisati muzičku akademiju i kaže kako još nije sasvim sigurna gdje bi voljela ići.

»Trenutačno me privlači pozicija akademskog profesora i san mi je nakon završene akademije raditi kao profesorica klavira na glazbenoj akademiji«, navodi ona.

Kristina se bavi i folklorom, i to od malena. Članica je Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva *Kolo*, te kaže kako joj probe na kraju dana dođu kao neka vrsta treninga, ali i kao vrijeme za uklanjanje stresa i napetosti. Također pjeva i u katedralnom zboru *Albe Vidaković*.

Slobodnog vremena baš i nema puno, ali ono malo što ima voli ispuniti čitanjem knjiga, gledanjem filmova ili izlaskom s prijateljima. Ponekad joj, kaže ona, godi samo se skloniti od svih i biti sama sa svojim mislima.

J. D. B.

**Anica Zetović iz Monoštora, čuvarica
šokačke tradicije**

Monoštorska USKRSNA jaja

Gradski muzej Sombor u svom fundusu ima zbirku uskrasnih jaja koja svojom bogatom ornamentikom svjedoče različitim kulturama na ovim prostorima. Od jednostavnih i skromnih šara, pa do pravih malih umjetničkih djela, nastalih u različitim razdobljima i različitim nacionalnim sredinama. Svjedodžba su to narodne umjetnosti koja je dio svoje kreativnosti prenijela i na uskrasna jaja. U ovoj bogatoj zbirci su i jaja u drtavici, što je način ukrašavanja uskrasnih jaja specifičan za Monoštor. Zato smo se uputili tamo da doznamo pravi li još netko jaja u drtavici, ali i da nam ispriča priču koja je vezana za ta uskrasna jaja.

Zalog ljubavi

Svi koje smo zamolili za pomoć uputili su nas kod **Anice Zetović**, ali i upozorili da teta Anica nerado razgovara s novinarima. No, to što ipak čitate ovaj tekst znači da smo teta Anicu uspjeli uvjeriti. Iskreno, ne baš mi, već njena druga **Katica Šeremešić**. A kada je pristala na razgovor sve je dalje bilo lakše. Ne samo da nas je Anica dočekala raspoložena za priču, već je i spremila sve što nam treba pokazati i ispričati.

»Jajce se prvo mora izduvat i osušit. Zatim se umota u zlato, a priko se prilipi koje kaki lipi ruža. Posli toga se okolo mota drtavica. Da bi se drtavica dobro zamotala u rupice na jajcetu zabodu se male špeodice od sirka i kada se mota uvijek se mota u krug oko špeodice. Mi kažemo drtavica, tako je to zvao stari svit, to je kao neka tanka, sjajna spiralna žičica. Onda mećemo šiške. To se pravi od panjtlike od bile svile. Dole ide šiška, a gore smotana panjtlika s drškom«, pokazuje nam teta Anica.

Ali jaje još nije gotovo. Na kraju se stavljaju dvije ružice – sitno modra gore i sitno plava dolje iste onakve kakvim su djevojke kitile punu glavu.

Katica Šeremešić, Eva Pašić i Anica Zetović

»Nije to ni prije znalo radit puno žena. Dvi-tri u selu. A sada mlade to više ne interesira da nauče, a ne daju se više ni paketi«, nastavlja priču teta Anica.

I upravo ta priča o paketima zanimljiv je nastavak priče o jajima u drtavici.

»Momak je za Uskrs od cure dobijao paket u kome su obvezno bila dva ovaka jajca i drugi pokloni. Pravila se posebna kutija za to. Čekali su ga kod kuće da vidu šta je dobio od cure. Posebno se ta kutija sa jajcima i poklonima pokazivala. Pokazivalo se onima što dođu u kuću šta je momak dobio. Znak je to bio da je ta ljubav ozbiljna i da će na jesen biti svatova. Momak je onda za Petrovdan morao djevojki kupiti veliko srce. Najveće koje ima ispod šatora. Nema više u selu tog običaja«, kaže teta Anica i kroz smijeh dodaje da je sada moda da se cure i momci sastaju još prije svatova.

No, iako su uskrсна jaja od drtavice i srce za Petrovdan trebali biti zalogom vječne ljubavi, kako to biva u životu, događalo se da svatova i ne bude.

Kitnjasto i šareno

Međutim, ovdje nije kraj priče o monoštorskim uskršnjim jajima, jer u ovom selu imaju još jedan originalan način ukrašavanja. A da bi se napravila ili bolje reći ukrasila ovakva jaja također ih je prvo potrebno ispuhati i osušiti. Za to vrijeme se pomoću šablona sijeku četiri male krpice. Ovdje je teta Anica imala i pomoć i to sestre **Eve Pašić** i druge Katice Šeremešić koje su joj držale strah kod dosadnog novinarskog ispitivanja.

»Te izrizane krpice koje mogu biti različitih boja i šara lipimo po četiri na jedno jajce. Kako će boje biti poslagane to je svakom na volju. Mogu biti u jednoj boji, različitim bojama ili šarene. Na sastave lipimo gajtan, tako da se ne vidi di su krpice sastavite, a i da se ukrase jajca. Na kraju se metnu šiške i jajce je gotovo. Za Uskrs napravim taki po 60 jajca«, kaže naša sugovornica.

Pokazala nam je teta Anica i lutke odjevene u pravu šokačku nošnju – kaže k'o prava velika djevojka, ali i muške košulje koje je šljokala, pa nam je dala dovoljno razloga da je uskoro ponovno posjetimo.

Z.V.

 Jaje od drtavice

RECEPT NA TACNI

ZAPEČEN USKRSNI DORUČAK

Vjerojatno je prvo što vam proleti kroz glavu kada vidite naslov da vam ne treba nikakva receptura za uskršni doručak. Jasno je kao dan: red šunke, red jaja, hrena, mladog luka, rotkvica... Spominjali smo to već u prošlom broju i tu ste svakako u pravu. No, pozivamo da se na ovu temu promisli uz argument da je svaka od navedenih namirnica »teška« stomaku i da bez obzira što su sve ukusne, najčešće ne uspijevamo sve izdegustirati. Zato je naš prijedlog uskršnjeg doručka zapravo način kako da pripremite sve ove sastojke tako da u jednoj žlici osjetite sve što vam ovaj blagdan od ukusa treba dati.

Potrebno: pecivo 7 kom / slanina 100 g / kobasica 100 g / jaja 4 komada / vezica mladog luka / mlijeko 350 ml / kuhana šunka 350 g / majčina dušica / maslac 20 g / mljeveni papar.

Postupak: Narezati pecivo na kockice, preliti mlijekom i ostaviti da stoji. Za to vrijeme na kockice narezati slaninu, šunku i kobasicu. Na zagrijanu tavu staviti par kapi maslinovog ulja, te dodati narezanu slaninu i narezan bijeli dio mladog luka. Nakon nekoliko trenutaka prženja sastojaka, dodati narezanu šunku i kobasicu, pržiti još minutu-dvije, pa začiniti s malo majčine dušice, svježe mljevenim paprom. Ugasiti vatru, dodati maslac i ostaviti da se rastopi.

Kada pecivo omekša u mlijeku, preliti ga s prethodno ulupanim jajima, te u smjesu dodati prethodno pržene sastojke. Sada je vrijeme i za narezani zeleni dio luka. Kada su svi sastojci tu, lagano promiješati smjesu, te je presuti u vatrostalnu posudu. Posudu prethodno možete premazati maslacem. Smjesu peći 40 minuta u pećnici na 190 stupnjeva.

Uz doručak možete služiti rotkvice i hren, čisto da svi probirani sastojci stignu na tacnu.

Dobar tek i sretan Uskrs.

Gorana Koporan

Idemo li večeras u kazalište? (105)

Bogomdani TALENT komičarke

Na sceni subotičkog Hrvatskog narodnog kazališta, u desetljeću nakon njegova pokretanja (1945.), iznikle su dvije iznimne glumačke osobnosti, koje odlikuje bogatstvo komedijske mašte – **Klara Peić** i **Katarina Bačlija**. Tko voli smijeh i šalu, zapazit će **Ivanka Rackov** u jednom od svojih kazališnih tekstova (*Rukovet*, 7.-8., 1971.), taj traži društvo Kaće Bačlije, jer je ona uvijek orna i voljna zabaviti i nasmijati sugovornike, prepričavajući svoje i tuđe zgode i nezgode. Svaka njezina pripovijest je svojevrsni šou. Uozbilji se kao pred javni nastup, izbeći svoje dijamantne oči, utanjiti glasom i započne predstava u kojoj nam zorno prikazuje osobe koje sudjeluju, širi ruke, mijenja glas, izraz lica, završavajući izrazom koji kao da hoće reći: što ja tu mogu, kad je tako bilo. I poslije trenu šutnje odjekne njen zdrav i zarazan smijeh, koji svi prihvaćaju. Govori sočno, s nervom rođene komičarke. I premda je na pozornici tumačila mahom epizodne uloge, u društvu u kojem se nalazila – uvijek glavnu!

U subotičkom HNK nastupa od 1947.

Prvi put se na sceni pojavila u svojoj jedanaestoj godini u ulozi majke Jugovića, a kad bi se god prisjećala svoga debija, obično bi pridodala kako joj nikada nije bilo jasno zbog čega se publika previjala od smijeha. Njen sljedeći nastup, u sedamnaestoj godini, bio je neusporedivo uspješniji, kada je već kao članica Kazališnog odsjeka u proljeće 1945. tumačila Varju u komadu **Maksima Gorkog** *Jegor Buličov*. Tom su prigodom ruski ranjenici, koji su u Subotici bili na oporavku, gromoglasno pozdravljali svaki njezin izlazak na scenu. Stalna članica Hrvatskog narodnog kazališta postaje u proljeće 1947. godine, igrala je Mariju u **Sterijinoj** *Laži i paralaži*, a i kasnije, kao već zrela glumica, mahom je tumačila manje ili epizodne uloge, premda subotičko kazalište, do danas, nije imalo bolju komičarku. U Sterijinim i **Nušićevim** komedijama Katarina Bačlija uvijek je dobivala sporedne uloge, a glavne su nosile glumice dramskoga faha. Unatoč tomu nije se bunila, jer je jednostavno voljela igrati i nije mogla zamisliti život bez izlaska na scenu. Stoga za nju kao da uistinu nisu postojale male i velike uloge, budući da je bila uvjerena kako se u svakoj glumac može izraziti, ako zna tražiti i pronaći sebe, kada uspijeva iznenaditi i obradovati i sebe i gledatelje. S mnogo šarma i duha tumačila je sobarice u **Molierèovim** komedijama, Nušićevim starim frajlama i alapačama svojom grotesknom igrom davala je uvijek novu dimenziju, a u likovima iz **Poljakovićevih** komada s uspjehom je ostvarivala potrebnu, ali i stiliziranu narodsku sočnost i uvjerljivost.

Najbolja ostvarenja

Ostat će zapamćene mnoge njene uloge i drugačijeg faha, primjerice, lik žene narednika provokatora u **Mrožekovim** *Policajcima* kada je skoro bez riječi načinila cijeli spektakl u finom, grotesknom

Geza Kopunović
i Katarina Bačlija

stilu, s mnogo duha i komičarskog nerva. Ova je uloga vjerojatno jedno od njezinih najboljih ostvarenja. Sjajna je bila i kao usidjelica Augustina u tragikomičnom trileru *Osam žena Roberta Thomasa*. Radnja se zbiva pedesetih godina XX. stoljeća u jednoj palači tijekom božićnih priprema, kada njezin vlasnik biva ubijen. *Osam žena* približava gledateljima život žrtve i, razumije se, među njima je ubojica. Započinje duga istraga, tijekom koje publika saznaje kako svaka od njih, zapravo, ima svoje motive za ubojstvo i svoje mračne tajne. Istina je, kao i uvijek, neugodna, a s njom padaju sve maske i laži. Već svojom pojavom, hodom i maskom Kaća Bačlija je izazvala smijeh u gledalištu, a naročita kvaliteta njene igre bila je stanovita doza infantilnosti, tako znakovita za usidjelice. Istovremeno je bila i smiješna i žalosna u svojoj bespomoćnosti i bezazlenosti, pa je kroz smijeh zatirala suze. Nezaboravna je bila i kada se pojavi kao Lemeška u Poljakovićevom *Č'a Boni*, s velikom kutijom uvezanom mašnom i počne, onako s visine, razgovarati o mirazu i spremi sirote djevojke, Č'a Bonine unuke. Igrala je sa zadovoljstvom i mnogo duha u skoro svim komedijama Matije Poljakovića, te je naročitog uspjeha imala u tetralogiji u Bolti.

Ogledala se i u dramskim rolama, primjerice ostvarila je zapaženu ulogu u dramskom komadu **Lorraine Hansberry** *Grožđe na suncu*, o problemima crnaca. Plastično je ostvarila lik mlade crkinje, intelektualke, koja zna biti i opora i ironična, oslobođena svih konvencija, ali ipak osoba koja drži do etičkih normi svoje majke i njezina naraštaja, radi kojih zna biti ne samo sentimentalna, već im postaje i privržena. Neovisno o roli, Katarina Bačlija se nije nastojala dopasti gledalištu, pogotovo ne pod svaku cijenu, ne želi biti lijepa i privlačna na sceni, već hoće što potpunije ostvariti svaki povjereni joj lik, dajući mu nova čitanja i značenja. Dodajmo: nedugo nakon pokretanja Radio Subotice Kaća Bačlija kao partnerica **Geze Kopunovića** kroz dugi niz godina sudjeluje, svake nedjelje prije podne, u radio-serijalu *Martin i Tona*, unoseći vedro raspoloženje u tisuće domova pred nedjeljni objed. Recimo na kraju, istinski komičari su prava rijetkost, pogotovo među glumicama, i može ih se na prste nabrojiti. Upravo iz tih razloga može se reći: Katarini Bačliji nikada, na žalost, nije pružena ona prava prilika, koja se ne propušta, kako bi došao do punog izražaja njen bogomdani talent komičarke.

Održan 3. ultramaraton Osijek – Apatin

POBJEDA zajedništva

Treću godinu za redom, u okviru prekogranične suradnje i daljeg pospješivanja oduvijek dobrih odnosa između trkača iz Hrvatske i Srbije, u nedjelju, 25. ožujka, održan je ultramaraton Osijek – Apatin. Iako vrlo zahtjevna, utrka je svake godine sve masovnija i kvalitetnija, a natjecateljima i natjecateljicama sve privlačnija. Na startu nedjeljne utrke bilo je rekordnih 140 natjecatelja iz Hrvatske, Srbije, BiH, Mađarske i Slovenije. Avantura po hladnom i vrlo vjetrovitom vremenu, duga točno 50 kilometara, počela je kod *Elektroslavonije* na osječkom Zelenom polju i odvijala se trasom preko Nemetina, Sarvaša, Bijelog Brda, Erduta, graničnog prijelaza Bogojevo, Sonte i Svilojeva do banje *Junaković*. Na cilju se dalo vidjeti ono najljepše u sportu, zajedništvo. Uspješnom završetku utrke svakoga natjecatelja radovali su se i pljeskali svi koji su već bili tu, bez obzira na klupsku ili državnu pripadnost. Ipak, najviše radosti bilo je za **Biljanu Bursać** u ženskoj i **Veljku Popovića** u muškoj pojedinačnoj konkurenciji, koji su najbrže prošli trasu od *Elektroslavonije* do banje *Junaković*. Bila je ovo još jedna vrijedna manifestacija koja stvara mostove među razdvojenima, istinska slika sporta i sportaša, manifestacija prijateljstva i fair playa na relacijama na kojima inače u političkoj svakodnevici postoji niz problema. Trkači nam svojim odnosom jednih spram drugih najavljuju neka bolja i razumnija vremena, neke ljudskije odnose. Tijekom utrke trkači jedni drugima pomažu, međusobno se bodre i motiviraju, bez obzira na to tko s koje strane dolazi. Nema želje za nekim pobjedama pod svaku cijenu, svatko želi stići do cilja, svatko želi pobijediti samo sebe i postići isključivo svoje najbolje vrijeme. Nisu svi uspjeli istrčati cijelu dionicu od 50 km, neki su, na žalost, morali odustati. No, tko god je sudjelovao u ovoj lijepoj sportskoj priči pobijedio je. Proglašenjem formalnih pobjednika i zajedničkim druženjem u restoranu banje *Junaković*, uz domjenak i tamburaše, završen je 3. ultramaraton. Prijatelji i organizatori iz Udruge *Zdravo trčanje* Osijek i Atletskog kluba *Apatin* već su započeli razgovore o organizaciji 4. ultramaratona na proljeće naredne godine, kad bi se trčalo trasom od Apatina do Osijeka.

Ivan Andrašić

Biljana Bursać, članica beogradskog AK *Crvena zvezda*, zabilježila je najbolje vrijeme u ženskoj konkurenciji. Dionicu od 50 kilometara pretrčala je za 4:16:47 sati. Ujedno je obranila naslov pobjednice, jer je na prošlo-

Biljana Bursać

godišnjem ultramaratonu prvo mjesto podijelila s **Tijanom Kabić**. Kod muškaraca najbrži je bio **Veljko Popović**, zaljubljenik u trčanje iz Kule. Popović je dionicu prošao za tri sata, 46 minuta i 2 sekunde, a samo tri minute kasnije na cilj je stigao **Edvard Halas** iz Subotice (3:49:43). Treće vrijeme zabilježio je **Izidor Vuković** (3:54:02). Slavu trećeg ultramaratona pokupili su pobjednici u pojedinačnoj konkurenciji, no medalje su se dijelile i u štafetama. U štafeti s dva člana prva je na cilj stigla ekipa iz Bačkog Jarka, dok je kod tročlanih štafeta najbolja bila ekipa iz Sente (**Bakos, Nagy i Šurjan**), s vremenom od 3:10:56. Vrijedno je zabilježiti i uspjeh tročlane štafete iz Apatina, za koju su trčali **Čegar, Pešić i Kovačić**.

Veljko Popović

Veliki sportski prijatelji i organizatori ovog ultramaratona, predsjednik Udruge *Zdravo trčanje* iz Osijeka **Elvir Rakipović** i predsjednik Atletskog kluba *Apatin* **Goran Čegar** istrčali su svoje dionice u sklopu tročlanih štafeta svojih klubova. Tako su na najbolji mogući način pružili moralnu potporu svim natjecateljima. Obojica su poslije utrke bili prezadovoljni i obojica su zahvalila svima koji su na bilo koji način pridonijeli njezinoj uspješnoj realizaciji. Isto tako, obojica se nadaju da će primjer sudionika ultramaratona slijediti svi ljudi dobre volje, a osobito političari ove regije i iz naše svakodnevice eliminirati sve tenzije koje nas i danas opterećuju.

Okružno natjecanje iz hrvatskoga

Protekloga tjedna, u petak, 23. ožujka, održano je Okružno natjecanje iz hrvatskoga jezika i jezične kulture. Natjecanje je okupilo najbolje učenike ovoga predmeta sedmih i osmih razreda dvije škole iz Subotice: *Ivan Milutinović* i *Matko Vuković*, iz Tavankuta *Matija Gubec* te iz škole domaćina, *Vladimir Nazor* iz Đurđina.

Iz sedmih razreda testove je najbolje uradio **Ivan Huska** (*Ivan Milutinović*), druga je **Matea Rudinski** (*Matko Vuković*), dok je treće mjesto pripalo **Anamariji Kuntiće** (*Matko Vuković*). Osim njih, na republičko natjecanje plasirali su se i **Lea Vojnić Đanić** (*Matko Vuković*), **Mila Kujundžić** (*Ivan Milutinović*), **Claudia Karan** (*Matko Vuković*) i **Marijana Gadžur** (*Matija Gubec*).

Najviše bodova na testu iz osmog razreda osvojila je **Lucija Ivković Ivandekić** (*Ivan Milutinović*), potom **Leona Matković** (*Matko Vuković*) te **Donna Karan** (*Matko Vuković*). Na republičko natjecanje ići će i **Mihaela Dulić** (*Vladimir Nazor*) i **Ana Vereb** (*Matija Gubec*).

Natjecanje je održano u organizaciji Hrvatskog nacionalnog vijeća te je stoga učenike pozdravila dopredsjednica Odbora za obrazovanje ovoga tijela **Margareta Uršal**. Sreću u rješavanju

zadataka poželjela im je i ravnateljica škole domaćina **Ljiljana Dulić**.

Republičko natjecanje bit će održano u OŠ *Matija Gubec* u Tavankutu.

J. D. B.

Održana Međuškolska razina natjecanja *Čitanjem do zvijezda*

Matkovci putuju u Čakovec

Tajni dnevnik *Andriana Molea*, *Gregov dnevnik: Kronike Grega Heffleya* i *Kora od jabuka* naslovi su knjiga koji su učenica-ma OŠ *Matko Vuković* iz Subotice: **Anamariji Kuntiće**, **Lei Vojnić Đanin** i **Claudiji Karan** osigurali put u Čakovec. U pitanju

je Međuškolsko natjecanje u znanju i kreativnosti *Čitanjem do zvijezda* koje je za škole u kojima se nastava odvija na hrvatskom jeziku održano 21. ožujka u Gradskoj knjižnici Subotica. U kvizu znanja natjecalo se šest ekipa iz osnovnih škola *Matko Vuković* i *Ivan Milutinović* iz Subotice te *Matija Gubec* iz Tavankuta, *Vladimir Nazor* iz Đurđina i *Ivan Milutinović* iz Male Bosne dok je u kategoriji plakata bilo četiri natjecatelja. Inače, ovaj projekt se u Subotici provodi već treću godinu zahvaljujući Gradskoj knjižni-

ci Subotica i Hrvatskom nacionalnom vijeću koji su se priključili ovom interesantnom natjecanju koje organizira *Hrvatska mreža školskih knjižničara*. Međuškolskom (ili kako ga u Hrvatskoj nazivaju županijskom) natjecanju prethodila su školska, a cjelokupno druženje s ovim knjigama bit će završeno 4. svibnja kada će u Čakovcu biti održana državna razina. Stoga su naše cure kao nagradu za osvojeno prvo mjesto dobile rančeve da u njih mogu spakirati stvari za putovanje. Vjerujem da s nestrpljenjem očekuju polazak jer uvijek se tu dogode i lijepi izleti te nova poznanstva ali i darovi.

Lijepo je što javno možemo reći kako djeca na nastavi na hrvatskom jeziku rado čitaju knjige jer ovo je treći kviz za poticanje čitanja u kojem sudjeluju tijekom školske godine.

B. I.

- Kviz *Čitam i skitam* traje do 31. ožujka, možeš sudjelovati i učlaniti se po promotivnoj cijeni od 300 dinara. Javno izvlačenje nagrada bit će 11. travnja, a organizatori najavljuju preko 120 nagrada. Više pogledaj na www.subiblioteka.rs

Zbog predstojećih blagdana i neradnih dana učenici osnovnih škola svoju godišnju članarinu mogu produžiti ili se učlaniti po akcijskoj cijeni za svega 300 dinara i narednog tjedna, odnosno do četvrtka, 5. travnja.

Uskrsna POTRAGA

Generalni konzulat Republike Hrvatske u Subotici u ponedjeljak, 26. ožujka, bio je neobično ukrašen. Najljepši ukras svijeta – djeca, posjetila su generalnog konzula Generalnog konzulata **Velimira Plešu** i njegove suradnike u ovim prostorijama. Pitate se zbog čega? Razlog je sasvim jednostavan, zapravo generalni konzul Pleša ugostio je mališane iz vrtića *Marija Petković Sunčica*, *Marija Petković Biser* iz Subotice i mališane iz vrtića *Bambi* iz Male Bosne. Poželjevši dobrodošlicu mališanima i njihovim odgojiteljicama, konzul se zahvalio djeci što su bez obzira na kišno vrijeme došla u prostorije konzulata. Otkrio im je tajnu da je toga jutra, kada je došao na posao, vidio šarenilo u dvorištu i da mu je neki veliki zeko telefonirao kako je ove godine za djecu ostavio čokoladne zečice i jaja, jer su djeca bila jako dobra. Kako bi zahvalili konzulu i općenito Generalnom konzulatu i njegovim djelatnicima, djeca su recitirala, pjevala i plesala, a konzulat je odzvanjao dječjim veselim glasovima. Pitate se kako

je potraga prošla? Naravno, u korist onima koji su tragali. Svaki detalj dvorišta bio je pregledan, u svaki žbun se zavirilo i svaki skriveni kutak je bio otkriven. Da, svi čokoladni zečici i jaja dobili su nove vlasnike. A što su oni uradili s njima? Pogodite!

Ž. V.

Uskrsna radionica u HKC-u

Hrvatski kulturni centar *Bunjevačko kolo* u subotu, 24. ožujka, organizirao je uskrsnu radionicu za svoje najmlađe članove. Izrađivale su se pisanice, raznih boja i u raznim tehnikama, pravile su se košare i podmetači, a sve to moglo se ubrzo nakon radionice vidjeti na prodajnoj izložbi. Svi primjerci nastalih radova su prodani, a prikupljen novac je za obnovu samoga Centra.

Ž. V.

Okružno natjecanja iz matematike

Zavidan uspjeh

4. razred – od 48 učenika, samo je jedna učenica bila na hrvatskom jeziku.

Lea Vojnić, OŠ *Matko Vuković* – pohvala

5. razred – od 28 učenika, troje je bilo na hrvatskom jeziku.

Andrija Mandić, OŠ *Matko Vuković* – I. mjesto

David Šarčević, OŠ *Matko Vuković* – pohvala

6. razred – od 37 učenika, troje je bilo na hrvatskom jeziku.

David Kozma, OŠ *Matko Vuković* – III. mjesto

Lucia Mamužić, OŠ *Matko Vuković* – pohvala

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom.
www.apartmani-karasic.com

Prodaje se apartman od 36 m² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.

Prodajem ručno štrikači stroj Empisal skoro nov – stolni. Katarina Turkal. 025 5742 136.

Naprodaj bunjevačka ruva od paje, suknja, sefira, satena, pregače, marame plišane, rojtoš svilene, delinske, kaputi muški i ženski, šepica, šeširi, čakšire, prusluk, čaršapi, ponjevice. Tel: 024/528682.

Prodaje se drvena vaga s tegovima, ojačana željezom. Mjeri do 500 kg. U Subotici. Tel.: 064 3910112.

Tročlana obitelj prima na dvorbu stare osobe za mirovinu ili nekretninu. Tel.: 062 1941729.

Tražim ozbiljnu žensku osobu za dvorbu bračnog para u Svetozar Mileticu za nekretninu. Tel.: 00385 32832310

Prodaje se stan na Radijaku od 52 m². Tel.: 069 2887213.

Izdajem stan na Srednjacima, Zagreb, 25m², topla voda, centralno grijanje, interfon. Tel.: 063 596840 i 024 547204.

U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Prodajem u Donjem Tavankutu 1 ha 6 ari pijeska kod groblja, odlična lokacija. Vlasnik. Tel.: 0638560635.

Starija kuća (4 sobe, ručao, 2 kupao, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupao) se prodaje ili mijenja za stan ili kuću u Zagrebu (centar). Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.

Uzimam zemlju u zakup, Klisa, Stari i Novi Žednik, Mala Bosna, Subotica. Plaćam 12 metara po jutru. Tel.: 064 305 14 88

Hrvat, katolik, 61 godinu, umirovljenik s dobrim primanjima, grad Slavenska Orahovica, kuća, automobil, vitalan, zgodan, traži ženu – katolkinju za brak, bez djece, koja ima do 57 godina. Pošaljite za početak SMS poruku na 063-766-88-08. Josip, Hrvatska, Slavenska Orahovica kod Osijeka.

U predgrađu Subotice prodajem trosobnu katnicu sa suterenom. Parket u svim sobama, dvije kupao, legalizirano, sa svim priključcima. Plac 560 m². Moguća i zamjena za slično u okolici Zagreba. Tel.: 062-332-247.

Povoljno se prodaje legaliziran objekt na parceli od 510 m² u Somborskoj ulici br. 67. Kod dvije pruge, komplet opremljen za nastavak radova male privrede, trofazna struja, gradska voda, priključak na plin. Tel.: 063-551-871.

Prodajemo lijepu kuću u Subotici, 145 m², dvije terase, dvije garaže, svi priključci, bazen, legalizirano, može zamjena za manji dvosoban stan, plus doplata. Tel.: 024-456-12-05.

Republika Srbija
Ministarstvo zaštite životne sredine

Temeljem članka 10. stavak 1. a u vezi s člankom 29. stavak 1. i 3. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik R. Srbije* 135/04,36/09) daje sljedeću

OBAVIJEST

Obavještava se javnost i zainteresirana tijela i organizacije da je nositelj projekta, Telekom Srbija Beograd, iz Beograda, Takovska 2, podnio Ministarstvu zaštite životnog okoliša Zahtjev za odlučivanje o potrebi izrade Studije o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta točke Mrežnog sistema WIFI ACCESS POINT-a i radio baznih stanica Mobilne telefonije Srbije na lokaciji BIKOVO SUU103, SUL103, SUW80, na životni okoliš, sistema radio baznih stanica za pružanje širokopojasnog pristupa internetu i unaprjeđenja mobilnih komunikacijskih usluga na koridorima autocesta na teritoriju Republike Srbije, na k.p. 598/13, KO Bikovo, na teritoriju Grada Subotica, dana 2. 3. 2018. godine, zaveden pod brojem 353-02-00517/2018-03.

Zainteresirana javnost može obaviti uvid u sadržaj zahtjeva svakog radnog dana od 11 do 14 sati u prostorijama Ministarstva zaštite životnog okoliša u Beogradu, Omladinskih brigada 1, soba 428, kao i na službenom sajtu Ministarstva <http://www.ekologija.gov.rs/obavestenja/procena-uticaja-na-zivotnu-sredinu/> i dostaviti svoje mišljenje u roku od 10 dana od dana objavljivanja ove obavijesti.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* koji VAŽI DO 4. 4. 2018.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.

Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218;
e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, Ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!

SG

internet

već od
649 din

SUBOTICA KARADORDEV PUT 2 TEL: 024/555765
WWW.TIPPNET.RS

Koristimo prava koja nam pripadaju

– obrazujemo djecu na hrvatskome!

Poštovani članovi i simpatizeri Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini,
građani hrvatske nacionalnosti u Republici Srbiji!

Dragi roditelji, vrijeme je **upisa** u prve razrede osnovnih škola.

Od školske 2002./03. u prosvjetnom sustavu Srbije odvija se nastava i na **hrvatskom** jeziku. Pravo na obrazovanje na vlastitom jeziku država **garantira** Ustavom, a dodatno je uređeno zakonima. Dakle, nastava na hrvatskome **legalna** je u punom kapacitetu. A razloga za **strah** više **nema**!

Predsjednik Republike Aleksandar Vučić nedavno je izjavio da se Hrvati u Srbiji ne smiju osjećati ugroženi, da nisu nikakva smetnja i prijetnja nikome! Stoga, dragi roditelji, **hrabro** upišite svoju djecu u nastavu na hrvatskome i tako **ostvarimo** svoja prava.

Upisom djece u nastavu na hrvatskome **svjedočimo** da nam je stalo do našega imena i nacionalnog identiteta. Upisom djece u nastavu na hrvatskome **očitujemo** odgovornost za našu budućnost.

Upisom djece u nastavu na hrvatskome **vodimo** brigu o budućnosti vlastite djece. Nastava na hrvatskome u Srbiji je **kvalitetna** nastava čiji učenici osvajaju prestižne nagrade na brojnim natjecanjima, **kvalitetna** nastava koju izvođe stručni i pozivu posvećeni nastavnici, **kvalitetna** nastava koju prate bogati dodatni izvannastavni sadržaji, **kvalitetna** nastava koja odrastanje vašeg djeteta čini lijepim i ugodnim, **kvalitetna** nastava koju je do sada već upisalo više od 1000 djece.

Poštovani članovi i simpatizeri Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, građani hrvatske nacionalnosti, **upišimo svoju djecu** u nastavu na hrvatskome! Potičimo i ohrabrujmo i druge. **Zagovarajmo** oko nas ono dobro! Pokažimo tako **zauzetost** za svoja prava.

Aktivno i angažirano pratimo dobro naše djece!

**BAŠ
KAO
SVI**

15 GODINA
OPSTOJNOSTI
I OBRAZOVANJA

U takvoj vjeri,

Tomislav Žigmanov,
predsjednik DSHV-a

DEMOKRATSKI SAVEZ HRVATA U VOJVODINI

Nogomet Srpska liga Vojvodina

Vrijeme pokvarilo nogometni vikend

SUBOTICA – Nogometaši *Bačke 1901* na svojem su travnjaku trebali dočekati petoplasiranog *Omladinca* iz Novih Banovaca, međutim, zbog izuzetno nepovoljnih vremenskih uvjeta odgođeno je kompletno kolo u ovom rangu natjecanja. U narednom će *Bačka* gostovati u Beočinu, kod četvrtoplasirane ekipe *Cementa*.

Vojvođanska liga Sjever

Mala zimska pauza

SOMBOR – U nedjelju je *Radnički* na svojem travnjaku trebao dočekati zahuktalu ekipu *Tavankuta*, međutim, zbog vremenskih uvjeta netipičnih za kraj ožujka, natjecateljska tijela Nogometnog saveza Vojvodine odgodila su 18. kolo. U narednom će *Radnički* dočekati *Bačku* iz Pačira, a u *Tavankutu* će gostovati *Tisa* iz Adorjana.

PFL Sombor

Bod kao kuća

SOMBOR – Nogometaši *ŽAK*-a uspjeli su na svojem travnjaku vrlo borbenom igrom sačuvati svoju mrežu i najnepopularnijim rezultatom otkinuti bod izrazitom favoritu, trećeplasiranoj ekipi *Krila Krajine* iz Bačke Palanke. Po vrlo hladnom i vjetrovitom vremenu na travnjaku na kojem je bila umjetnost kontrolirati loptu, stotinjak gledatelja je uživalo u ne baš lijepoj, ali vrlo borbenoj utakmici. Gosti su bili bolji, dominirali travnjakom i stvorili nekoliko stopostotnih prigoda koje su ostale nerealizirane. S druge strane, gostujuća obrana je oštrom igrom razbijala sve napade domaćina na pristojnoj udaljenosti od svojih vrata. Početkom drugog poluvremena u jednom brzom protunapadu domaćina **Radusin** je izbio sam pred gostujućeg vratara, ali je šutirao neprecizno. Samo minutu kasnije štoper *ŽAK*-a **Ljuština** je isključen zbog dvije javne opomene, pa su domaći bili prinuđeni na grčevitu obranu. Gosti su preuzeli inicijativu i stvorili nekoliko zicera, kojima su vrataru **Molnaru** samo omogućili da zasluži epitet igrača utakmice. U narednom kolu *ŽAK* će u derbiju začelja ugostiti susjeda na ljestvici, ekipu *Kule*.

PFL Subotica

Nastavak posrtanja

SUBOTICA – Od svih otpisani nogometaši Subotice nastavljaju posrtanje. I u ovom kolu su kao domaćini u derbiju začelja pretrpjeli uvjerljiv poraz od 0:3 od pretposljednjeplasirane ekipe *Horgoš 1911*. Utakmica je bila nervozna, rastrzana, igralo se po vrlo teškom travnjaku, hladnoći netipičnoj za kraj ožujka i jakom vjetru. U takvoj igri gosti su bili bolji i zaslužio prigrabiti bodove. U narednom kolu, u novom derbiju začelja, Subotica će gostovati u Nadalju, kod ekipe *Napretka*.

MFL Sombor 1. razred

Bod s drugog uzastopnog gostovanja

BUKOVAC – I na drugom gostovanju ovoga proljeća, kod *Omladinca* u Bukovcu, nogometaši *Dunava* iz Monoštora uspjeli su sačuvati svoju mrežu, ali su i napadači ostali neefikasni. Utakmica je odigrana u uvjetima tipičnijim za zimu, no za proljeće. Po travnjaku na granici regularnosti za igru, te po vrlo hladnom vremenu i jakom vjetru, bilo je gotovo nemoguće kontrolirati loptu, pa se ne može niti govoriti o ljepotama nogometa i igračkom umijeću. Nejasno je i zbog čega je Nogometni savez Vojvodine utakmice ovoga kola Srpske lige Vojvodina i Vojvođanske lige Sjever odgodio, a utakmice nižih liga igrane su u uvjetima pogubnim po zdravlje nogometaša i pred gotovo praznim gledalištima. Je li se itko od profesionalnih sportskih djelatnika u toplini svojih ureda zapitao igra li se nogomet zbog publike ili zbog ispunjavanja protokolarnih obveza? U narednom kolu Monoštorci će na Doli dočekati trećeplasiranog *Hajduka* iz Stapara.

Berešci sve bliži ispadanju

BEREG – Nogometaši *Dinama 1923* teško su poraženi na domaćem travnjaku rezultatom 0:5 (0:3) od izravnog takmaca za opstanak u ovom rangu natjecanja, ekipe *Jedinstvo* iz Ribareva. Utakmica je odigrana po vrlo teškom travnjaku, velikoj hladno-

ći i jakom vjetru. U takvim uvjetima do punog izražaja je došla bolja tjelesna pripremljenost gostujuće ekipe. Među strijelcima za *Jedinstvo* bili su i bivši igrači sončanskog *Dinama* **Erdeši** i **Duraković**. U narednom kolu Berešci će gostovati u Ratkovu, kod doprvaka *Radničkog 1918*.

MFL Sombor 2. razred

Preokretom do pobjede

SONTA – U prvom proljetnom kolu sončanski *Dinamo* je pred tridesetak svojih najvjernijih navijača pokazao svoje novo lice i po gotovo nemogućim uvjetima za igru nadigrao i rezultatom 2:1 (0:1) nokautirao izrazitog favorita i najozbiljnijeg kandidata za najviši plasman, *Graničar* iz Ridice. Gosti su se u prvom poluvremenu bolje snašli, imali blagu inicijativu, a u 43. minuti i re-

alizirali jednu od rijetkih zrelih prigoda pred vratima **Kuruca** za zgoditak prednosti. Od početka drugog poluvremena Sončani su zaigrali angažiranije i stvorili nekoliko dobrih prigoda za promjenu rezultata. Jednu su realizirali u 58. minuti pogotkom **Đanića**, koji je strahovitim udarcem iz šesnaesterca naprosto zakucio loptu u sam gornji desni kut protivničkih vrata. Isti igrač je u 79. minuti potpuno preokrenuo rezultat pogotkom izravno iz kornera. U narednom kolu *Dinamo* će gostovati u susjednom Svilojevu, kod čvrste ekipe *Terekveša*. »Zadovoljan sam debijem na klupi *Dinama*. Za neke jače analize još nemam osnova, a najbitnije mi je što smo danas svladali velikog favorita. To će mojim igračima biti najbolji poticaj za naredne utakmice, a na meni je da ih u što kraćem vremenu što bolje pripremim i da usput gradim ekipu za ozbiljnije domete u budućnosti«, rekao je novi trener *Dinama* **Dragoljub Inđić**.

Ivan Andrašić

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Grad Subotica
GRADSKA UPRAVA
Broj: IV-13-111-1-18/2018
Dana: 27. 03. 2018.
24000 Subotica
Trg slobode 1
Tel.: 024-636-101
MUD/SU

Temeljem članka 102. stavak 2. i 3. Zakona o zaposlenima u autonomnim pokrajinama i jedinicama lokalne samouprave (*Službeni glasnik RS* br. 21/2016) i temeljem članka 34. Odluke o Gradskoj upravi Grada Subotice (pročišćen tekst) (*Službeni list Grada Subotice* broj 18/17 i 30/17), načelnica Gradske uprave objavljuje

OBAVIJEST O JAVNIM NATJEČAJIMA

Obavještavaju se svi zainteresirani kandidati da je Gradska uprava grada Subotice dana 30. 3. 2018. raspisala javne natječeaje za popunu slobodnih izvršiteljskih radnih mjesta.

Natječaji su objavljeni na internetskoj stranici Grada Subotice: http://www.subotica.rs/index/pagelist/lg/cp/id_page_node/63

NAČELNICA GRADSKE UPRAVE
Marija Ušumović Davčik, master pravnica

POGLED S TRIBINA

Amerika

S jedinjene Američke Države iliti Amerika, kako se one objedinjeno nazivaju u ovim našim krajevima (iako s obzirom na cijeli američki kontinent to i nema baš previše smisla), oduvijek su važile za tzv. obećanu zemlju. Ali, ako s ovih naših tribina pogledamo na prvi susret hrvatske nogometne reprezentacije, odigran prošlog petka na američkom kontinentu u Miamiu protiv Perua (0:2), onda to nikako nije obećavajuće. Zašto?

Prije svega, psihološki gledano, u pitanju je prvi poraz izbornika **Dalića** i selekcije na čijem se čelu nalazi od prošlogodišnjih šokantnih (spašavajućih) duela protiv Ukrajine i Grčke. Nacionalna vrsta Perua trebala je glumiti Argentinu/protivnika u grupnoj fazi SP-a, i čini se kako ju je perfektno dočarala. A nemojmo zaboraviti kako su *gaučosi*, predvođeni neponovljivim **Messijem** ipak mnogo jači rival.

Nažalost, nije obećavajuća bila niti forma koju su prikazali sve sami prvotimci, tzv. senatori hrvatske nogometne reprezentacije, kojima je u startu izbornik ukazao povjerenje. U ovom nega-

tivnom svjetlu, ovoga puta, osobito su prednjačili **Perišić**, **Kalinić** i **Mandžukić**. Trio koji bi trebao biti ona najubojitija oštrica napada *vatrenih*. Nažalost, sve je viđeno i već iskomentirano (tu je dnevni tisak uvijek u prednosti), ali ipak ostaje objektivna žal (lako je sada biti general, ali ipak) zašto više prostora nisu dobili igrači iz tzv. drugog plana poput **Kramarića**, **Kovačića**, **Rebića**, **Pjace**). Ovakve utakmice su idealna prilika za davanje ekstra šansi ovima koji nemaju zagarantirano mjesto u prvoj postavi, a njihova trenutačna forma mogla bi im dati dovoljno kredita u izbornikovim shemama.

Bilo kako bilo, na pogreškama treba učiti i već u narednom američkom duelu protiv Meksika u Dallasu pokazati kako je peruanska priča ipak samo trenutačni trenutak slabosti. Konačno, s obzirom na to kako je Dalić oslobodio obveza šestoricu standardnih prvotimaca (zbog njihovih obveza prema klubovima, uz već spomenuti ovog puta slabi trio tu su još i **Modrić**, **Su-bašić** i **Brozović**), eto prilike da se i oni s manjom minutažom pokažu i dokažu.

No, unatoč svemu i rezultatu duela protiv Meksika (koji će biti poznat u trenutku kada ovo budete čitali), ne bi trebalo previše očajavati. Ipak su to samo pripremni susreti.

U Rusiji se treba praviti rezultat!

D. P.

U NEKOLIKO SLIKA

Blagoslov ila

Iz Ivković šora

Džakovanje

piše: Branko Ivković

Faljnjs, čeljadi moja dobra lipa i poštena ko što i sam jesam. Jevo si-dim ode i mislim se šta ću sam sa sobom. Ne mili mi se ama baš ništa ni radit, ponamirivam to malo josaga i biž u salaš. Ovo vrime kugod da je poludilo, božem prosti. Položio sam već sve što se položiti dalo, a sad gledim kroz pendžericu u ambetuš i mirkam one stare tetine stoce, kopane u drvetu, na tri noge, sve se mislim da će i one doć na red, ni ovako niko više na nji nije vridan ni sist. Omatorio sam, nisam vridan ni čestito ćućnit, oma štogod ko da sivne u krstima pa me posli tri dana boli rknjača. Bio sam niki dan kad je naišo onaj drugi talas zimoće što nam ga poslali iz Rusije kako vele ovi što trevljaju vrime, a trevljaju ga kugod prstom u pekmez. Baš isto kugod ona pripovitka o baći što je imo dva pametna sina. Taki su bili zdravo pametni da jedan divanio da će past kiša a drugi da će bit lipo vrime i jedan uvijek potrevi, ljubi ga baćo takog pametnog. No, tako ja pošto me uvatila promaja u praznoj šupi, a i na galamu ove moje »ta oćeš da se pomrzremo, šta čekaš već idi kupi ogriva« lipo krenio u varoš. Svakako sam moro štogod i poslom, a i poplaćat ove silne reštancije a i na hetiju tribam svratit, pa ko velim u jednim putu. Već na pošti sam se zdravo obradovo kad sam se umišo med ove što nigdi ne rade a dižu po dvi-tri plate na ime dičiji dodataka i cocijalne pomoći, i samo se guraje priko reda i još izdiru na onu mladu koja sirota već ne zna šta će od posla. Oma sam se sitio kadgodašnjeg vrimenta: ja i žena odra-nili i iškularili dvoje dice a nismo imali pravo ni dinara na taj dičiji a sad doduše imadu samo ovi izabrani i bogom dani. Rabadžije dabome da nemaje. No, kad sam to obavio, odem ti ja u drvaru a sve mi sramota, ta poznadu me ta čeljad a ja eto moram kupit uglja na džak, nemam za čeg uzet na kamion. Al ne lezi vraže, kad sam ja tamo oćo, čeljadi moja, a ono sav svit tako pazari ogriv. Prida mnom jedno petora limuzina i svi trpaju u šarage, na sicove i di god imadu mista. Sve mi svanilo, ta tišio sam sam sebe. »Braniša, nisi kandar jedini siroma. Ima nas tušta što džakujemo, a kako nam lipo ide i džakovaćermo još fajn vrimenta«. Danas krenio rad kruva i prid bivšim dućanom u selu, i prid bivšim odborom nika gomila skupi kolija. Šta je andraka, mislim se ja, i verglam biciglu, kad ono dilje-nje državne zemlje. Iznutra se čuje niko istiravanje pa sam samo produ-žio. Ta di ću stajat? To samo mogu ove velike gazde. Nema malim čoviku više lipog. Ta samo kaka kolija tiraje! Al da vam Braniša štogod kaže: da znate da brez perceta u avliji nikad ne mož bit gazda. A ovi su upravo taki: ne drže ni perce a otimaju se za zemlju samo tako. Ne znam jesul i brice poneli. Paor mora imat josaga, divanio mi dida i nije slago. Svi ti što su navelko se bavili samo zemljom, svi su propali. Pa gledajte samo kombinat. A onaj mali siromak sa svinjačićom, košaricom i sad se drži. Ajd, zbogom.

Bać Ivin štodir

Ni zima ni jednaka za sve

piše: Ivan Andrašić

Ve godine došla nikaka opaka zima za sve. Živina spuščala repove i dudi, a ni u bašće ni kako triba. Mlada luka imali već za Božić, a salati što metnili jesenas, jili već za Tri kralja. Vočke se krenile, pa stale, pa ka jim došlo vrime po kalendaru ope se krenile, a onda istom, ka već tribale skroz pootvarat cvitove, zadžerilo ko u Sibiru. Spalo dosta sniga i bome, spo na smrznitu zemlju, pa dosta dugo i osto. Evo, nekoliko dana do Uskrsa, još uvijek triba ložit ko u po zime. A za Božić muve letile. Pravo rekli stari, misli se bać-Iva, ka ne bude bil Božić, zabili se Uskrs. Ne vilji otit ni u stražnji dvor, sve mu stra pogledat na drnjak. Jesenas zauzo skoro frtalj dvora, navuko bagrama i vrbe, izgledalo da će imat za dvi zime, a no već za Jozipa tribalo kupit još, ne izgleda mu da će se tako skoro pristat ložit. Njegova još jutros rano ošla na posov, danas će vratit opravu što ni njezna, pa bi se malo i odmorila, a ako stigne i metnila još malo bašće pri neg što otide u Švapcku. Istina, mogla bi ona radit još par nedilja, al nema nikake volje. Gazda jim ne isplaćiva nadnice, cile zime kasni po par miseci. Zoto i veli, ako bi radila dok ne triba it, moglo bi se desit da te nadnice dobije ka dojde natrag. A u Švapcku bi ošla umorna i jidovna. Vako će baram sve prikuburit dok se ne triba krenit. Bać Iva još malo ćutijo po dunjom, pa se digo i dobro navuko. Vidi, nočas ga ope napadalo za jedno po šuva. Prvo latijo lopatu i svudam očistijo staze, a onda namirijo marvu i živinu. Taksu i mačka pušćo u kujnu, veli nek budu tu makar dok ne fruštukuje. Ta i oni su živi stvorovi. Njemu skuvo u sose kruva, pa samo posolijo i popaprijo, a njima do noga što sinoć ostalo o večere. Ka su to pojili, Taksa se udesijo nuz špojer, a mačak se zavuko u sanduk za ogriv. Potli fruštuka koišta trukuje, a onda se lati ručka. Zna svašta skuvat, ko kaka malo bolja reduša, a ni mu ni teško. Žo mu ka njegova dojde iz te njezne fabrike naka sva ko da su je krave žvakale, kaže ubila je ladnoća. Mogo je, doduše, još jesenas najt posla u komšijcke varoši priko nikaki dobri o kuma Tune, al ona ni tila, oma je tu ništa zasmrdilo. Veli, nema ni škole zoto. »Bože, pa di ti živiš? Kolike su samo i žene i divojke pozauzimale astale, a nemu nikake škole, osim ve naše u selu. I niko ji ništa ne pita. Ako ne pita. Triba samo znat dat krsta i dosta ti je. Više put sam ti reko, ako imadeš kuma, jal koga svojega, oma su ti sva vrata otvorita, pa još možeš i izbirat«, veli bać Iva. »Znadem ja i take što su se na jako lipi mista zaposlile, a nemu ni kuma, ni roda, neg čoveka što se zna snajt. Ajdemo bolje ručat, dosta mi praznoga divana«, veli mu po malo otrovno njegova i tako teško izdane, ko da bi još štogoda rekla, al je žo jako ga najidit, znade da mu ni dobro, pa samo ništa mrnda. Ni baš puno ni razumijo jedino dvi riči, tulta i moj. Tijo je malo oštrije odvratit, al neće, možda žena imade i pravo ka kaže da imade jezik ko krava rep. Ko mi kriv, misli se, što se ne ližem ni sovima ni sonima, a moje nemam.

NARODNE POSLOVICE

- Blago onom tko ima prijatelje, teško onome tko ih treba.
- Jutro je pametnije od večeri.
- Jedna lasta ne čini proljeće.
- Što je pravo i Bogu je drago.

VICEVI, ŠALE...

Došao mladić kod svećenika na ispovijed i kaže:

– Oženio sam se.

Svećenik sav u čudu odgovori:

– Mladi gospodine pa to nije grijeh.

Mladić odgovara svećeniku:

– Ja se svejedno kajem.

U sred žestoke svađe, žena se prodere na svog muža:

– Reci samo još jednu riječ i odmah se vraćam kod svoje majke!

Na to će muž:

– Taksi!

Dođe Perica kući i kaže tati:

– Danas sam dobio 5!

– Bravo, sine! A iz čega?

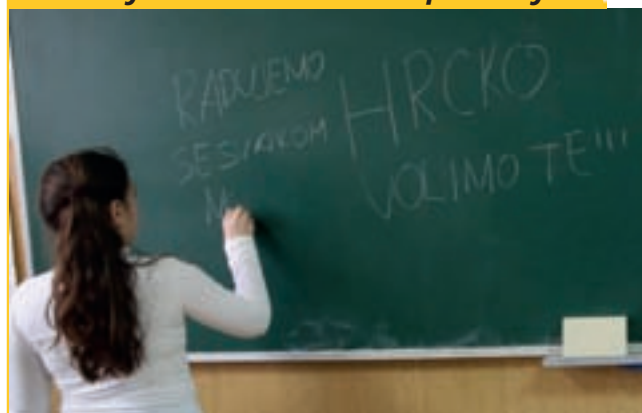
– 4 iz tjelesnog i 1 iz matematike.

DJEČJI BISERI

- Nemojte ulaziti van!
- Šuti, nemoj vikati, bole me oči od tebe!
- Odgojiteljica: U nedjelju treba ponijeti cicamace u crkvu. Dijete: Ja nemam cica mace, moje su sve pobjegle. Ja ću ponijeti kusu!

FOTO KUTAK

Djeca iz Male Bosne poručuju:

**PETAK
30.3.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:11 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:11 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:11 Dobro jutro, Hrvatska
10:21 Betty i njezine dijagnoze
11:10 Ekumena
12:00 Dnevnik 1
12:31 Spone ljubavi
13:20 Dr. Oz
14:06 Normalan život
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:58 Anno Domini
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:09 Daj pet
19:00 Dnevnik 2
19:48 Tema dana
20:05 Hodočasnik u Rim, dokumentarni film
21:00 Rim: Križni put iz Colosseuma, prijenos
22:41 Dnevnik 3
23:16 Razum i osjećaji, američki film
01:31 Ponos i predrasude
02:21 Anno Domini - Kraljevstvo i carstvo, serija
03:02 Don Matteo
04:03 Skica za portret
04:13 Kod nas doma
04:58 Fotografija u Hrvatskoj
05:13 Spone ljubavi

05:52 Regionalni dnevnik
06:32 Vijesti iz kulture
06:42 Neustrašiva Freja, serija za djecu
07:04 Juhuhu
08:37 Artur
09:02 Braća
09:11 Navrh jezika: Dej mi Bože joči sokolove
09:26 Notica
09:43 Kućni ljubimci - divlji u srcu: Zaigrana stvorenja
10:40 Plesni izazov
11:06 Kućni ljubimci Marca Morronea
11:30 McLeodove kćeri
12:17 Domaća farmerska jela, dokumentarna serija
12:45 Svijet vrtlara
13:16 Cesarica - hit godine
13:25 Savlov put obraćenja, američki film
14:50 Istina ili mit: Premlad/a

sam za srčani udar
14:57 Izradi sam: Ukrašavanje odjeće
15:11 Put pod noge, pamet u glavu: Kanada, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:48 Idemo na sjever s Goranom Milićem: The Best Of
17:35 U istom loncu
18:17 Stipe u gostima
19:00 Istina ili mit: Kontrolirano izgladnjivanje poboljšava izdržljivost
19:05 Kronike Matta Hattera
20:05 Priča o dupinu, američko-kanadski film
21:57 Djeca s planine Napf, dokumentarni film
23:26 Stipe u gostima
00:02 Savlov put obraćenja, američki film
01:25 Noćni glazbeni program

**SUBOTA
31.3.2018.**

06:20 Klasika mundi: C.Ph.E.Bach - Uskrsnuće i uzašašće Isusovo, oratorij 77.42
07:40 Nasilje u Jerichu, američki film
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
11:10 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:25 Veterani mira
13:15 Sigurno u prometu
13:45 Duhovni izazovi
14:20 Prizma
15:10 Svijet aplikacija
15:40 Zdrav život
16:05 Bonton
16:15 Potrošački kod
17:00 Vijesti u 17
17:20 Manjinski mozaik: Dvije note jedne skladbe
17:40 Lijepom našom: Selnica
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7/39
20:05 Uskrsna čestitka kardinala Bozanića u ime HBK
20:15 Julie i Julia, film
22:16 Dnevnik 3
22:51 Ana Karenjina, britanski film
00:59 Opus gospodina Hollanda, američki film
03:19 Nasilje u Jerichu, američki film
05:03 Skica za portret

05:18 Manjinski mozaik: Dvije note jedne skladbe
05:33 Veterani mira
06:18 Prizma

05:42 Regionalni dnevnik
06:22 Vijesti iz kulture
06:32 Mali detektivi i tajna Bijele dame, serija
07:00 Juhuhu
08:30 Kućni ljubimci - divlji u srcu: Tajnovita stvorenja
09:25 Glee
11:05 Lidijina kuhinja
11:35 Kreolski vrtovi: Réunion - preporod kreolskog vrta
12:30 Špica, riva, korzo
13:27 Kokice
14:25 Djeca s planine Napf
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Smogovci, serija
17:00 Košarka, PH - 21. kolo: KK Škrlevo - KK Zabok
19:00 Mia Negovetić & Zagreb Stars orchestra, snimka koncerta, 1.dio
20:05 Divlji Novi Zeland: Novi pridošlice
21:00 Kennedyji povjerljivo: Zloglasni slučajevi
21:45 Od Rusije do Irana kroz divljinu
22:45 Vratim se, draga
23:15 Telenovela, serija
23:45 Seks i grad
00:15 Noćni glazbeni program

**NEDJELJA
1.4.2018.**

07:25 Doručak kod Tiffanyja, američki film
09:18 Pozitivno
09:48 Biblija
09:58 Split: Uskrs - misa, prijenos
11:55 Vatikan: Urbi et orbi, prijenos
12:30 Dnevnik 1
12:55 Sloboda iza rešetaka, dokumentarni film
13:25 Rijeka: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:40 David Suchet na tragu svetog Petra: Rim
16:37 Sigurno u prometu
17:07 Majka Terezija, TV film
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 'ko te šiša, serija
20:40 Hrvatski velikani

21:40 Podrijetlo - povijest čovječanstva
22:35 Dnevnik 3
22:51 Vrijeme
22:57 Doručak kod Tiffanyja, američki film
00:47 Nedjeljom u dva
01:42 Umorstva u Midsomeru
03:12 Jahači rumene kadulje, američki film
04:47 Skica za portret
04:55 Sloboda iza rešetaka, dokumentarni film
05:25 Potrošački kod
05:50 Rijeka: More

05:57 Regionalni dnevnik
06:22 Vijesti iz kulture
06:32 Mali detektivi i tajna Bijele dame, serija
07:00 Juhuhu
08:30 Život beskrležnjaka: Osvajanje kopna
09:25 Scooby-Doo: Čudovišta su puštena
10:55 Poirot
12:30 Luka i prijatelji
13:00 Sjedni, odličan
13:25 Dobar, bolji, najbolji... kroz ušicu igle
14:30 Vrtlarica
15:00 A strana
17:20 Magazin UEFA
17:45 Večer najljepših pjesama Pitomačkih festivala, Pitomača 2017.
19:01 Maher za putovanja
19:27 Garaža
20:00 Poldark
21:00 Quo vadis, film
23:50 Graham Norton i gosti
00:35 Seks i grad
01:05 Večer popularnih tamburaških pjesama, Pitomača 2017.
02:23 Noćni glazbeni program

**PONEDJELJAK
2.4.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Betty i njezine dijagnoze
11:10 Treća dob
11:35 Sigurno u prometu
12:00 Dnevnik 1
12:30 Spone ljubavi
13:19 Dr. Oz
14:02 Laž ili zatvor
14:57 David Suchet na tragu svetog Petra: Jeruzalem
16:00 Anno Domini - Kraljevstvo i carstvo

17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 U potrazi za Torinskim platnom
20:59 Gledali ste: Duga mračna noć
21:00 Duga mračna noć
21:55 Dnevnik 3
22:19 Romano Bolković - 1 na 1: Biskup Josip Mrzljak, talk show
22:59 Anno Domini - Kraljevstvo i carstvo
23:40 Don Matteo
00:45 Betty i njezine dijagnoze
01:30 Skica za portret
01:43 Laž ili zatvor
02:33 Normalan život
03:23 Labirint
03:48 Treća dob
04:13 Dr. Oz
04:55 Kod nas doma
05:40 Spone ljubavi

05:20 Treći format
06:00 Riječ i život
06:32 Teletubbyji
07:00 Juhuhu
08:55 Mali prerijski psi
09:00 Školski sat
09:30 Život beskrležnjaka: Širenje krila
10:30 Plesni izazov
11:05 Sjedni, odličan
11:35 McLeodove kćeri
12:25 Neodoljive slastice Rachel Allen
12:50 Svijet vrtlara
13:25 Stolarovo čudo, američki film
15:00 Put pod noge, pamet u glavu: Velika jezera
16:00 Regionalni dnevnik
16:32 Amurski tigar - put do svete planine
18:01 Istarska rivijera, reportaža
18:20 TV Bingo
19:02 Kronike Matta Hattera
20:05 Stadion
21:00 Mostovi okruga Madison, američki film
23:15 Doktorica Foster
00:10 Brooklyn 99
00:30 Seks i grad
01:00 Uvijek je sunčano u Philadelphiji
01:30 Stolarovo čudo, film

**UTORAK
3.4.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 10:20 Betty i njezine dijagnoze
 11:10 Glas domovine
 11:35 Informativka
 12:00 Dnevnik 1
 12:28 Spone ljubavi
 13:16 Dr. Oz
 14:03 Znanstveni krugovi
 14:28 Zdrav život
 15:55 Anno Domini -
 Kraljevstvo i carstvo
 17:00 Vijesti u 17
 17:20 Kod nas doma
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Tema dana
 20:05 U svom filmu
 21:00 Snovi o budućnosti:
 Škola budućnosti,
 dokumentarna serija
 22:00 Otvoreno
 22:50 Dnevnik 3
 23:25 Sretnik, serija
 00:15 Anno Domini -
 Kraljevstvo i carstvo
 00:56 Don Matteo
 01:56 Betty i njezine
 dijagnoze
 02:41 Skica za portret
 02:56 Glas domovine
 03:21 Dr. Oz
 04:03 Koktel-bar: Mayales &
 Tram 11
 04:53 Kod nas doma
 05:38 Spone ljubavi

05:35 Knjiga ili život
 06:05 Regionalni dnevnik
 06:32 Teletubbyji
 07:00 Juhuhu
 08:30 Artur
 08:55 Mali prerijski psi
 09:00 Školski sat
 09:30 Život beskrležnjaka:

Predioi svile
 10:30 Plesni izazov
 11:35 McLeodove kćeri
 12:30 Neodoljive slastice
 Rachel Allen
 12:55 Svijet vrtlara
 13:30 Priča o kraljevni koja je
 silno željela biti u nekoj
 bajci, njemački film
 15:00 Put pod noge, pamet
 u glavu
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Tajne vodene glazbe
 Vanuatua
 17:40 U istom loncu
 18:30 Stipe u gostima
 19:02 Kronike Matta Hattera
 19:30 POPROCK.HR
 20:05 Koktel-bar: Mayales &
 Tram 11
 21:00 Protiv svih pravila, film
 22:30 Mučke
 23:20 Brooklyn 99
 23:40 Seks i grad
 00:10 Stipe u gostima
 00:45 Obitelj Jones, film
 02:15 Noćni glazbeni program

SRIJEDA 4.4.2018.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 10:20 Betty i njezine dijagnoze
 11:10 Eko zona
 11:35 Bonton
 12:00 Dnevnik 1
 12:28 Spone ljubavi
 13:16 Dr. Oz
 14:03 Potrošački kod
 14:28 Pogled preko granice -
 Hrvati u BiH
 15:00 Dobar dan, Hrvatska
 15:55 Anno Domini -
 Kraljevstvo i carstvo

17:00 Vijesti u 17
 17:20 Kod nas doma
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Tema dana
 19:59 Loto 7/39
 20:05 Mijenjamo svijet:
 Camorra - Povijest
 napuljske mafije
 20:58 Dhruv Baker: Iz
 Hrvatske s ljubavlju -
 Hvar
 21:25 Pola ure kulture
 22:00 Otvoreno
 22:50 Dnevnik 3
 23:25 Sretnik, serija
 00:15 Anno Domini -
 Kraljevstvo i carstvo
 00:56 Don Matteo
 01:56 Betty i njezine dijagnoze
 02:41 Skica za portret
 02:56 Eko zona
 03:21 Pogled preko granice -
 Hrvati u BiH
 03:46 Pola ure kulture
 04:16 Dr. Oz
 04:58 Kod nas doma
 05:43 Spone ljubavi

05:20 Pravac na Treću
 05:50 Regionalni dnevnik
 06:32 Teletubbyji
 07:00 Juhuhu
 09:00 Školski sat
 09:30 Život beskrležnjaka:
 Bliski odnosi
 10:30 Plesni izazov
 11:05 Luka i prijatelji
 11:35 McLeodove kćeri
 12:30 Neodoljive slastice
 Rachel Allen
 12:55 Svijet vrtlara
 13:30 Love On the Air, film
 15:00 Velika tura Švicarskom:
 Od Züricha

do Bernskoga gorja
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Divlja Kolumbija:
 Choco - divlja obala
 Kolumbije
 17:40 U istom loncu
 18:30 Stipe u gostima
 19:07 Kronike Matta Hattera
 20:35 Nogometna LP:
 Liverpool - Manchester
 UTD, prijenos
 23:20 Mučke
 00:10 Brooklyn 99
 00:40 Seks i grad
 01:10 Stipe u gostima
 01:45 Kušnje Katie McCall,
 američki film

ČETVRTAK 5.4.2018.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 10:20 Betty i njezine dijagnoze
 11:10 Emisija pučke i
 predajne kulture
 12:00 Dnevnik 1
 12:28 Spone ljubavi
 13:16 Dr. Oz
 14:03 Sigurno u prometu
 14:28 Prometej
 15:00 Dobar dan, Hrvatska
 15:55 Anno Domini -
 Kraljevstvo i carstvo
 17:00 Vijesti u 17
 17:20 Kod nas doma
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Tema dana
 20:00 Loto 6/45
 20:05 Šifra
 21:00 Njemačka 83., serija
 22:00 Otvoreno
 22:50 Dnevnik 3
 23:25 Sretnik, serija

00:15 Anno Domini -
 Kraljevstvo i carstvo
 00:56 Don Matteo
 01:56 Betty i njezine dijagnoze
 02:41 Skica za portret
 03:26 Dr. Oz
 04:11 Žene, povjerljivo!
 05:01 Kod nas doma
 05:46 Spone ljubavi

05:20 A forum
 05:50 Regionalni dnevnik
 06:32 Teletubbyji
 07:00 Juhuhu
 09:00 Školski sat
 09:30 Život beskrležnjaka:
 Super zajednice
 10:30 Plesni izazov
 11:05 Pozitivno
 11:35 McLeodove kćeri
 12:30 Neodoljive slastice
 Rachel Allen
 12:55 Svijet vrtlara
 13:30 Prvotravanjska čarolija,
 kanadski film
 15:00 Velika tura Švicarskom:
 Od Jure do Valaisa
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Divlja Kolumbija:
 Serrania de la Macarena
 - rznica prirode
 17:40 U istom loncu
 18:30 Stipe u gostima
 19:07 Kronike Matta Hattera
 20:05 Žene, povjerljivo!
 21:00 Nogometna EL:
 Atletico Madrid -
 Sporting, prijenos
 23:00 Brooklyn 99
 23:45 Mučke
 00:35 Seks i grad
 01:05 Stipe u gostima
 01:40 Hvala što pušite,
 američki film
 03:10 Noćni glazbeni program

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 sati na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati, a emisija iz kulture *Svjetionik* nedjeljom od 16.30 sati. Polusatne emisije emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati na Trećem programu Radija Novi Sad.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT1 utorkom od 11.17 sati. Radijski program *Glasi Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelome svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 20.15, koju prenosi i Prvi program Hrvatskoga radija.

HRVATSKA PANORAMA NA TV SUBOTICA

Hrvatska panorama u produkciji UN Cro info emitira se na TV Subotica. *Cro info vijesti* mogu se gledati svakim radnim danom, od 15 sati i 30 minuta, 17 sati i 50 minuta, 22 sata i 30 minuta i pola sata nakon ponoći. Emisija *Motrišta* emitira se u premijernom terminu utorkom od 20 sati, te u repriznim terminima srijedom od 10 sati i nedjeljom od 21 sat. Polusatna emisija *Zlatna škatulja* je na programu premijerno petkom od 20 sati, a reprizira se nedjeljom od 17 sati i 30 minuta te utorkom od 13 sati i 30 minuta.

Iz druge ruke

Dan koji vodu slavi

U današnje vrijeme svakakve stvari, sitnice i objekti imaju svoj dan. Ima ga država, ima ga zagrljaj, film, pjesma, kazalište, cvijeće, novinarstvo, orhideje, mimoze... Čak i ako nešto što vi volite nema svoj dan, dovoljno je da to jako želite, da se malo potrudite i angažirate, izaberete datum i proslava može početi. I svi ti dani imaju ljude koji ih slave.

Sve se vrti oko prirode

Mi prirodnjaci smo orijentirani više ka slavljenju Sunca, rijeke, planina, zraka, mora, gora ili voda i to proslavljamo gotovo uvijek na isti način – boravkom u prirodi. Dobro, mijenjamo finese i aktivnosti ali se uvijek i sve vrti oko prirode. Često su u pitanju organizirane aktivnosti, pa se možete pridružiti nekoj skupini koja obilježava ovaj dan i na taj način u potpunosti uživati slaveći sve što vas okružuje.

Prije desetak godina je voda, odlukom Ujedinjenih naroda, dobila svoj dan i on je smješten u 22. ožujak, a veličina mu je svjetskih razmjera. Svjetski dan voda ima za cilj stavljanje u fokus zaštitu voda i nedostatak vode za piće u mnogim krajevima svijeta. Različiti su vidovi obilježavanja ovog važnog dana i nikako nisu nametnuti. Možete se kupati u nekoj rijeci, zavrnuti pipu dok sapunjate kosu, šetati uz rijeku, napisati odu vodi ili uraditi nešto što samo vama pada na pamet. »Mlada« udruga ljubitelja prirode *Poželi želju* je ovaj dan obilježila pješačenjem u kojem su, osim njihovih članova, sudjelovali i studenti Eko-

nomskog fakulteta, članovi Eko-planinarske sekcije dvije subotičke osnovne škole i svi oni koji su poželjeli sudjelovati u ovoj akciji.

Gdje, kada i kako

Bilo je važno znati da je sastanak zakazan za subotu, 24. ožujka, na unaprijed određenoj lokaciji, da je akcija otvorenog tipa, da su dobrodošli svi ljubitelji prirode, planinari i svi ostali građani. Izgovora nije bilo baš na pretek jer, osim odjeće i obuće prilagođene vremenskim uvjetima, hrane u rancu, bila je potrebna samo želja.

Odziv je bio više nego odličan. Oko 160 sudionika slavilo je vodu pješačenjem oko nje i skretalo pažnju i značaj na vodu. Trasa je brojala 12 kilometara i bila umjerenog tempa, taman po mjeri svih. Pješačenje je prošlo i kroz 1. i 2. sektor Paličkog jezera, kraj osmatračnica ptica, brane između 2. i 3. sektora, staze uz 3. i 4. sektor, Paličkog jezera i završila u Velikom parku na Paliću. Sudionici su imali priliku čuti kratke, zanimljive i prije svega važne priče o značaju vode, a ovu priliku smo dobili i mi jer se veliki prirodnjaci poznaju, pa tako i mi poznajemo velikog ljubitelja prirode i značajnog člana udruge *Poželi želju* **Biljanu Isić** i evo što ona poručuje na temu ovog važnog dana za Planet:

»Od preko 7 milijardu ljudi na Planetu, preko 1% nema pristup zdravoj i čistoj vodi za piće. Također, veliki postotak od toga, skoro 800 milijuna njih, nemaju riješen problem sanitarnih otpadnih voda. Kako bi ukazali na ovu problematiku i utjecali na to da se ove brojke promijene, Ujedinjeni narodi su odlučili obilježiti jedan dan koji će biti posvećen vodama. Ovaj dan je posvećen podizanju svijesti ljudi o problematici vode za piće, pročišćavanju otpadnih voda, kao i zaštiti vodenih ekosustava, jer mi nismo sami na Planetu i moramo čuvati vodu i za druga živa bića koja žive u njoj. Kao Dan voda proglašen je 22. ožujak, koji se od 1993. godine obilježava svake godine. Organiziraju se predavanja, razne akcije i druga događanja kako bi se osigurala zdrava voda za piće što većem broju ljudi. Mi u udruzi smo također željeli obilježiti ovaj dan, pa smo zbog toga organizirali pješačenje uz naše Paličko jezero, prvi vikend poslije Dana voda.

Hoćete li čekati neki važan datum koji je netko ustanovio, hoćete li ustanoviti neki važan datum ili slaviti nešto što nitko slavio nije i tek onda otići u šetnju, na vama je. Ali čuvajte prirodu i slavite sve što vam je ona dala svakog dana.

Gorana Koporan

U tri riječi - **SVJEŽE**, **DOMAĆE**, **ZDRAVO** !

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Pčelarstvo Sudarević

Vam nudi prirodni vrcani med.

*Od davnina poznat kao lijek, nezaobilazan dodatak toplim napitcima,
aktivni učesnik zdrave ishrane, najbolji prijatelj naše kože i kose -
njegovo veličanstvo, MED*

BAGREM MED - CVETNI MED - MED SA MATIČNIM MLEČOM
MED SA POLENOM I MATIČNIM MLEČOM - PROPOLIS - POLEN

Kontakt:

Sudarević Kalman: 064/21 31 871

Sudarević Ivan: 060/036 82 27

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

Срећан Ускрс!
Kellemes húsvéti ünnepeket!
Sretan Uskrs!

Богдан Лабан
градоначелник
polgármester
gradonačelnik

Bunford Tivadar
председник
Скупштине града
a képviselő-testület elnöke
predsjednik
Skupštine grada

